

ความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์
กับการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญของสถาบันการเงิน

นางสาวนงลักษณ์ เกศสระ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบัญชี ภาควิชาการบัญชี

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-53-2371-3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE RELATIONSHIP BETWEEN MARKET VALUE OF EQUITY AND
FINANCIAL INSTITUTIONS' ALLOWANCE FOR LOAN LOSS

Miss Nonglak Katsara

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Accountancy Program in Accounting

Department of Accountancy

Faculty of Commerce and Accountancy

Chulalongkorn University

Academic Year 2005

ISBN 974-53-2371-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับ
การตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญของสถาบันการเงิน

โดย

นางสาวนงลักษณ์ เกศสระ

สาขาวิชา

การบัญชี

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ ดร.วิศรุต ศรีบุญนาค

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดนุชา คุณพนิชกิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.พิมพ์พนา ปิตธวัชชัย)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร.วิศรุต ศรีบุญนาค)

..... กรรมการ
(คุณธวัชชัย เกียรติกวานกุล)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นงลักษณ์ เกศสระ : ความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับการตั้ง
ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญของสถาบันการเงิน. (THE RELATIONSHIP BETWEEN
MARKET VALUE OF EQUITY AND FINANCIAL INSTITUTIONS' ALLOWANCE
FOR LOAN LOSS) อ. ที่ปรึกษา : อ. ดร.วิศรุต ศรีบุญนาถ, 152 หน้า.
ISBN 974-53-2371-3.

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของ
หลักทรัพย์กับหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร
เนื่องจากรายการดังกล่าวถือเป็นรายการปรับมูลค่าทางบัญชีที่ตั้งขึ้นโดยผู้บริหารเพื่อสะท้อนถึง
สถานภาพและมูลค่าที่คาดว่าจะเก็บได้ของเงินให้สินเชื่อ กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยในครั้งนี้
คือ บริษัทในกลุ่มธนาคารพาณิชย์และกลุ่มบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนใน
ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ดำเนินงานในช่วงปี 2543-2547 งานวิจัยใช้การวิเคราะห์
ความถดถอยเชิงพหุในการทดสอบและใช้ประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง สินทรัพย์
ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้เป็น
หลักเกณฑ์ในการแบ่งหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญออกเป็นส่วนที่ขึ้นอยู่กับ
ดุลยพินิจของผู้บริหารและส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร เพื่อลดปัญหาที่อาจจะ
เกิดขึ้นจากการประมาณค่า

ผลการศึกษาพบว่า หนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับ
ดุลยพินิจของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับราคาตลาดของหลักทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญ
โดยหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารแปรผกผันกับราคาตลาดของ
หลักทรัพย์ ในขณะที่ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารแปรผันตรง
กับราคาตลาดของหลักทรัพย์ หลักฐานดังกล่าวจึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า นักลงทุน
มองว่าหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารเป็นค่าใช้จ่ายซึ่งทำให้กำไรในงวด
ปัจจุบันของกิจการลดลง ในขณะที่มองว่าค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญเป็นรายการที่ขึ้นอยู่กับ
ดุลยพินิจของผู้บริหารซึ่งอาจใช้ในการส่งสัญญาณเกี่ยวกับผลการดำเนินงานในอนาคต ดังนั้น
ผลงานวิจัยครั้งนี้จึงสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Ahmed, Takeda and Thomas (1999) และ
งานวิจัยของ Beaver and Engel (1996)

ภาควิชา.....การบัญชี.....
สาขาวิชา.....การบัญชี.....
ปีการศึกษา.....2548.....

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4682274826 : MAJOR ACCOUNTING

KEY WORD : LOAN LOSS PROVISION / ALLOWANCE FOR LOAN LOSS /
DISCRETIONARY ACCRUALS / REGULATORY CAPITAL

NONGLAK KATSARA : THE RELATIONSHIP BETWEEN MARKET VALUE
OF EQUITY AND FINANCIAL INSTITUTIONS' ALLOWANCE FOR LOAN
LOSS. THESIS ADVISOR : VISARUT SRIBUNNAK, Ph.D.,152 pp.
ISBN 974-53-2371-3.

The primary objective of this study is to examine the relationship among market value of equity and discretionary loan loss provision and discretionary allowance for loan loss. An allowance for loan loss is an accounting adjustment made by manager in order to reflect actual performance and to reveal appropriate value of loan portfolios. The sample group used in this study consists of banks and financial companies listed in the Stock Exchange of Thailand during 2000-2004. This study employs multiple regression analysis in the examination and used a notification of the Bank of Thailand "Re: Worthless or Irrecoverable Assets and Doubtful Assets that may be Worthless or Irrecoverable" as a principal means to partition loan loss provision and allowance for loan loss into discretionary and non-discretionary components.

The research results indicate that, discretionary loan loss provision and discretionary allowance for loan loss are significantly related to market value of equity. Discretionary loan loss provision is negative related to market value of equity, while discretionary allowance for loan loss is positive related to market value of equity. The evidence suggests that investors view discretionary loan loss provision as an expense that reduces current earning, while viewing discretionary allowance for loan loss as a signal about future earnings. Therefore, this evidence is consistent with Ahmed, Takeda and Thomas (1999) and Bever and Engel (1996).

Department of.....Accountancy.....

Field of study:.....Accounting.....

Academic year.....2005.....

Student's signature.....*Deut*.....

Advisor's signature.....*Visat SLL*.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยความช่วยเหลือของอาจารย์ ดร.วิศรุต ศรีบุญนาค อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษา และชี้แนะแนวทางในการจัดทำวิทยานิพนธ์ของผู้เขียน รวมทั้งท่านได้ให้ความกรุณาตรวจสอบ และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ แก่ผู้เขียน ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร. พิมพิพนา ปัตถวิชัย ที่ให้ความกรุณาในการรับเป็น ประธานในการสอบวิทยานิพนธ์และคุณวิชัย เกียรติกวานกุล ที่ให้ความกรุณาเป็นกรรมการ ในการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์สำหรับการจัดทำ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตลอดจนรองศาสตราจารย์ ดร. สุพล ดุรงค์วัฒนา ที่ให้คำปรึกษาทางด้านสถิติ

นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบพระคุณมารดาและเพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้คำแนะนำและช่วยเป็น กำลังใจในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มาด้วยดีโดยตลอดจนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์ อีกทั้ง เจ้าน้ำที่ห้องภาควิชาการบัญชีที่ให้ความช่วยเหลือในด้านข้อมูลและติดต่อประสานงานเป็น อย่างดี

สุดท้ายนี้ คุณประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอมอบแด่ผู้มีพระคุณและ คณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้เขียน หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความ ผิดพลาดหรือความคลาดเคลื่อนประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 ขอบเขตการวิจัย	4
1.4 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	5
1.5 สมมติฐานการวิจัย	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
1.7 วิธีดำเนินการวิจัย	7
1.8 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
2.1 แนวคิดทฤษฎี	9
2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	29
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	41
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	41
3.2 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	41
3.3 กรอบแนวคิดในการศึกษา	43
3.4 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	47
3.5 วิธีดำเนินการวิจัย	50
3.6 แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล	58

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	65
4.1 จำนวนตัวอย่าง	66
4.2 การตรวจสอบข้อมูลตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	68
4.3 ข้อมูลเชิงพรรณนาของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา	76
4.4 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย	79
4.4.1 การทดสอบสมมติฐาน กรณีใช้ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันนำส่งงบการเงินเป็นตัวแปรตาม	82
4.4.2 การทดสอบสมมติฐาน กรณีใช้ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีเป็นตัวแปรตาม	85
4.4.3 การทดสอบสมมติฐาน กรณีใช้ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันประกาศผลการดำเนินงานเป็นตัวแปรตาม	89
4.5 การวิเคราะห์ความอ่อนไหว (Sensitivity Analysis)	92
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	95
5.1 สรุปการวิจัย	95
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	100
5.3 ข้อจำกัดในการวิจัย	101
5.4 ข้อเสนอแนะงานวิจัย	102
รายการอ้างอิง	103
ภาคผนวก	106
ภาคผนวก ก ประกาศ ธปท. เรื่อง เกณฑ์การจัดชั้นลูกหนี้	107
ภาคผนวก ข ประกาศ ธปท. เรื่อง สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้และ สินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้	113
ภาคผนวก ค ประกาศ ธปท. เรื่อง การดำรงเงินกองทุนเป็นอัตราส่วนกับสินทรัพย์ และภาวะผูกพัน	136
ภาคผนวก ง วิธีการคำนวณการดำรงเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง	149
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	152

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1	2
ข้อกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินสำรองสำหรับสินทรัพย์จัดชั้นของธนาคารพาณิชย์ และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์	2
2.1	14
สถาบันการเงินในระบบและหน่วยงานที่ควบคุม	14
2.2	24
สรุปหลักเกณฑ์การจัดชั้นหนี้และการกันสำรองหนี้สงสัยจะสูญ	24
3.1	42
ตารางแสดงแหล่งที่มาของข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	42
3.2	48
ตารางแสดงวิธีการคำนวณค่าตัวแปร	48
3.3	54
ตารางแสดงทิศทางความสัมพันธ์ที่คาดหวังของตัวแปร	54
4.1	66
รายชื่อของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม ธนาคารพาณิชย์	66
4.2	67
รายชื่อของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม เงินทุนหลักทรัพย์	67
4.3	70
ผลการทดสอบค่าความแปรปรวนของค่าตลาดเคลื่อน	70
4.4	70
ผลการทดสอบความคลาดเคลื่อนของตัวแปรอิสระ	70
4.5	71
ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม	71
4.6	74
ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ	74
4.7	74
ตารางแสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแต่ละคู่ที่ใช้ในการวิจัย	74
4.8	76
ข้อมูลเชิงพรรณนาของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	76
4.9	81
ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ	81

ตารางที่	หน้า
4.10 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน กรณีใช้ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันนำส่งงบการเงิน เป็นตัวแปรตาม	84
4.11 สรุปผลทิศทางการสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม กรณีใช้ ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันนำส่งงบการเงิน เป็นตัวแปรตาม	83
4.12 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน กรณีใช้ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี เป็นตัวแปรตาม	87
4.13 สรุปผลทิศทางการสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม กรณีใช้ราคาตลาด ของหลักทรัพย์ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี เป็นตัวแปรตาม	88
4.14 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน กรณีใช้ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันประกาศผลการดำเนินงาน เป็นตัวแปรตาม	91
4.15 สรุปผลทิศทางการสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม กรณีใช้ราคาตลาด ของหลักทรัพย์ ณ วันประกาศผลการดำเนินงาน เป็นตัวแปรตาม	92
4.16 ผลการวิเคราะห์ความอ่อนไหว	93

ภาคผนวก

ผ. 1 การคำนวณอัตราการเปลี่ยนแปลงสถานะของสินทรัพย์จัดชั้นปกติ	129
ผ. 2 การกันเงินสำรองสำหรับลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญ กรณีลูกหนี้ไม่มีหลักประกัน	130
ผ. 3 การกันเงินสำรองสำหรับลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญ กรณีลูกหนี้มีหลักประกัน	131
ผ. 4 การกันเงินสำรองสำหรับลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญ กรณีที่สถาบันการเงินไม่มี การฟ้องร้องดำเนินคดีกับลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญ	132
ผ. 5 การกันเงินสำรองสำหรับลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญ กรณีที่สถาบันการเงินฟ้องร้อง ดำเนินคดีกับลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญที่ค้างชำระเกินกว่า 24 เดือน	132

ผ. 6	การกั้นเงินสำรองสำหรับลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญ กรณีที่สถาบันการเงินฟ้องร้อง ดำเนินคดีกับลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญที่ค้างชำระเกินกว่า 36 เดือน	133
ผ. 7	การแบ่งกลุ่มลูกหนี้ตามระยะเวลาค้างชำระ	134
ผ. 8	การแบ่งกลุ่มลูกหนี้ตามระยะเวลาค้างชำระ กรณีฟ้องร้องดำเนินคดีกับลูกหนี้ จัดชั้นสงสัยจะสูญ	135
ผ. 9	ตัวอย่างน้ำหนักความเสี่ยงของสินทรัพย์และภาวะผูกพัน	150

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญญรูปภพ

ภพที่

หน้

3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา	43
--------------------------------	----

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงปี 2540 ประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียรวมทั้งประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤตการณ์ทางการเงินอย่างหนักจนสร้างความเสียหายให้แก่ระบบเศรษฐกิจและตลาดทุนของประเทศเป็นอย่างมาก วิกฤตการณ์ครั้งนั้นทำให้สถาบันการเงินของไทยจำนวน 56 แห่งต้องปิดกิจการไปเนื่องจากมีสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) เป็นจำนวนมากจากการปล่อยสินเชื่อที่ไม่ระมัดระวังของกลุ่มสถาบันการเงิน การปล่อยสินเชื่อให้แก่ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกันและการปล่อยสินเชื่อที่มีหลักประกันไม่เหมาะสมจนส่งผลให้สถาบันการเงินมีสินทรัพย์ด้อยคุณภาพเป็นจำนวนมากจึงเกิดปัญหาขาดสภาพคล่องจนเป็นผลให้ต้องปิดกิจการในเวลาต่อมา

ปัญหาสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งมาจากการปล่อยสินเชื่อโดยศึกษาข้อมูลที่เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ขอกู้หรือมีข้อมูลของผู้ขอกู้ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์เท่าที่ควร รวมทั้งไม่ได้ให้ความสำคัญมากนักกับการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการที่มาขอกู้และขาดการวิเคราะห์ที่ปัจจัยแวดล้อมทางเศรษฐกิจในขณะนั้น ตลอดจนการประเมินมูลค่าของหลักทรัพย์ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่แท้จริงซึ่งปัญหาเหล่านี้เกิดจากการขาดทรัพยากรด้านข้อมูลทำให้การวิเคราะห์สินเชื่อไม่ถูกต้องและการใช้สมมติฐานการให้สินเชื่อภายใต้การวิเคราะห์ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องและความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับสถาบันการเงินว่าจะไม่มีทางล้มเพราะจะต้องได้รับการช่วยเหลือจากรัฐบาลทำให้การปล่อยสินเชื่อขาดความระมัดระวังและหากไม่มีการวางแนวทางแก้ไขป้องกันไว้อย่างชัดเจน ปัญหาดังกล่าวอาจเกิดขึ้นได้อีกในอนาคต

ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่สถาบันการเงินมีสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เป็นจำนวนมากและการเปิดเผยข้อมูลที่ไม่เพียงพอในการส่งสัญญาณเตือนภัยล่วงหน้าเกี่ยวกับความอยู่รอดทางธุรกิจ หน่วยงานกำกับดูแลต่าง ๆ จึงได้มีการออกแนวทางขึ้นมากมายเพื่อเป็นการแก้ไขและป้องกันปัญหาสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ เช่น การพยายามสนับสนุนให้สถาบันการเงินจัดตั้งบริษัทระบบข้อมูลกลาง (เครดิตบูโร) ขึ้นเพื่อเป็นการแก้ไขและป้องกันปัญหาสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของสถาบันการเงินในอนาคต การจัดตั้งบริษัทบริหารสินทรัพย์แห่งชาติหรือ เอเอ็มซีแห่งชาติ (National AMC) ขึ้นเพื่อบริหารหนี้เสียที่รับโอนมาจากสถาบันการเงิน การนำมาตรฐานเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงของ Bank of International Settlements (BIS) มาปรับใช้

กับสถาบันการเงินในประเทศไทย ตลอดจนการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์การจัดชั้นสินทรัพย์และหลักเกณฑ์การกันสำรองสำหรับสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ในประกาศ เรื่อง สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้เพื่อเป็นการเสริมสร้างความแข็งแกร่งและความมั่นคงให้กับสถาบันการเงินและเพื่อเป็นการยกระดับการกำกับดูแลสถาบันการเงินให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลมากขึ้นภายในปี 2543

ประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยฉบับดังกล่าวกำหนดให้สถาบันการเงินต้องจัดชั้นลูกหนี้ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ออกเป็น 5 ระดับตามคุณภาพหนี้ คือ ลูกหนี้จัดชั้นปกติ ลูกหนี้จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษ ลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน ลูกหนี้จัดชั้นสงสัยและลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญ ในการจัดชั้นสินทรัพย์แบบใหม่นี้จะคำนึงถึงความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ การจัดการเงินทุนหมุนเวียน การตีราคาสินทรัพย์ค้ำประกันและการกำหนดอายุของหนี้คงค้างด้วย

การเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์การกันเงินสำรองของลูกหนี้แต่ละประเภทสามารถแสดงเปรียบเทียบได้ดังนี้

ตารางที่ 1.1 ข้อกำหนดอัตราการกันเงินสำรองสำหรับสินทรัพย์จัดชั้นของธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้

การจัดชั้นหนี้	ระยะเวลาการค้างชำระ	อัตราการกันเงินสำรอง	
		แบบเก่า	แบบใหม่
1. ลูกหนี้ปกติ	ไม่เกิน 1 เดือน	-	1%
2. ลูกหนี้ที่กล่าวถึงเป็นพิเศษ	1 – 3 เดือน	-	2%
3. ลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน	3 – 6 เดือน	15%	20%
4. ลูกหนี้จัดชั้นสงสัย	6 – 12 เดือน	100%	50%
5. ลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญ	เกินกว่า 12 เดือน	100%	100%

นอกจากนี้สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้วิกฤตการณ์ทางการเงินสร้างความเสียหายให้แก่ระบบเศรษฐกิจและนักลงทุนทั่วไป คือ ความไม่โปร่งใสในการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน เช่น การไม่เปิดเผยจำนวนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ การไม่เปิดเผยนโยบายการบัญชีที่ใช้ในการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญและการตัดบัญชีหนี้สูญซึ่งเป็นผลให้บุคคลภายนอกไม่ทราบถึงปัญหาที่ซ่อนอยู่ของกิจการ รวมทั้งขาดการเปิดเผยข้อมูลที่เพียงพอ เหมาะสมและทันต่อเหตุการณ์ทำให้

นักลงทุนขาดข้อมูลที่ชัดเจนสำหรับใช้ประกอบการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ขาดสัญญาณเดื่อนภัยทางการเงินโดยเฉพาะปัญหาความอยู่รอดของธุรกิจทำให้นักลงทุนไม่ได้รับสัญญาณเดื่อนภัยเกี่ยวกับความล้มเหลวทางการเงินของบริษัทจึงไม่สามารถทำการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจได้ทันเวลา

หากข้อมูลที่กิจการเปิดเผยในงบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงินมีความถูกต้องเพียงพอและมีความเหมาะสมจะทำให้ให้นักลงทุนทั่วไปสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจลงทุนได้มีประสิทธิภาพและลดความเสี่ยงได้ในระดับหนึ่ง ทั้งนี้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของนักลงทุนคือข้อมูลที่สามารถสะท้อนสภาพธุรกิจได้อย่างน่าเชื่อถือ ถูกต้อง เที่ยงธรรม และเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประเมินค่าของกิจการในอนาคตนั่นเอง

การกันสำรองตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การรับรู้รายได้และค่าใช้จ่ายทางการบัญชีตามเกณฑ์คงค้างที่กำหนดให้ผู้บริหารของกิจการจะต้องประมาณค่าใช้จ่ายที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเรียกเก็บเงินลูกหนี้ไม่ได้ในงวดบัญชีที่รายได้เกิดขึ้นและนำไปปรับลดบัญชีลูกหนี้ โดยการบันทึกบัญชีค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญและบัญชีหนี้สงสัยจะสูญเพื่อให้ลูกหนี้ที่แสดงในงบดุลแสดงด้วยมูลค่าสุทธิที่คาดว่าจะได้รับ ทั้งนี้ ผู้บริหารต้องใช้ดุลยพินิจและประสบการณ์ในอดีตควบคู่ไปกับการพยากรณ์สภาพเศรษฐกิจที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในการประมาณจำนวนหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้ในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชี

หนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญจึงถือเป็นรายการที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงาน ความสามารถในการทำกำไรและสภาพคล่องของสถาบันการเงินอย่างมีสาระสำคัญ นอกจากนี้รายการดังกล่าวสามารถสะท้อนให้ทราบถึงสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) ของสถาบันการเงินที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตด้วย

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับการตั้งค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญของสถาบันการเงิน เพื่อเป็นการทดสอบว่ารายการหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับราคาตลาดของหลักทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญหรือไม่และหากมีความสัมพันธ์รายการดังกล่าวจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางใดเนื่องจากข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลทางการบัญชีที่มีการเปิดเผยไว้ในงบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงิน

ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับการตั้งค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญของสถาบันการเงินนั้น ผู้วิจัยมีแบ่งหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญของสถาบัน

การเงินออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Component) และส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Non-Discretionary Component) ซึ่งผู้วิจัยใช้หลักเกณฑ์ตามข้อกำหนดในประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้เป็นเกณฑ์ในการประมาณค่าหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารและส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร

อย่างไรก็ดี แม้ว่าผลงานวิจัยในต่างประเทศจะพบว่าราคาตลาดของหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์กับรายการที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารทั้งในทิศทางบวกและทิศทางลบด้วยสาเหตุที่แตกต่างกัน แต่หลักฐานดังกล่าวเป็นเพียงผลการศึกษาที่เกิดขึ้นในต่างประเทศเท่านั้น ข้อสรุปดังกล่าวอาจจะมี ความแตกต่างสำหรับตลาดทุนในประเทศไทย เนื่องจากมีสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน เช่น ความมีประสิทธิภาพของ ตลาดทุน กฎข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงิน ลักษณะของการกระจายการให้สินเชื่อ (Loan Portfolio) จำนวนและขนาดของสถาบันการเงิน ตลอดจนพฤติกรรมของนักลงทุน ประกอบกับวิธีการประมาณรายการส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Component) ของงานวิจัยในครั้งนี้มีลักษณะเฉพาะและมีความแตกต่างจากงานวิจัยอื่น ๆ ในอดีต

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Loan Loss Provision) กับราคาตลาดของหลักทรัพย์
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Allowance for Loan Loss) กับราคาตลาดของหลักทรัพย์

1.3 ขอบเขตการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ บริษัทในกลุ่มธนาคารพาณิชย์และกลุ่มเงินทุนหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย
2. ศึกษาข้อมูลของงบการเงินรวม / งบการเงินเฉพาะบริษัท (กรณีไม่มีบริษัทย่อย) ได้แก่ งบดุล งบกำไรขาดทุนและหมายเหตุประกอบงบการเงิน ซึ่งระยะเวลาที่ทำการศึกษาอยู่ในช่วงปี 2543 – 2547 รวมทั้งสิ้น 5 ปี
3. ข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิจัยจะนำมาจากฐานข้อมูล I-SIMS และ Datastream

1.4 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ (Allowance for Loan Loss/Allowance for Doubtful Accounts)

หมายถึง จำนวนที่กันไว้สำหรับลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้และถือเป็นบัญชีปรับมูลค่าที่ตั้งขึ้นเพื่อแสดงเป็นรายการหักจากบัญชีลูกหนี้ในงบการเงินเพื่อให้คงเหลือเป็นมูลค่าสุทธิของลูกหนี้ที่คาดว่าจะเก็บได้

2. เงินให้สินเชื่อ (Loan)

หมายถึง ลูกหนี้ที่เกิดจากการให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน ได้แก่ เงินเบิกเกินบัญชีเงินให้กู้ยืม ลูกหนี้ประเภทตัวเงิน ลูกหนี้จากการให้เช่าซื้อและสัญญาการเช่าการเงิน รวมทั้งเงินให้กู้ยืมอื่น

3. เงินให้สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non Performing Loan)

หมายถึง หนี้ที่ค้างชำระดอกเบี้ยหรือเงินต้นเกินกว่า 3 เดือนนับจากวันครบกำหนด หรือหนี้ที่ค้างชำระเงินต้นและดอกเบี้ยไม่ถึง 3 เดือน แต่มีความไม่แน่นอนเกี่ยวกับความสามารถในการชำระคืนเงินต้นหรือดอกเบี้ย ซึ่งได้แก่ เงินให้กู้ยืมและลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน ชั้นสงสัยชั้นสงสัยจะสูญและชั้นสูญตามหลักเกณฑ์การจัดชั้นในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ แต่จะไม่รวมถึงเงินให้สินเชื่อด้วยคุณภาพที่กองทุนฟื้นฟูผู้ค้าประกันรับจะชดเชยให้หากเกิดความเสียหายขึ้น โดยธนาคารมีส่วนร่วมรับภาระความเสียหายร้อยละ 15

4. หนี้สงสัยจะสูญ (Loan Loss Reserve/Doubtful Debt)

หมายถึง ลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้และถือเป็นค่าใช้จ่ายของรอบระยะเวลาบัญชีนั้น

5. หนี้สูญ (Loan Loss/Bad Debt/Loan Charge-off)

หมายถึง ลูกหนี้ที่ได้ติดตามทวงถามจนถึงที่สุดแล้วแต่ไม่ได้รับชำระหนี้และได้ตัดจำหน่ายออกจากบัญชี

6. หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Loan Loss Provision)

ผู้วิจัยจะประมาณขึ้นจากจำนวนหนี้สงสัยจะสูญที่ผู้บริหารของสถาบันการเงินตั้งสำรองเพิ่มจากเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้

7. หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Non-Discretionary Loan Loss Provision)

ผู้วิจัยจะประมาณขึ้นจากจำนวนหนี้สงสัยจะสูญที่ผู้บริหารของสถาบันการเงินตั้งสำรองตามเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้

1.5 สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัยที่ใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Component) เป็นดังนี้

- สมมติฐานที่ 1** ราคาตลาดของหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์กับหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร
- สมมติฐานที่ 2** ราคาตลาดของหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์กับค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบว่าการลงทุนในตลาดทุนนำข้อมูลทางการบัญชีเกี่ยวกับหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารมาใช้พิจารณาในการกำหนดราคาหลักทรัพย์หรือไม่
2. เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินตระหนักถึงประโยชน์ของข้อมูลที่ได้บริษัทเปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลประกอบการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารและในการวิจัยผู้วิจัยมีการแบ่งหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญของสถาบันการเงินออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Component) และส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Non-Discretionary Component)

ผู้วิจัยใช้วิธีการประมาณค่าหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารและส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ โดยกำหนดให้จำนวนหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญที่ผู้บริหารของสถาบันการเงินตั้งสำรองตามเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนดในประกาศฉบับดังกล่าวเป็นหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร ในขณะที่หนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญที่ผู้บริหารของสถาบันการเงินตั้งสำรองเพิ่มจากเกณฑ์ขั้นต่ำในประกาศฉบับเดียวกันเป็นหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร ทั้งนี้ การประมาณค่าตามเกณฑ์ข้างต้นจะทำให้ลดปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากการประมาณค่าในการแบ่งหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารและส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร

1.8 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

เนื้อหาและผลของการศึกษาในครั้งนี้จะมีการนำเสนอโดยแบ่งออกเป็น 5 บท ดังต่อไปนี้

- บทที่ 1 มีรายละเอียดดังที่กล่าวไปแล้ว
- บทที่ 2 กล่าวถึง แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
- บทที่ 3 กล่าวถึง วิธีดำเนินการวิจัยซึ่งประกอบด้วยกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่เลือกใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บข้อมูลของตัวแปรต่าง ๆ ที่จะใช้ในการศึกษา การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล รวมทั้งการตั้งสมมติฐานเพื่อทำการทดสอบ
- บทที่ 4 กล่าวถึง ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญของสถาบันการเงิน
- บทที่ 5 กล่าวถึง สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย ข้อจำกัดในการวิจัยและข้อเสนอแนะในการวิจัยในอนาคต

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยจะแบ่งเป็น 2 ประเภทหลักคือ

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทของข้อมูลข่าวสาร ประเภทของสถาบันการเงิน หลักเกณฑ์การจัดชั้นและการกันสำรองหนี้สงสัยจะสูญตามข้อกำหนดของธนาคารแห่งประเทศไทยและแนวคิดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญของสถาบันการเงิน

2.1 แนวคิดและทฤษฎี

2.1.1 บทบาทของข้อมูลข่าวสารและควมมีประสิทธิภาพของตลาดทุน

ในการซื้อขายหลักทรัพย์นั้นนักลงทุนย่อมต้องประเมินระดับราคาของหลักทรัพย์และคาดการณ์ทิศทางการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ เนื่องจากการจ่ายซื้อหลักทรัพย์เป็นการจ่ายซื้อกระแสเงินสดที่หลักทรัพย์จะเสนอให้กับผู้ลงทุนในอนาคตในรูปของเงินปันผลจากกำไรสุทธิที่บริษัททำมาหาได้ในแต่ละปี ดังนั้นนักลงทุนย่อมต้องพิจารณาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่จะส่งผลกระทบต่อระดับของกระแสเงินสดที่จะได้รับในอนาคตและจะส่งผลกระทบต่ออะไรบ้าง

หนึ่งในการพิจารณาดังกล่าวนักลงทุนจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลข่าวสารจำนวนมากในการประเมินราคา กำหนดราคาและเสนอราคาเพื่อซื้อหรือขายหลักทรัพย์นั้น ดังนั้นราคาของหลักทรัพย์ที่ใช้ในการซื้อขายจึงเป็นมูลค่าที่ผ่านการวิเคราะห์และประเมินผลกระทบของปัจจัยต่าง ๆ ที่อาจจะมีผลต่อกระแสเงินสดแล้วส่งผลมาถึงราคาของหลักทรัพย์ในที่สุด จึงกล่าวได้ว่าราคาของหลักทรัพย์ในขณะใดขณะหนึ่งได้สะท้อนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไว้แล้ว เช่น ความสามารถในการดำเนินงานของบริษัท ลักษณะการแข่งขันในอุตสาหกรรม ผลประกอบการของกิจการ โอกาสการเจริญเติบโตทางธุรกิจและสภาวะเศรษฐกิจ เป็นต้น

ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการตัดสินใจในการกำหนดราคาของหลักทรัพย์หรือการประเมินทางเลือกที่ผู้ลงทุนหรือผู้ระดมทุนจำเป็นต้องใช้ประกอบการตัดสินใจทางเศรษฐกิจอาจเป็นรายงานทางการเงินของบริษัท ข้อมูลที่เกิดจากการวิเคราะห์ของผู้เชี่ยวชาญ ข้อมูลที่เกี่ยวกับภาพรวมทางเศรษฐกิจหรืออาจเป็นข้อมูลข่าวสารอื่นซึ่งอาจรวมถึงข้อมูลที่เป็น

ข่าวลือด้วย แต่หากจะพิจารณาถึงประสิทธิภาพทางการกระจายข้อมูลข่าวสารนั้นจะต้องพิจารณาจากควมมีประสิทธิภาพของตลาด ซึ่งตลาดที่มีประสิทธิภาพ (Efficient Market) หมายถึง ตลาดที่ราคาของหลักทรัพย์สามารถสะท้อนข้อมูลข่าวสารทุกประเภทได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วและทั่วถึงโดยผ่านการรับรู้ของผู้ลงทุนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในตลาด ทั้งนี้ข้อมูลดังกล่าวอาจเป็นทั้งข้อมูลในอดีต ปัจจุบันและข้อมูลที่มาจากการคาดการณ์ร่วมกันของตลาดเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

ดังนั้นในตลาดทุนที่มีประสิทธิภาพนั้น ข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์จะถูกนำมาใช้พิจารณาในการกำหนดราคาหลักทรัพย์อย่างครบถ้วนและในทันทีทันใด ซึ่งหมายความว่าราคาหลักทรัพย์ที่ใช้ซื้อขายในขณะใดขณะหนึ่งเป็นราคาหลักทรัพย์ที่แท้จริง เนื่องจากราคาหลักทรัพย์ดังกล่าวจะเป็นราคาหลักทรัพย์ที่ได้สะท้อนถึงผลกระทบของข้อมูลต่าง ๆ ไว้แล้ว

ลักษณะสำคัญของตลาดทุนที่มีประสิทธิภาพ (Efficient Capital Market)

1. นักลงทุนสามารถรับรู้และตอบสนองต่อข่าวสารที่เข้ามาในตลาดได้อย่างรวดเร็ว
2. นักลงทุนมีความเป็นอิสระต่อกันและมีความต้องการกำไรสูงสุด
3. ข่าวสารต่าง ๆ ที่เข้ามาในตลาดมีจำนวนมากและเป็นอิสระ

ระดับควมมีประสิทธิภาพของตลาด

1. ควมมีประสิทธิภาพในระดับที่หนึ่ง (Weak-Form Efficiency)

หมายถึง ตลาดทุนที่ราคาของหลักทรัพย์ในตลาดได้ปรับตัวอย่างเต็มที่ต่อข่าวสารที่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ในอดีต (Historical Price or Historical Return Information) ดังนั้นนักลงทุนจึงไม่สามารถใช้ราคาในอดีตเพื่อพยากรณ์ราคาในอนาคตและออกแบบกลยุทธ์การลงทุนให้สามารถสร้างกำไรในระดับสูงเกินปกติได้อย่างต่อเนื่อง

2. ควมมีประสิทธิภาพในระดับที่สอง (Semi-Strong Efficiency)

หมายถึง ตลาดทุนที่ราคาของหลักทรัพย์สามารถสะท้อนถึงข้อมูลที่มีการเผยแพร่ต่อสาธารณะ (Public Information) อย่างรวดเร็ว ถูกต้องและครบถ้วน ข้อมูลสาธารณะอาจจะเผยแพร่โดยตลาดเอง เช่น ราคาการซื้อขายหลักทรัพย์ ปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์หรือข้อมูลอื่น ๆ เช่น รายงานประจำปีของบริษัท บทวิเคราะห์ของที่ปรึกษาการลงทุน อันดับความน่าเชื่อถือ แถลงการณ์ของบริษัทที่มีผลต่อสาธารณะ การจัดทำแผนงานต่าง ๆ เช่น แผนฟื้นฟูบริษัท แผนควบรวมบริษัทที่เปิดเผยต่อสาธารณะ ตลอดจนการคาดการณ์ในอนาคตเกี่ยวกับ

กลุ่มธุรกิจและอุตสาหกรรมรวมถึงข้อมูลเศรษฐกิจในระดับมหภาค เป็นต้น ดังนั้นย่อมไม่มีนักลงทุนรายใดที่จะสามารถสร้างกำไรเกินปกติได้อย่างต่อเนื่องโดยใช้ข้อมูลสาธารณะ

3. ความมีประสิทธิภาพในระดับที่สาม (Strong-Form Efficiency)

หมายถึง ตลาดทุนที่ราคาของหลักทรัพย์ในปัจจุบันสามารถสะท้อนข้อมูลข่าวสารทั้งในระดับข้อมูลสาธารณะ (Public Information) และข้อมูลภายในองค์กร (Insider Information or Private Information) ดังนั้นตลาดจะต้องมีประสิทธิภาพอย่างยิ่งในการกระจายข้อมูลข่าวสารเพื่อให้นักลงทุนทั่วไปสามารถรับทราบข้อมูลข่าวสารภายในองค์กรได้จากราคาของหลักทรัพย์ แต่ทั้งนี้ การสะท้อนของข้อมูลภายในองค์กรจะต้องไม่ได้เกิดจากบุคคลภายในได้นำข้อมูลนั้นไปใช้ในทางมิชอบเพื่อซื้อหรือขายหลักทรัพย์ไปก่อนหน้านักลงทุนรายอื่น ๆ ตลาดประเภทนี้จึงเป็นตลาดที่มีประสิทธิภาพสูงสุด เนื่องจากราคาของหลักทรัพย์ได้สะท้อนถึงข้อมูลข่าวสารทุกประเภทอย่างเต็มที่และไม่มีนักลงทุนรายใดไม่ว่าจะอยู่ภายในหรือภายนอกสามารถทำกำไรส่วนเกินโดยใช้ข้อมูลสาธารณะหรือใช้ข้อมูลภายในองค์กรได้

2.1.2 ความหมายและประเภทของสถาบันการเงิน

สถาบันการเงิน หมายถึง สถาบันที่ทำธุรกิจในรูปแบบของการกู้ยืมและการให้กู้ยืมเงินหรือเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างผู้ให้กู้และผู้ขอกู้โดยอาศัยเครื่องมือหรือตราสารทางการเงิน และจะต้องรับภาระความเสี่ยงจากการให้กู้ยืมนั้น นอกจากนี้สถาบันการเงินยังทำหน้าที่เป็นตัวกลางทางการเงินในการระดมเงินทุนจากผู้ออมเพื่อส่งต่อไปยังผู้ขาดแคลนแต่ประสงค์จะใช้เงินทุนทำให้เงินทุนเกิดการหมุนเวียนซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ สถาบันการเงินในประเทศไทยมีหลายประเภทซึ่งแต่ละประเภทมีแหล่งที่มาของเงินทุนและลักษณะการลงทุนในสินทรัพย์ทางการเงินที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นรายได้ส่วนใหญ่ของสถาบันการเงินจึงมาจากรายได้ดอกเบี้ยซึ่งจะมาจากความแตกต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และอัตราดอกเบี้ยเงินฝากนั่นเอง

สถาบันการเงินในประเทศไทยสามารถแบ่งเป็น 3 กลุ่มใหญ่ตามลักษณะของสถาบันการเงินที่ได้รับใบอนุญาต ดังนี้ (อัญญา ชันฉวีรักษ์, 2546 : 88-93)

1. ธนาคารพาณิชย์ (Commercial Banks) ซึ่งเป็นสถาบันการเงินที่เก่าแก่และยังดำรงความเป็นสถาบันการเงินที่สำคัญที่สุดในตลาดการเงินของไทย ธนาคารพาณิชย์ได้รับการจัดตั้งขึ้นเพื่อประกอบธุรกิจการธนาคาร ทำการรับฝากเงินที่จะต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถามซึ่งประกอบด้วย บัญชีเงินฝากประเภทกระแสรายวันและบัญชีเงินฝากประเภทประจำ แล้วให้เงินที่รับ

ฝากไปใช้ประโยชน์โดยการปล่อยสินเชื่อ ลงทุนซื้อขายตราสารทางการเงินที่เปลี่ยนมือได้และทำธุรกรรมแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ นอกจากนี้ในปัจจุบันธนาคารพาณิชย์ยังให้บริการทางการเงินอื่นเพิ่มเติมด้วย เช่น การเป็นที่ปรึกษาทางการเงินและการรับประกันการจัดจำหน่ายตราสารหนี้ เป็นต้น

2. สถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคารพาณิชย์ (Non-Bank Financial Institutions)

ที่ช่วยให้เกิดการหมุนเวียนของเงินทุน ประกอบด้วย

- บริษัทเงินทุนและบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ (Finance Companies and Finance and Securities Companies) ซึ่งสามารถพิจารณาได้ว่าเป็นสถาบันการเงินกลุ่มที่มีความสำคัญรองลงมาจากธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุนและบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์จะระดมทุนจากผู้มีเงินออมโดยการออกตั๋วสัญญาใช้เงิน (Promissory Note หรือตั๋ว P/N) ประกอบกับการกู้ยืมจากธนาคารพาณิชย์ การออกตั๋วแลกเงิน (Bill of Exchange หรือตั๋ว B/E) และการออกใบรับฝากเงินที่กำหนดจำนวนเงินฝากและระยะเวลาในการฝากไว้แน่นอน (Certificate of Deposit หรือตั๋ว CD) โดยเมื่อระดมทุนมาได้ บริษัทเงินทุนและบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์จะนำเงินไปลงทุนในธุรกิจประเภทต่าง ๆ ประกอบด้วย การปล่อยสินเชื่อระยะสั้นอายุไม่เกิน 1 ปีให้แก่ธุรกิจประเภทต่าง ๆ การปล่อยสินเชื่อระยะปานกลางอายุตั้งแต่ 1 ถึง 5 ปี และสินเชื่อระยะยาวอายุตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปให้แก่ภาคอุตสาหกรรมและภาคการเกษตร การปล่อยสินเชื่อเพื่อการบริโภคและการเช่าซื้อให้แก่บุคคลทั่วไปและการปล่อยสินเชื่อเพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์และที่อยู่อาศัย

อย่างไรก็ตามบริษัทเงินทุนและบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ยังมีข้อแตกต่างจากการปล่อยเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์ 2 ประการด้วยกัน คือ *ประการแรก* บริษัทเงินทุนและบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์จะมีความชำนาญในการปล่อยสินเชื่อเพื่อการบริโภค การปล่อยสินเชื่อให้แก่การเช่าซื้อ (Hire Purchase) และการทำสัญญาเช่าระยะยาว (Leasing) ในขณะที่การปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์มักจะเป็นการปล่อยสินเชื่อเพื่อการผลิตและการค้าแก่ภาคพาณิชย์และภาคอุตสาหกรรม เป็นหลัก *ประการที่สอง* ธนาคารพาณิชย์มีแหล่งที่มาของเงินทุนเฉลี่ย (ตั้งแต่ มกราคม 2545 ถึง พฤษภาคม 2546) ประมาณร้อยละ 85 ในรูปของเงินฝากจากประชาชนทั่วไปที่มีเงินออมตั้งแต่ขนาดใหญ่จนถึงเล็กมาก ในขณะที่แหล่งที่มาของเงินทุนของบริษัทเงินทุนและบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ส่วนใหญ่จะมาจากตั๋วสัญญาใช้เงินซึ่งออกจำหน่ายเฉพาะแก่ผู้มีเงินออมรายใหญ่ หรือเป็นการระดมเงินทุนจากในตลาดต่างประเทศ

- บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ (Credit Foncier Companies) เป็นสถาบันการเงินที่จัดตั้งขึ้นเพื่อทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการให้สินเชื่อเพื่อซื้อที่อยู่อาศัยและสินเชื่อเกี่ยวกับธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ โดยบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ทำธุรกิจโดยการปล่อยสินเชื่อผ่านการซื้อตัวเงินที่

มือสังหาริมทรัพย์ค้ำประกัน การรับซื้ออสังหาริมทรัพย์โดยมีสัญญาซื้อคืนและการทำธุรกิจทางการเงินประเภทอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอสังหาริมทรัพย์ที่กระทรวงการคลังกำหนด ส่วนทางด้านการระดมเงินทุนนั้น บริษัทเครดิตฟองซิเอร์สามารถจัดหาเงินทุนได้โดยการออกตั๋วสัญญาใช้เงินเพียงช่องทางเดียวเท่านั้น จึงอาจพิจารณาได้ว่าบริษัทเครดิตฟองซิเอร์จัดเป็นบริษัทเงินทุนแต่ทำธุรกรรมเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจอสังหาริมทรัพย์เท่านั้น

- บริษัทประกันชีวิตและบริษัทประกันวินาศภัย (Life and Non-Life Insurance Companies) จะระดมเงินทุนจากผู้มีเงินออมโดยวิธีขายกรมธรรม์ประกันชีวิตและประกันภัย ผู้ออมที่ซื้อกรมธรรม์จะต้องจ่ายเบี้ยประกันเป็นงวด ๆ ตามที่กำหนดให้แก่บริษัทประกัน ต่อจากนั้นบริษัทประกันจะนำเงินค่าเบี้ยประกันที่ได้รับจากผู้ออมไปลงทุน

- บริษัทจัดการลงทุน (Asset Management Companies) จะระดมเงินทุนจากผู้ออมโดยการจำหน่ายหน่วยลงทุนแล้วนำเงินที่ระดมได้ไปลงทุนซื้อหลักทรัพย์ต่าง ๆ เมื่อลงทุนแล้วได้รับผลกำไร มูลค่าของกองทุนจะเพิ่มขึ้นเกิดเป็นผลตอบแทนในรูปกำไรจากส่วนต่างของราคา ยิ่งไปกว่านั้น กองทุนอาจเสนอผลตอบแทนให้แก่ผู้ออมที่ซื้อหน่วยลงทุนอีกทางหนึ่งในรูปของเงินปันผล กองทุนรวมมี 2 ประเภทคือ *ประเภทแรก* เป็นกองทุนปิด ซึ่งบริษัทจัดการลงทุนที่ออกหน่วยลงทุนจะไม่รับซื้อหน่วยลงทุนคืนจากผู้ลงทุนจนกว่าจะครบกำหนดที่ระบุไว้ในสัญญา และจะไม่มีการขายหน่วยลงทุนเพิ่มเติมด้วย *ประเภทที่สอง* เป็นกองทุนเปิด ซึ่งผู้สนใจ จะลงทุนหรือเลิกลงทุนในกองทุนสามารถซื้อขายหน่วยลงทุนกับบริษัทผู้ออกได้ตลอดเวลาตามมูลค่าสินทรัพย์สุทธิที่บริษัทประกาศ นอกจากนี้ในประเทศไทยยังมีสถาบันการเงินที่จัดตั้งขึ้นในลักษณะบริษัทจัดการลงทุนอื่น ๆ ที่แตกต่างจากกองทุนรวม ได้แก่ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพและกองทุนประกันสังคม เป็นต้น

- สหกรณ์การเกษตร (Agricultural Cooperatives) จัดตั้งขึ้นในประเทศไทยครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2549 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันในกลุ่มเกษตรกรในการจัดหาเงินทุนที่มีดอกเบี้ยต่ำให้แก่กลุ่มเกษตรกรด้วยตนเองเพื่อนำไปลงทุนทำการเกษตร เงินทุนส่วนใหญ่ของสหกรณ์การเกษตรจะมาจากกองทุนที่มาจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรและเงินทุนที่ระดมได้จากกลุ่มเกษตรกรที่มาเป็นสมาชิกแล้วซื้อหุ้นของสหกรณ์ ส่วนเงินฝากที่สหกรณ์การเกษตรรับไว้มีจำนวนไม่มาก สหกรณ์การเกษตรทำธุรกิจเพื่อมีรายได้จากการให้กู้แก่เกษตรกรผู้เป็นสมาชิกเป็นหลัก

- สหกรณ์ออมทรัพย์ (Saving Cooperatives) จัดตั้งขึ้นโดยสมาชิกกลุ่มที่มีอาชีพเดียวกัน แหล่งเงินทุนหลักของสหกรณ์ออมทรัพย์ได้มาจากเงินทุนที่สมาชิกซื้อหุ้นในสหกรณ์ นอกจากนี้สหกรณ์ออมทรัพย์ยังได้รับเงินทุนจากเงินฝากซึ่งส่วนใหญ่มาจากสมาชิกเอง

และเป็นการฝากแบบพักเงินเดือนไว้ในบัญชีเงินฝากที่สหกรณ์ สหกรณ์ออมทรัพย์จะนำเงินทุนที่ระดมได้ไปให้สมาชิกกู้ยืมระยะยาวเพื่อซื้อที่อยู่อาศัย เพื่อทำอาชีพเสริมหรืออาจให้กู้ระยะสั้นเพื่อเสริมสภาพคล่องสำหรับการบริโภค

- **โรงรับจำนำ (Pawn Shops)** ถือเป็นสถาบันการเงินที่มีความสำคัญมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับบุคคลซึ่งมีรายได้น้อยที่ขาดสภาพคล่องสำหรับใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในระยะเวลาสั้น ๆ ธุรกิจโรงรับจำนำเป็นการให้เงินกู้แก่ผู้จำนำเป็นเวลาสั้น ๆ โดยผู้จำนำต้องวางสินทรัพย์ที่จำนำเป็นประกันสำหรับการกู้ยืมโดยโรงรับจำนำจะคิดดอกเบี้ยตามจำนวนเงินและระยะเวลาที่ขอกู้ รายได้ของโรงรับจำนำจะมาจากดอกเบี้ยและกำไรที่ขายของหลุดจำนำออกไป ส่วนเงินทุนที่ระดมเพื่อปล่อยกู้ออกไปมาจากเจ้าของ กำไรสะสมและการกู้ยืมจากแหล่งภายนอกอื่น

3. **สถาบันการเงินเฉพาะกิจ (Specialized Financial Institution)** เป็นสถาบันการเงินที่ยังดำรงหน้าที่เป็นตัวกลางทางการเงิน ระดมเงินทุนจากผู้ออมและพักไว้ก่อนที่จะจัดสรรไปยังผู้ที่ขาดแคลนเงินทุน แต่การระดมหรือการจัดสรรเงินทุนอาจมีเงื่อนไขเป็นพิเศษเป็นการเฉพาะทำให้การจัดตั้งต้องทำขึ้นภายใต้กฎหมายพิเศษ ตัวอย่างเช่น ธนาคารออมสินและธนาคารอาคารสงเคราะห์ เป็นต้น

สถาบันการเงินที่กล่าวมาจะอยู่ในความควบคุมของหน่วยงานที่แตกต่างกัน ดังนี้

ตารางที่ 2.1 สถาบันการเงินในระบบและหน่วยงานที่ควบคุม

สถาบันการเงิน	ปีที่จัดตั้ง	หน่วยงานที่ควบคุม
1. ธนาคารพาณิชย์	2431	ธนาคารแห่งประเทศไทย
2. บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์	2512	ธนาคารแห่งประเทศไทย
3. บริษัทเครดิตฟองซิเอร์	2521	ธนาคารแห่งประเทศไทย
4. ธนาคารออมสิน	2489	กระทรวงการคลัง
5. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	2509	กระทรวงการคลัง
6. ธนาคารอาคารสงเคราะห์	2496	กระทรวงการคลัง
7. สหกรณ์การเกษตร	2459	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
8. สหกรณ์ออมทรัพย์	2489	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
9. บริษัทประกันชีวิต	2472	กระทรวงพาณิชย์
10. โรงรับจำนำ	2409	กระทรวงมหาดไทย

2.1.3 รายการคงค้างและตัวแบบรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals Models)

รายการคงค้าง

รายการคงค้าง (Accruals) หมายถึง รายการที่เกิดขึ้นจากการบันทึกบัญชีตามหลักเกณฑ์การรับรู้รายได้และค่าใช้จ่าย โดยใช้หลักเกณฑ์ความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างต้นทุนที่เกิดขึ้นกับรายได้ที่ได้มาจากรายการเดียวกัน ซึ่งกำหนดให้กิจการต้องรับรู้รายได้พร้อมกับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากรายการหรือเหตุการณ์ทางบัญชีเดียวกัน แม้ว่าจะยังไม่ได้รับหรือจ่ายเงินสดออกไปก็ตาม

ในงานวิจัยของ Teoh, Welch and Wong (1998) มีการแบ่งรายการคงค้างออกเป็น 2 ประเภท คือ แบ่งตามระยะเวลา ได้แก่ รายการคงค้างระยะสั้น (Current Accruals) รายการคงค้างระยะยาว (Long-Term Accruals) และ แบ่งตามการควบคุม ได้แก่ รายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals) รายการคงค้างที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Non-discretionary Accruals) โดย

- รายการคงค้างระยะสั้น หมายถึง รายการคงค้างที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนสินทรัพย์หรือหนี้สินหมุนเวียนและเกี่ยวกับการดำเนินงานตามปกติในแต่ละวัน เช่น การที่ผู้บริหารสามารถเปลี่ยนรายการคงค้างโดยการบันทึกรายการรับรู้รายได้ล่วงหน้า ชะลอการจ่ายค่าใช้จ่ายต่าง ๆ การบันทึกรายการหนี้เสียเล็กน้อย ๆ และ/หรือเปลี่ยนแปลงนโยบายในการบันทึกบัญชี เป็นต้น
- รายการคงค้างระยะยาว หมายถึง รายการคงค้างที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนสินทรัพย์หรือหนี้สินระยะยาว เช่น การชะลอการจ่ายค่าเสื่อมราคา เป็นต้น
- รายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร หมายถึง รายการคงค้างซึ่งถูกควบคุมจากบริษัทเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากผู้บริหารซึ่งก็คือรายการคงค้างที่ผู้บริหารมีความสามารถในการควบคุมในช่วงระยะเวลาอันสั้น
- รายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร หมายถึง รายการคงค้างที่เกิดตามภาวะเศรษฐกิจ ไม่สามารถควบคุมได้และเกี่ยวข้องกับระดับการเติบโตของยอดขายในอุตสาหกรรม รวมถึงเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากสภาวะทั่ว ๆ ไปของเศรษฐกิจ เปรียบได้ว่าเป็นรายการคงค้างที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในช่วงระยะเวลาอันสั้น

การบันทึกบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญและบัญชีหนี้สงสัยจะสูญมีพื้นฐานแนวคิดมาจากหลักเกณฑ์การรับรู้รายได้และค่าใช้จ่ายทางการบัญชีตามเกณฑ์คงค้าง (Accrual Basis) หลักเกณฑ์ดังกล่าวทำให้ผู้บริหารจะต้องประมาณจำนวนหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้ในงวดบัญชีที่รายได้เกิดขึ้นและนำไปหักลดบัญชีลูกหนี้เพื่อให้ลูกหนี้แสดงด้วยมูลค่าสุทธิที่ใกล้เคียงกับมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับจริง ทั้งนี้ ผู้บริหารจะต้องใช้ดุลยพินิจและประสบการณ์ในอดีตควบคู่ไปกับการพยากรณ์สภาพเศรษฐกิจที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตในการประมาณจำนวนหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้ในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชี บัญชีหนี้สงสัยจะสูญซึ่งเป็นบัญชีค่าใช้จ่ายและบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญซึ่งเป็นบัญชีปรับมูลค่าสินทรัพย์ (Valuation Account) จึงถือเป็นรายการที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร

ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญและหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารที่เป็นตัวแปรอิสระในงานวิจัยฉบับนี้มีค่านิยามใกล้เคียงกับค่านิยามของรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารตามค่านิยามในงานวิจัยของ Teoh, Welch and Wong (1998) ซึ่งได้กล่าวไปแล้วข้างต้น แต่จะมีความแตกต่างกันตรงที่งานวิจัยฉบับนี้ จะใช้ประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้เป็นหลักเกณฑ์ในการแบ่งหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญออกเป็นส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Component) และส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Non-Discretionary Component)

ตัวแบบรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร

ตัวแบบที่นักวิจัยในต่างประเทศมักจะนำมาใช้ในการประมาณค่ารายการคงค้างส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารซึ่งใช้ในการทดสอบการบริหารจัดการกำไรของผู้บริหาร (Earnings Management) มี 6 ตัวแบบ คือ De Angelo Model(1986), Healy Model(1989), Jones Model(1991), Modified Jones Model(1995), Industry Model(1995) และ Kang and Sivarmakishnan Model(1995) โดยในแต่ละตัวแบบก็จะมีข้อจำกัดในการประมาณค่าที่แตกต่างกันไป นอกจากนี้งานวิจัยในต่างประเทศที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญของสถาบันการเงินกับราคาตลาดของหลักทรัพย์นั้น นักวิจัยมักจะประมาณค่าส่วนที่เป็น Discretionary Component และส่วนที่เป็น Non-Discretionary Component จากการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) โดยการประมาณค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารจากมูลค่าคงเหลือ (Residuals) ซึ่งเป็นผลมาจากการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ของค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญกับสินทรัพย์ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Nonperforming assets) การเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์ที่

ไม่ก่อให้เกิดรายได้ หนี้สูญและจำนวนเงินให้สินเชื่อของกิจการซึ่งจะสะท้อนถึงความน่าจะเป็นของหนี้สูญที่อาจจะเกิดขึ้น (Beaver and Engel, 1996)

2.1.4 หลักเกณฑ์การตั้งหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ทางการบัญชี

มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 11 เรื่องหนี้สงสัยจะสูญและหนี้สูญได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับหนี้สงสัยจะสูญ ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญและหนี้สูญ ดังนี้

<u>หนี้สงสัยจะสูญ</u>	หมายถึง	ลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้และถือเป็นค่าใช้จ่ายของรอบระยะเวลาบัญชีนั้น
<u>ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ</u>	หมายถึง	จำนวนที่กันไว้สำหรับลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้และถือเป็นบัญชีปรับมูลค่าที่ตั้งขึ้นเพื่อแสดงเป็นรายการหักจากบัญชีลูกหนี้ในงบการเงินเพื่อให้คงเหลือเป็นมูลค่าสุทธิของลูกหนี้ที่คาดหมายว่าจะเก็บเงินได้
<u>หนี้สูญ</u>	หมายถึง	ลูกหนี้ที่ได้ติดตามทวงถามจนถึงที่สุดแล้วแต่ไม่ได้รับชำระหนี้และได้ตัดจำหน่ายออกจากบัญชี

วิธีการบัญชีรายการบัญชี

ในสภาพความเป็นจริงทางธุรกิจ แม้ว่าลูกหนี้ส่วนใหญ่จะชำระหนี้เมื่อถึงกำหนดหรือตามที่คาดหมายไว้ แต่ก็มีความเสี่ยงที่ลูกหนี้บางรายไม่ชำระหนี้และในทางปฏิบัติจะไม่สามารถระบุได้แน่ชัดว่าลูกหนี้รายใดจะไม่ชำระหนี้จนกว่าจะถึงกำหนดชำระหรือได้มีการทวงถามถึงที่สุดแล้ว ทำให้มูลค่าของลูกหนี้ที่จะแสดงในงบการเงินมีจำนวนสูงกว่าความเป็นจริง ดังนั้นธนาคารและสถาบันการเงินจึงต้องมีการประมาณจำนวนหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้ขึ้นจำนวนหนึ่งกันไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญซึ่งมีลักษณะเป็นบัญชีปรับมูลค่าที่นำไปหักลดบัญชีลูกหนี้ในงบดุล เพื่อให้แสดงมูลค่าสุทธิที่ใกล้เคียงกับมูลค่าตามความเป็นจริง ดังนั้นเพื่อให้ลูกหนี้ที่แสดงเป็นสินทรัพย์ในงบดุลแสดงด้วยมูลค่าสุทธิที่คาดว่าจะได้รับและเพื่อให้ผลการดำเนินงานของกิจการใกล้เคียงกับความเป็นจริงตามหลักเกณฑ์การรับรู้รายได้และค่าใช้จ่ายที่กำหนดให้ผู้บริหารของกิจการต้องประมาณค่าใช้จ่ายที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเก็บเงินลูกหนี้ไม่ได้ในงวดบัญชีที่รายได้

เกิดขึ้น โดยการบันทึกรายการบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญและบัญชีหนี้สงสัยจะสูญ สำหรับวิธีการปฏิบัติทั่วไปเกี่ยวกับการบันทึกลูกหนี้ที่เก็บเงินไม่ได้มี 2 วิธี ดังนี้

1. วิธีการตัดจำหน่ายโดยตรง (Direct Written-off Method)

วิธีการนี้จะไม่บันทึกรายการบัญชีจนกว่าในรอบระยะเวลาบัญชีที่มีลูกหนี้สูญจริงจึงบันทึกผลเสียหายในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น โดยการบันทึกรายการ

Dr. หนี้สูญ	xxx	
		Cr. ลูกหนี้
		xxx

2. วิธีตั้งค่าเผื่อหรือสำรอง (Allowance or Reserve Method)

วิธีนี้จะประมาณจำนวนหนี้ที่คาดว่าจะเก็บไม่ได้ โดยคำนวณจากยอดขายหรือจากยอดลูกหนี้แล้วบันทึกจำนวนที่ประมาณขึ้นนั้น โดยการบัญชีรายการ

Dr. หนี้สงสัยจะสูญ	xxx	
		Cr. ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ
		xxx

บัญชีหนี้สงสัยจะสูญถือเป็นบัญชีค่าใช้จ่ายเช่นเดียวกับบัญชีหนี้สูญ ส่วนบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเป็นบัญชีปรับมูลค่าลูกหนี้ รายการนี้จะบันทึกในรอบระยะเวลาบัญชีที่บันทึกรายการขาย

ทั้งนี้ ในทางปฏิบัติวิธีตัดจำหน่ายโดยตรงเป็นวิธีที่ง่ายและสะดวก แต่มีข้อบกพร่องที่ไม่เป็นไปตามหลักทฤษฎีว่าด้วยการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายกับรายได้ของรอบระยะเวลาบัญชี อีกทั้งมูลค่าของลูกหนี้ที่แสดงในงบดุลก็มีได้อยู่ในมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับจริง วิธีนี้จึงเป็นวิธีที่ไม่เป็นที่ยอมรับ เว้นแต่ว่าหนี้ที่คาดว่าจะเก็บไม่ได้มีจำนวนที่ไม่มีนัยสำคัญ ดังนั้นวิธีตั้งค่าเผื่อจึงเป็นวิธีที่ถูกต้องตามหลักการบัญชีว่าด้วยการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายกับรายได้ของรอบระยะเวลาบัญชีและบัญชีลูกหนี้ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีจะแสดงด้วยมูลค่าที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง แม้ว่าวิธีนี้จะต้องมีการประมาณจำนวนหนี้สงสัยจะสูญขึ้นก็ตาม การประมาณอาจจะทำได้โดยอาศัยประสบการณ์ที่ผ่านมาในอดีต สภาพของตลาดในปัจจุบันและการวิเคราะห์ยอดลูกหนี้ ค้างชำระอย่างสมเหตุสมผลโดยอาศัยหลักฐานอันเที่ยงธรรม (Verifiable or Objective Evidence) อย่างไรก็ตามวิธีตั้งค่าเผื่อนี้จะเป็นวิธีที่เหมาะสมก็ต่อเมื่ออยู่ในสภาพการณ์ที่มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่ทรัพย์สินจะมีมูลค่าน้อยลงและผลเสียหายนั้น

สามารถประมาณได้อย่างสมเหตุสมผล เนื่องจากจำนวนเงินของลูกหนี้ที่คาดว่าจะเก็บไม่ได้มีลักษณะเป็นผลเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น

วิธีการประมาณหนี้สงสัยจะสูญ

ในการจัดทำบัญชีเพื่อให้ยอดลูกหนี้ที่แสดงเป็นสินทรัพย์ในงบดุลแสดงด้วยมูลค่าที่คาดว่าจะเก็บเงินได้และเพื่อให้มีการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายหนี้สูญกับรายได้จากการให้สินเชื่อในปีเดียวกันตามหลักเกณฑ์ทางการบัญชีนั้น กิจการจะต้องมีการประมาณหนี้สงสัยจะสูญในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชีขึ้นเพื่อตั้งเป็นบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญซึ่งมักจะบันทึกเป็นรายการปรับปรุง ณ วันสิ้นปี โดยมีวิธีที่นิยมใช้กันทางบัญชี 3 วิธีดังนี้

1. คำนวณเป็นร้อยละของยอดรายได้หรือยอดขายสุทธิของแต่ละรอบระยะเวลาบัญชี

วิธีนี้กิจการจะต้องวิเคราะห์จากประสบการณ์ที่ผ่านมาเกี่ยวกับจำนวนลูกหนี้ที่เก็บไม่ได้เทียบเป็นอัตราส่วนกับยอดรายได้หรือยอดขาย คือ

1.1 คำนวณเป็นร้อยละของยอดขายรวม โดยถือว่าการขายเป็นรายการที่ก่อให้เกิดลูกหนี้และอัตราส่วนของการขายสัมพันธ์กับจำนวนหนี้ที่เก็บไม่ได้ วิธีนี้จะเหมาะสมกับกิจการที่มีการขายเงินสดเป็นอัตราส่วนค่อนข้างคงที่เมื่อเปรียบกับยอดขายทั้งหมด แต่วิธีนี้ไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้กับสถาบันการเงินเนื่องจากสถาบันการเงินมีธุรกิจหลักเป็นการปล่อยสินเชื่อจึงไม่มียอดขายเงินสดแต่อย่างใดหรือถ้าจะรวมยอดขายทรัพย์สินของสถาบันการเงินซึ่งเป็นการขายเงินสดแล้วก็จะมีอัตราส่วนที่ไม่คงที่เมื่อเปรียบเทียบกับยอดขายทั้งหมด ด้วยเหตุนี้วิธีการคำนวณเป็นร้อยละของยอดขายรวมจึงไม่เหมาะสมที่จะใช้กับสถาบันการเงิน (กิริติ กิริติยุดิ, 2539 : 66)

1.2 คำนวณเป็นร้อยละของยอดขายเชื่อ โดยถือว่าการขายเชื่อสัมพันธ์โดยตรงกับลูกหนี้ ส่วนการขายเงินสดไม่ได้ก่อให้เกิดลูกหนี้แต่อย่างใด วิธีการนี้เหมาะสมสำหรับสถาบันการเงินซึ่งมีธุรกิจหลักเป็นการปล่อยสินเชื่อ โดยจะคำนวณยอดขายเชื่อจากจำนวนเงินที่ปล่อยสินเชื่อไปในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชี ดังนั้นการคำนวณหนี้สงสัยจะสูญจากยอดการปล่อยสินเชื่อจึงเหมาะสมกับสถาบันการเงิน

2. คำนวณเป็นร้อยละของยอดลูกหนี้ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี

การคำนวณหนี้สงสัยจะสูญตามวิธีนี้จะวิเคราะห์จากประสบการณ์ที่ผ่านมาและประมาณอัตราร้อยละของลูกหนี้ที่คาดว่าจะเก็บไม่ได้ต่อยอดลูกหนี้ที่ค้างอยู่ได้ดังนี้

2.1 คำนวณเป็นร้อยละของยอดลูกหนี้ โดยถือว่าอัตราส่วนของจำนวนหนี้สงสัยจะสูญสำหรับลูกหนี้ทั้งหมด ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีจะคงที่ทุกรอบระยะเวลาบัญชี วิธีการคำนวณนี้จะเพียงพอกับจำนวนลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้ตามสถานการณ์ของกิจการในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชีและจะเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดังนั้นหากสถาบันการเงินเลือกใช้วิธีการคำนวณหนี้สงสัยจะสูญแบบนี้จะทำให้ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญของกิจการจะปรับขึ้นลงตามยอดลูกหนี้ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี

2.2 คำนวณโดยการจัดกลุ่มลูกหนี้จำแนกตามอายุของหนี้ที่ค้างชำระ ลูกหนี้กลุ่มที่ค้างชำระนานจะนำมาคำนวณหาจำนวนหนี้สงสัยจะสูญด้วยอัตราร้อยละที่สูงกว่าลูกหนี้ที่เริ่มค้างชำระเกินกำหนด โดยถือว่าลูกหนี้ที่ค้างชำระนานจะมีโอกาสไม่ชำระหนี้มากกว่าลูกหนี้ที่เริ่มเกิดขึ้น วิธีการนี้จะมีการแบ่งชั้นความน่าจะเป็นตามสภาพลูกหนี้เพื่อให้ได้จำนวนหนี้สงสัยจะสูญที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงแต่ยังคงพิจารณาจากยอดลูกหนี้ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีเช่นกัน

3. คำนวณโดยพิจารณาลูกหนี้แต่ละราย

วิธีนี้จะพิจารณาเฉพาะรายที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้เท่านั้นเป็นหนี้สงสัยจะสูญซึ่งอาจจะกระทำได้อย่างยากในทางปฏิบัติสำหรับธุรกิจที่มีลูกหนี้จำนวนมาก ราย วิธีการคำนวณโดยพิจารณาลูกหนี้แต่ละรายนี้เป็นวิธีที่มีความละเอียดและใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด อย่างไรก็ตามในกิจการซึ่งมีบัญชีลูกหนี้จำนวนมาก ๆ การวิเคราะห์ลูกหนี้รายละรายอาจทำได้ยาก ดังนั้น วิธีที่ใช้ปฏิบัติทั่วไปจึงมักขึ้นอยู่กับวิธีที่ประมาณขึ้นมาเป็นเปอร์เซ็นต์และพัฒนาจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในรอบระยะเวลาบัญชีก่อน ๆ เป็นส่วนมาก (กิริติ กิริติยุติ, 2539 : 69)

วิธีในการประมาณจำนวนหนี้สงสัยจะสูญมีหลายวิธีด้วยกันตามที่แสดงในข้างต้น ดังนั้นกิจการควรใช้วิธีการประมาณที่เหมาะสมกับลักษณะลูกหนี้ของกิจการและสภาพลูกหนี้ โดยทั่วไปเปลี่ยนแปลงกิจการก็ควรปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงวิธีการประมาณให้เหมาะสมกับลูกหนี้ในขณะนั้นและอัตราร้อยละที่นำมาใช้ในการประมาณการจะต้องมีการทบทวนและปรับปรุงอยู่เสมอเพื่อให้การประมาณการใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงของธุรกิจและประสบการณ์ที่เกิดขึ้นของแต่ละกิจการ

อย่างไรก็ตามหลักเกณฑ์การตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญตามมาตรฐานการบัญชีดังกล่าว เป็นเพียงแนวทางปฏิบัติของกิจการโดยทั่วไปเท่านั้น หน่วยงานที่อาศัยข้อมูลทางบัญชีมาเป็น เครื่องมือในการกำกับดูแลบางหน่วยงานจึงไม่ยอมรับหลักเกณฑ์ดังกล่าว โดยเฉพาะการบัญชี ของสถาบันการเงินซึ่งเป็นหน่วยธุรกิจที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศและมีบทบาทต่อ ภาคธุรกิจและภาคครัวเรือนโดยรวม ทั้งนี้เนื่องจากวัตถุประสงค์ทางการบัญชีเกี่ยวกับการตั้ง ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญตามหลักการบัญชียังไม่สอดคล้องตรงกันกับหลักการบัญชีของหน่วยงาน กำกับดูแลต่าง ๆ เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทยที่มีวัตถุประสงค์ที่จะเสริมสร้างความแข็งแกร่งและ ความมั่นคงให้กับสถาบันการเงินเพื่อยกระดับการกำกับดูแลสถาบันการเงินให้สอดคล้องกับ มาตรฐานสากลมากยิ่งขึ้นและเพื่อให้มีจำนวนเงินกองทุนที่เหมาะสม(Capital Adequacy)

ด้วยเหตุนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงใช้อำนาจรัฐเข้ามาแทรกแซงเกี่ยวกับมาตรฐานการ บัญชีกับบัญชีของสถาบันการเงินโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 โดยการกำหนดให้สถาบันการเงินจำต้องแสดงฐานะหรือคุณภาพของสินทรัพย์ประเภท “ลูกหนี้” ให้ถูกต้องตรงตามฐานะทางการเงินให้มากที่สุดดังที่ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงออก ประกาศ เรื่อง สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือ เรียกคืนไม่ได้เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดชั้นลูกหนี้และการกันเงินสำรองของสถาบัน การเงิน โดยกำหนดให้สถาบันการเงินแบ่งการจัดชั้นลูกหนี้ออกเป็น 5 ระดับตามคุณภาพหนี้และ กำหนดให้มีการกันเงินสำรองขั้นต่ำตามที่กำหนดดังจะกล่าวในหัวข้อถัดไป

ทั้งนี้ การกำหนดหลักเกณฑ์การจัดชั้นลูกหนี้และการกันเงินสำรองของธนาคาร แห่งประเทศไทยนั้น กำหนดขึ้นเพื่อนำมาใช้เป็นมาตรการกำกับดูแลสถาบันการเงินเพื่อลดปัญหา เกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติที่อาจจะเกิดขึ้นหากอนุญาตให้สถาบันการเงินนำหลักเกณฑ์ทางการบัญชี เกี่ยวกับการประมาณหนี้สงสัยจะสูญมาใช้ในการจัดทำงบการเงินซึ่งทำให้เกิดความไม่เท่าเทียม กันในการประมาณหนี้สงสัยจะสูญเป็นเหตุให้เกิดความไม่เป็นธรรมทำให้กำกับดูแลสถาบัน การเงินได้ยากและยังส่งผลต่อความมั่นคงและความอยู่รอดของสถาบันการเงินด้วย

2.1.5 หลักเกณฑ์การจัดชั้นและการกันสำรองหนี้สงสัยจะสูญตามข้อกำหนดของธนาคารแห่งประเทศไทย

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดหลักเกณฑ์การจัดชั้นสินทรัพย์และหลักเกณฑ์การกันสำรองสำหรับสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ไว้ในประกาศเรื่อง สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงให้กับสถาบันการเงินและเพื่อยกระดับการกำกับดูแลสถาบันการเงินให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลมากยิ่งขึ้น โดยภายหลังจากสถาบันการเงินประสบปัญหาเกี่ยวกับสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) จนกระทั่งกระทบต่อผลการดำเนินงานและสภาพคล่อง เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2541 ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้ออกประกาศเพื่อปรับปรุงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดชั้นลูกหนี้และการกันเงินสำรองของสถาบันการเงินสำหรับลูกหนี้ชั้นจัดชั้นใหม่โดยกำหนดให้แบ่งการจัดชั้นลูกหนี้ออกเป็น 5 ระดับตามคุณภาพหนี้และได้มีการออกประกาศเรื่อง สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้เพื่อแจ้งการปรับปรุงหลักเกณฑ์การปฏิบัติต่างๆ เรื่อยมา ทั้งนี้ประกาศที่มีผลบังคับใช้ในปัจจุบันคือประกาศฉบับลงวันที่ 23 สิงหาคม 2546 ซึ่งมีค่านิยามและเกณฑ์การสำรองดังนี้

1. ลูกหนี้ปกติ

- หมายถึง ลูกหนี้ที่ไม่ผิดนัดชำระหนี้และไม่มีสัญญาณใด ๆ แสดงว่าจะมีการผิดนัดชำระหนี้อันจะเป็นเหตุให้สถาบันการเงินได้รับความเสียหาย ได้แก่ ลูกหนี้ที่ค้างชำระดอกเบี้ยหรือต้นเงินเป็นระยะเวลารวมกันไม่เกิน 1 เดือน นับแต่วันที่ครบกำหนดชำระ หรือลูกหนี้อื่นที่ไม่เข้าข่ายเป็นลูกหนี้จัดชั้นสูญ สงสัยจะสูญ สงสัย ต่ำกว่ามาตรฐานหรือกว่าถึงเป็นพิเศษ (หรือควรระวังเป็นพิเศษ)

- หลักเกณฑ์การกันสำรอง กำหนดให้สถาบันการเงินต้องกันเงินสำรองโดยแสดงเป็นรายการหักจากรายการสินทรัพย์ (Contra-asset Account) ในงบดุลและเป็นค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุน ในอัตราร้อยละ 1 ของลูกหนี้ปกติ

2. ลูกหนี้ที่กล่าวถึงเป็นพิเศษ

- หมายถึง ลูกหนี้ที่ไม่มีสัญญาณว่าจะเกิดความเสียหายแต่มีฐานะหรือผลการดำเนินงานอ่อนลงซึ่งหากไม่ได้รับการแก้ไขในเวลาอันควรจะทำให้ความสามารถในการชำระหนี้อ่อนลงไปอีกจนไม่สามารถชำระดอกเบี้ยหรือต้นเงินได้ตามกำหนด ได้แก่ ลูกหนี้ค้างชำระดอกเบี้ยหรือต้นเงินเป็นระยะเวลารวมกันเกินกว่า 1 เดือน นับแต่วันถึงกำหนดชำระ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะ

จะเป็นไปตามเงื่อนไขหรือเงื่อนไขเวลาตามสัญญาหรือวันที่บริษัททวงถามหรือเรียกให้ชำระคืนแล้วแต่วันใดจะถึงก่อน ยกเว้นลูกหนี้ที่จัดชั้นสูญ สงสัยจะสูญ สงสัยหรือต่ำกว่ามาตรฐานแล้ว

- หลักเกณฑ์การกันสำรอง กำหนดให้สถาบันการเงินต้องกันเงินสำรองโดยแสดงเป็นรายการหักจากรายการสินทรัพย์ (Contra-asset Account) ในงบดุลและเป็นค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุน ในอัตราร้อยละ 2 ของลูกหนี้ที่กล่าวถึงเป็นพิเศษ

3. ลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน

- หมายถึง ลูกหนี้ที่มีโอกาสที่จะก่อให้เกิดความเสียหายหากปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนไม่มีการแก้ไข หรือแหล่งที่มาหลักของการชำระหนี้ อาจไม่เพียงพอ เนื่องจากความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้มีความไม่แน่นอน สถาบันการเงินจำเป็นต้องใช้แหล่งที่มาอื่นหรือหลักประกันในการชำระหนี้ ได้แก่ ลูกหนี้ที่ค้างชำระดอกเบี้ยหรือต้นเงินเป็นระยะเวลารวมกันเกินกว่า 3 เดือน นับแต่วันถึงกำหนดชำระ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือเงื่อนไขเวลาตามสัญญาหรือวันที่บริษัททวงถามหรือเรียกให้ชำระคืนแล้วแต่วันใดจะถึงก่อน ยกเว้นลูกหนี้ที่จัดชั้นสูญ สงสัยจะสูญหรือสงสัยแล้ว

- หลักเกณฑ์การกันสำรอง กำหนดให้สถาบันการเงินต้องกันเงินสำรองโดยแสดงเป็นรายการหักจากรายการสินทรัพย์ (Contra-asset Account) ในงบดุลและเป็นค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุน ในอัตราร้อยละ 20 ของลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน

4. ลูกหนี้จัดชั้นสงสัย

- หมายถึง ลูกหนี้ที่มีคุณภาพด้อยกว่าลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐานหรือคาดว่าจะไม่สามารถเรียกให้ลูกหนี้ชำระคืนได้ครบถ้วน ได้แก่ ลูกหนี้ที่ค้างชำระดอกเบี้ยหรือต้นเงินเป็นระยะเวลารวมกันเกินกว่า 6 เดือน นับแต่วันถึงกำหนดชำระ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือเงื่อนไขเวลาตามสัญญาหรือวันที่บริษัททวงถามหรือเรียกให้ชำระคืนแล้วแต่วันใดจะถึงก่อน ยกเว้นลูกหนี้ที่จัดชั้นสูญหรือสงสัยจะสูญแล้ว

- หลักเกณฑ์การกันสำรอง กำหนดให้สถาบันการเงินต้องกันเงินสำรองโดยแสดงเป็นรายการหักจากรายการสินทรัพย์ (Contra-asset Account) ในงบดุลและเป็นค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุน ในอัตราร้อยละ 50 ของลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน

5. ลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญ

- หมายถึง ลูกหนี้ที่ไม่มีความสามารถในการชำระหนี้ได้โดยสิ้นเชิงหรือลูกหนี้ที่ค้างชำระดอกเบี้ยหรือต้นเงินเป็นระยะเวลารวมกันเกินกว่า 12 เดือนนับแต่วันถึงกำหนดชำระ ไม่

ว่าจะเป็นไปได้ตามเงื่อนไขหรือเงื่อนไขตามสัญญาหรือวันที่บริษัททวงถามหรือเรียกให้ชำระคืนแล้วแต่วันใดจะถึงก่อน ยกเว้นลูกหนี้ที่จัดชั้นสูญแล้ว

- หลักเกณฑ์การกันสำรอง กำหนดให้สถาบันการเงินต้องกันเงินสำรองโดยแสดงเป็นรายการหักจากรายการสินทรัพย์ (Contra-asset Account) ในงบดุลและเป็นค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุน ในอัตราร้อยละ 100 ของลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐานหรือตัดออกจากบัญชี

หลักเกณฑ์การจัดชั้นและการกันสำรองสำหรับสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยที่ผู้วิจัยได้กล่าวถึงแล้วในช่วงต้นสามารถแสดงสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 2.2 สรุปหลักเกณฑ์การจัดชั้นหนี้และการกันสำรองหนี้สงสัยจะสูญ

การจัดชั้นหนี้	ระยะเวลาค้างชำระ	อัตราในการกันเงินสำรอง
1. ลูกหนี้ปกติ	ไม่เกิน 1 เดือน	1%
2. ลูกหนี้ที่กล่าวถึงเป็นพิเศษ	1 – 3 เดือน	2%
3. ลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน	3 – 6 เดือน	20%
4. ลูกหนี้จัดชั้นสงสัย	6 – 12 เดือน	50%
5. ลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญ	เกินกว่า 12 เดือน	100%

นอกจากนี้ ในการกันเงินสำรองหนี้สงสัยจะสูญ สถาบันการเงินสามารถนำหลักประกันมาหักออกจากจำนวนเงินที่ต้องกันสำรองได้สำหรับลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน ลูกหนี้จัดชั้นสงสัยและลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญ ดังนี้

1. เงินสด/เงินฝาก	มูลค่าที่หักได้	100%
2. หลักทรัพย์จดทะเบียน	มูลค่าที่หักได้	95%
3. หลักทรัพย์นอกตลาด	} มูลค่าที่หักได้	90% หากประเมินราคาใน 6 เดือน
50% หากประเมินราคาเกิน 6 เดือน
4. อสังหาริมทรัพย์เพื่อการพาณิชย์		
5. อสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัย		
6. หลักทรัพย์ประกันอื่น ๆ		

วันที่มีผลบังคับใช้

ตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง “การปรับปรุงหลักเกณฑ์การระงับการรับรู้ดอกเบี้ยค้างรับเป็นรายได้ การจัดชั้นลูกหนี้ การกั้นเงินสำรองสำหรับลูกหนี้ที่จัดชั้นและมาตรการอื่นที่เกี่ยวข้อง” กำหนดให้สถาบันการเงินพิจารณาจัดชั้นลูกหนี้ตามเกณฑ์ใหม่ตั้งแต่วุดการบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2541 และให้สถาบันการเงินทยอยกันสำรองจากยอดรวมที่คำนวณได้ข้างต้นเริ่มตั้งแต่งวดการบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2541 ให้แล้วเสร็จภายในงวดการบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2543 ดังนี้

- กั้นเงินสำรองฯ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 20 ของจำนวนเงินที่ต้องกันสำรองฯ ภายในงวดการบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2541
- กั้นเงินสำรองฯ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 ของจำนวนเงินที่ต้องกันสำรองฯ ภายในงวดการบัญชีสิ้นสุดวันที่ 30 มิถุนายน 2542
- กั้นเงินสำรองฯ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 ของจำนวนเงินที่ต้องกันสำรองฯ ภายในงวดการบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2542
- กั้นเงินสำรองฯ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของจำนวนเงินที่ต้องกันสำรองฯ ภายในงวดการบัญชีสิ้นสุดวันที่ 30 มิถุนายน 2543
- กั้นเงินสำรองฯ ให้ครบถ้วนทั้งจำนวนภายในงวดการบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2543

ในกรณีที่สถาบันการเงินได้กันสำรองฯ ไว้แล้วมากกว่าจำนวนเงินที่ต้องทยอยกันเงินสำรองฯ ในแต่ละงวด สถาบันการเงินจะต้องคงจำนวนเงินกันสำรองฯ ดังกล่าวไว้ในบัญชีต่อไปจนกว่าจะกันเงินสำรองฯ ได้ครบถ้วนแล้ว

2.1.6 การดำรงเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง

ตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การดำรงเงินกองทุนเป็นอัตราส่วนกับสินทรัพย์และภาระผูกพันได้ให้คำนิยามของเงินกองทุนและแบ่งเงินกองทุนออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. เงินกองทุนชั้นที่ 1 (Primary Reserve) ได้แก่

- **ทุนชำระแล้ว** ส่วนเกินมูลค่าหุ้นที่ได้รับและเงินที่ได้รับจากการออกใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้น (Warrant) ของบริษัท
- **ทุนสำรองตามกฎหมาย**
- **เงินสำรองที่ได้จัดสรรจากกำไรสุทธิเมื่อสิ้นงวดการบัญชี** ตามมติที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นหรือตามข้อบังคับของบริษัท แต่ไม่รวมเงินสำรองสำหรับการลดค่าของสินทรัพย์และเงินสำรองเพื่อการชำระหนี้
- **กำไรสุทธิคงเหลือ** หลังจากการจัดสรร

เงินกองทุนในส่วนนี้ให้หักผลขาดทุนที่เกิดขึ้นในทุกงวดการบัญชี หักค่าความนิยมและหักมูลค่าของหุ้นที่บริษัทได้ซื้อคืนออกจากเงินกองทุนตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

2. เงินกองทุนชั้นที่ 2 (Secondary Reserve) ได้แก่

- **เงินสำรองจากมูลค่าส่วนที่เพิ่มขึ้น** จากการตีราคาที่ดินและอาคารตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด
- **เงินสำรองสำหรับสินทรัพย์จัดชั้นปกติ** ซึ่งได้กันไว้ตามนัยประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยสินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ ทั้งนี้บริษัทจะนับเงินสำรองสำหรับสินทรัพย์จัดชั้นปกติเข้าเป็นเงินกองทุนได้ไม่เกินร้อยละ 1.25 ของยอดสินทรัพย์เสี่ยง
- **เงินสำรองจากการตีราคาตราสารทุนประเภทเพื่อขายตามมาตรฐานการบัญชี** เรื่อง การบัญชีสำหรับเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุนและที่จะได้แก้ไขเพิ่มเติม ทั้งนี้ให้บริษัทถือปฏิบัติดังนี้

ก. ในกรณีที่มูลค่าสุทธิจากการตีราคาเป็นส่วนเกินทุน ให้บริษัทนับส่วนเกินทุนดังกล่าวเป็นเงินกองทุนของงวดการบัญชีรอบระยะเวลาหกเดือนของบริษัทเงินทุนนั้นได้ไม่เกินร้อยละ 45 ของยอดมูลค่าสุทธิส่วนเกินทุนดังกล่าว

ข. ในกรณีที่มูลค่าสุทธิจากการตีราคาเป็นส่วนขาดทุนให้บริษัทเงินทุนหักส่วนที่ขาดทุนดังกล่าวออกจากเงินกองทุนทั้งสิ้นของงวดการบัญชีรอบระยะเวลาหกเดือนของบริษัทเงินทุนนั้น

- เงินที่บริษัทได้รับการออกตราสารแสดงสิทธิในหนี้ระยะยาวเกิน 5 ปีที่มีสิทธิด้อยกว่าเจ้าหนี้สามัญตามประเภท จำนวนเงิน หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

นอกจากนี้ ในประกาศฉบับดังกล่าวธนาคารแห่งประเทศไทยยังกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทยต้องดำรงเงินกองทุนเมื่อสิ้นวันหนึ่ง ๆ เป็นอัตราส่วนกับสินทรัพย์และภาระผูกพัน คือต้องดำรงเงินกองทุนในอัตราส่วนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 8.5 ของสินทรัพย์และภาระผูกพัน โดยมีเงื่อนไขว่าเงินกองทุนชั้นที่ 1 จะต้องเป็นอัตราส่วนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 4.25 ของสินทรัพย์และภาระผูกพัน ในขณะที่กำหนดให้บริษัทเงินทุนจะต้องดำรงกองทุนเมื่อสิ้นวันหนึ่ง ๆ เป็นอัตราส่วนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 8 ของสินทรัพย์และภาระผูกพัน โดยมีเงื่อนไขว่าเงินกองทุนชั้นที่ 1 ต้องเป็นอัตราส่วนไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 4 ของสินทรัพย์และภาระผูกพัน ทั้งนี้สินทรัพย์และภาระผูกพันที่สถาบันการเงินจะนำมาใช้ในการคำนวณนั้นจะต้องนำมาปรับด้วยน้ำหนักความเสี่ยงและค่าแปลงสภาพตามข้อกำหนดของธนาคารแห่งประเทศไทย

ข้อกำหนดในประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การดำรงเงินกองทุนเป็นอัตราส่วนกับสินทรัพย์และภาระผูกพันตามที่กล่าวไปข้างต้นนั้น สอดคล้องกับข้อกำหนดของ Bank for International Settlement (BIS) ซึ่งเป็นองค์กรระหว่างประเทศที่ช่วยพัฒนาและกำกับดูแลสถาบันการเงินในต่างประเทศที่กำหนดให้สถาบันการเงินต้องรักษาระดับเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงในอัตราร้อยละ 8.00 โดยแยกเป็นเงินกองทุนชั้นที่ 1 เท่ากับร้อยละ 4.00 และเงินกองทุนชั้นที่ 2 เท่ากับ ร้อยละ 4.00 โดยข้อกำหนดดังกล่าวตั้งขึ้นเพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจแก่ผู้ฝากเงินและเจ้าหนี้ว่าสถาบันการเงินมีความสามารถที่จะปฏิบัติตามข้อตกลงที่กำหนดไว้ได้และเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารสินทรัพย์และหนี้สินของสถาบันการเงินเพื่อให้สถาบันการเงินมีเงินกองทุนที่เพียงพอในการรองรับผลหรือขาดเซยผลขาดทุนที่ไม่คาดไว้ล่วงหน้า (unexpected losses) ตลอดจนเพื่อให้เกิดความมั่นคงและเสถียรภาพแก่ระบบสถาบันการเงินเนื่องจากสถาบันการเงินที่มีระดับเงินกองทุนที่มั่นคงและเพียงพอจะสามารถเผชิญกับเหตุการณ์ (ความเสี่ยง) ที่ไม่แน่นอนที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตได้

2.1.7 ความเสี่ยงด้านสินเชื่อ (Default Risk)

ความเสี่ยงด้านสินเชื่อ คือ ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นกับผลกำไรหรือเงินลงทุนของสถาบันการเงินที่ลดลง เนื่องจากการที่ไม่ได้รับชำระคืน เงินต้นที่ให้ลูกค้ากู้ยืมและการลงทุน หรือได้รับชำระช้ากว่ากำหนดจากเงื่อนไขที่ได้ตกลงไว้ ความเสี่ยงด้านสินเชื่อจะปรากฏอยู่ในทุกกิจการของสถาบันการเงิน แต่จะมีขนาดรุนแรงมากหรือน้อยก็มีสาเหตุมาจากปริมาณสินเชื่อที่ให้กับลูกค้า ประเภทของสินเชื่อและคุณภาพของลูกค้าที่แสดงออกในรูปของระดับความสามารถในการชำระดอกเบี้ยหรือเงินต้นเพราะสินเชื่อเป็นสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดรายได้ที่มีสัดส่วนต่อสินทรัพย์รวมสูงสุด และเป็นสินทรัพย์ที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่าการลงทุนด้านอื่น ๆ เนื่องจากมีส่วนต่างดอกเบี้ยรับกับต้นทุนของเงินสูงสำหรับสินเชื่อปกติที่มีคุณภาพดี ยิ่งไปกว่านั้นอัตราดอกเบี้ยที่เรียกเก็บก็สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสภาวะของตลาดเงิน ดังนั้นความเสี่ยงด้านสินเชื่อจึงเป็นสาเหตุหลักที่ก่อให้เกิดความล้มเหลวในการบริหารของสถาบันการเงินเมื่อเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงิน โดยความเสี่ยงด้านสินเชื่อจะเกิดขึ้นจากปัจจัยหลาย ๆ ด้าน เช่น องค์ประกอบของสินเชื่อที่บริษัทอนุมัติไปอยู่ในภาคอุตสาหกรรมใดอุตสาหกรรมหนึ่ง ประเภทลูกค้าที่เป็นนิติบุคคลหรือบุคคลธรรมดา ระดับของความเสี่ยงที่เรียกว่า คุณภาพ (Grade) หรืออันดับ (Rank) ขนาดของสินเชื่อ และประเภทของหลักประกัน เป็นต้น

ความเสี่ยงด้านสินเชื่อจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหารสินเชื่อตั้งแต่เริ่มกำหนดนโยบายด้านสินเชื่อที่รวมถึงการบริหารความเสี่ยงเพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาการขอสินเชื่อ การตรวจสอบข้อมูลและวิเคราะห์สินเชื่อ การพิจารณาอนุมัติ การเลิกจ่ายเงิน การเรียกเก็บหรือรับชำระเงิน การติดตามและประเมินผลด้านคุณภาพ การเร่งรัดเมื่อไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไข จนถึงการค้าเงินค้ำประกันทางกฎหมายฟ้องร้องบังคับคดีจำหน่ายทรัพย์สินและสืบทรัพย์สินเพิ่มเติมในกรณีที่ได้รับชำระไม่ครบถ้วน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับการตั้งหนี้สงสัยจะสูญของสถาบันการเงิน ผู้วิจัยจำแนกเป็น 3 หัวข้อดังนี้

1. งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ผู้บริหารของสถาบันการเงินนำมาใช้ในการพิจารณาตั้งหนี้สงสัยจะสูญของสถาบันการเงิน งานวิจัยในส่วนนี้จะแสดงให้เห็นทราบถึงปัจจัยที่ผู้บริหารของสถาบันการเงินนำมาใช้ในการพิจารณาตั้งหนี้สงสัยจะสูญในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชี

2. งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับรายการที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร งานวิจัยในส่วนนี้จะอธิบายให้ทราบว่าเหตุใดราคาตลาดของหลักทรัพย์จึงมีความสัมพันธ์กับรายการที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร

3. งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร งานวิจัยในส่วนนี้จะอธิบายให้ทราบว่าเหตุใดราคาตลาดของหลักทรัพย์จึงมีความสัมพันธ์กับหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร

4. งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร งานวิจัยในส่วนนี้จะอธิบายให้ทราบว่าเหตุใดราคาตลาดของหลักทรัพย์จึงมีความสัมพันธ์กับหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแบบที่ใช้ในการประมาณค่ารายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accrual) งานวิจัยในส่วนนี้จะแสดงวิธีการประมาณค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญและหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Component) ซึ่งใช้ในงานวิจัยของต่างประเทศ

รายละเอียดในแต่ละหัวข้องานวิจัยเป็นดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อการพิจารณาตั้งหนี้สงสัยจะสูญของสถาบันการเงิน

งานวิจัยที่จะกล่าวดังต่อไปนี้ในส่วนนี้ พบว่า ปัจจัยที่ผู้บริหารของสถาบันการเงินนำมาใช้ในการพิจารณาตั้งหนี้สงสัยจะสูญ คือ จำนวนหนี้สูญที่เคยเกิดขึ้นในอดีต คุณภาพของเงินให้สินเชื่อและสภาพเศรษฐกิจ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าจำนวนหนี้สงสัยจะสูญที่ผู้บริหารตั้งขึ้นในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชีนั้นแสดงถึงระดับความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อ (Default Risk) ของกิจการที่ผู้บริหารคาดหวังว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

Wetmore and Brick (1994) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพิจารณาตั้งสำรองหนี้สงสัยจะสูญของธนาคารพาณิชย์ จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า ผู้บริหารจะตั้งหนี้สงสัยจะสูญโดยพิจารณาจากจำนวนหนี้สูญที่เคยเกิดขึ้นในอดีต ความเสี่ยงของเงินให้กู้ยืมในต่างประเทศ คุณภาพของเงินให้สินเชื่อที่ลดลงและสภาพเศรษฐกิจในขณะนั้น ดังนั้นจำนวนหนี้สงสัยจะสูญที่ผู้บริหารตั้งสำรองในแต่ละปีนั้นจึงแสดงถึงความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อของกิจการ

Hoggarth and Pain (2002) ศึกษาว่าปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการพิจารณาตั้งสำรองหนี้สงสัยจะสูญของธนาคาร จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการตั้งสำรองหนี้สงสัยจะสูญคือประเภทของเงินให้สินเชื่อและอัตราการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ โดยธนาคารจะสำรองหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นเมื่อสภาวะเศรษฐกิจซบเซาเพราะคาดว่าคุณภาพของเงินให้สินเชื่อจะลดลงจากการที่มีปริมาณลูกหนี้ผิดนัดชำระและหนี้สูญที่เพิ่มขึ้น ดังนั้น การตั้งสำรองหนี้สงสัยจะสูญที่เพิ่มขึ้นจึงเป็นการชี้ให้เห็นว่าธนาคารมีความเสี่ยงจากการให้สินเชื่อเพิ่มขึ้นจนอาจส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของกิจการในอนาคต

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2.2 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับรายการที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร

งานวิจัยที่จะกล่าวดังต่อไปนี้ในส่วนนี้ พบว่า ราคาตลาดของหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์กับรายการที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Component) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักลงทุนโดยเฉลี่ยในตลาดทุนได้นำข้อมูลทางการบัญชีเกี่ยวกับรายการที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารมาใช้ในการพิจารณากำหนดราคาหลักทรัพย์ เนื่องจากสาเหตุที่สำคัญคือ (1) ตลาดทุนเชื่อว่ารายการที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร เช่น รายการคงค้างจะทำให้กำไรของกิจการสามารถที่จะสะท้อนผลประกอบการทางเศรษฐกิจของกิจการได้ดีขึ้นและเป็นการส่งสัญญาณ (Signaling) เกี่ยวกับข้อมูลภายในองค์กรโดยเฉพาะความสามารถในการทำกำไรในอนาคตของกิจการ หรือ (2) อาจเป็นการกำหนดราคาที่ไม่ผิดพลาด (Mispricing) ของตลาดทุนที่ไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากนักลงทุนนำข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องของมูลค่าหลักทรัพย์ (Value-irrelevance) มาใช้พิจารณาในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ นอกจากนี้งานวิจัยยังพบอีกว่าตลาดทุนมีการนำข้อมูลทางการบัญชีที่มีการเปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน เช่น สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) มาใช้พิจารณาประกอบในการกำหนดราคาตลาดของหลักทรัพย์ งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับรายการที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร มีดังนี้

Beaver, Eger, Ryan and Wolfson (1989) กล่าวว่าผู้บริหารของกิจการอาจใช้รายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accrual) ในการสื่อสารข้อมูลภายในองค์กร (Private Information) เกี่ยวกับความมั่นคงของฐานะทางการเงินและความสามารถในการทำกำไรในอนาคตของกิจการให้นักลงทุนทราบโดยการตั้งหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นในงวดบัญชีที่กิจการมีผลประกอบการดี ทั้งนี้ การกระทำดังกล่าวเปรียบเสมือนการส่งสัญญาณข่าวดี (Good News) ของผู้บริหารเกี่ยวกับความมั่นคงทางการเงินของกิจการให้นักลงทุนทราบ เนื่องจากในรอบระยะเวลาบัญชีใดที่ผู้บริหารตั้งหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้น แสดงว่ากิจการจะต้องได้รับกำไรที่มากเพียงพอแล้วผู้บริหารจึงตัดสินใจรับลดกำไรของกิจการลง ("hit to earnings") เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตและเพื่อเพิ่มศักยภาพการดำเนินงานในอนาคตของกิจการ

Subramanyam (1996) ศึกษาว่าตลาดทุนให้ความสนใจที่จะกำหนดราคารายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accrual) หรือไม่ ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีแนวความคิดที่ว่าตลาดทุนโดยเฉลี่ยมีการกำหนดราคารายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร เนื่องจากสาเหตุที่สำคัญ 2 ประการคือ

(1) ตลาดทุนที่มีประสิทธิภาพจะกำหนดราคารายการทางบัญชีส่วนที่เป็นเกณฑ์คงค้าง (Discretionary Component) เพราะเชื่อว่ารายการดังกล่าวจะทำให้กำไรของกิจการสามารถที่จะสะท้อนผลประกอบการทางเศรษฐกิจของกิจการได้ดีขึ้น โดยการเกลี้ยกำไร (Income Smoothing) เพื่อลดล้างการเปลี่ยนแปลงของผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นเพียงชั่วคราวเพื่อให้สามารถพยากรณ์กำไรในอนาคตได้ หรือเพื่อเป็นการส่งสัญญาณ (Signaling) เกี่ยวกับข้อมูลภายในองค์กรโดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับความสามารถในการทำกำไรในอนาคตของกิจการให้นักลงทุนทราบ หรือ

(2) เป็นการกำหนดราคาที่ไม่ดีพลาต (Mispricing) ของตลาดทุนที่ไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากผู้บริหารที่ฉวยโอกาสอาจใช้รายการทางบัญชีส่วนที่เป็นเกณฑ์คงค้างในการบริหารกำไร (Earning Management) ทำให้กำไรของกิจการมีความบิดเบือนไปจากความเป็นจริง ดังนั้น การกำหนดราคารายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารดังกล่าวจึงเป็นการนำข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (Value-irrelevance) มาใช้พิจารณาในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ

ในการวิจัยผู้วิจัยยังพบว่ารายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accrual) สามารถใช้พยากรณ์ความสามารถในการทำกำไรในอนาคตของกิจการและการเปลี่ยนแปลงของการจ่ายเงินปันผลได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสรุปว่าการแยกรายการทางบัญชีออกเป็น 2 ส่วนคือ Discretionary Component และ Non-Discretionary Component จะทำให้ข้อมูลมีประโยชน์ สามารถใช้ในการอธิบายอัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ได้ดีขึ้น

2.2.3 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Loan Loss Provision)

งานวิจัยที่จะกล่าวดังต่อไปนี้ในส่วนนี้ พบว่า ราคาตลาดของหลักทรัพย์แปรผันตรงกับหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจาก นักลงทุนมองว่าในงวดที่กิจการมีผลประกอบการที่ดี ผู้บริหารของกิจการจะทำการปรับลดกำไรลง (“hit to earning”) โดยการตั้งหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร เพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการส่งสัญญาณ (Signaling) ข่าวดี (Good News) เกี่ยวกับความสามารถในการทำกำไรในอนาคตที่ผู้บริหารคาดหวังให้นักลงทุนทราบ นักลงทุนจึงนำข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารมาใช้ในการพิจารณากำหนดราคาตลาดของหลักทรัพย์ในทิศทางบวก นอกจากนี้งานวิจัยยังพบอีกว่า ราคาตลาดของหลักทรัพย์แปรผกผันกับหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร เนื่องจาก นักลงทุนมองว่าจำนวนหนี้สงสัยจะสูญในส่วนนี้จะสะท้อนถึงความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อ (Default Risk) ที่ผู้บริหารคาดหวังว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร มีดังต่อไปนี้

- งานวิจัยที่พบว่าราคาตลาดของหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์ในทิศทาง “เดียวกัน” กับหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Loan Loss Provision)

Grammatikos and Saunders (1990) ศึกษาเกี่ยวกับการประกาศเพิ่มหนี้สงสัยจะสูญของธนาคารในปี 1987 เนื่องจากธนาคารประสบปัญหาเกี่ยวกับสินเชื่อในประเทศกำลังพัฒนาจนส่งผลให้ธุรกิจธนาคารประสบภาวะวิกฤตเกี่ยวกับการดำเนินงาน จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่าตลาดทุนมีการตอบสนองต่อการประกาศเพิ่มหนี้สงสัยจะสูญในทิศทางบวกเพราะนักลงทุนเชื่อว่าการกันสำรองหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มสำหรับสินเชื่อในประเทศกำลังพัฒนาที่ประสบปัญหาเป็นการส่งสัญญาณข่าวดีของผู้บริหารไปยังนักลงทุนว่าในอนาคตกิจการจะมีผลประกอบการที่ดีขึ้น เนื่องจากได้มีการสำรองหนี้สงสัยจะสูญสำหรับสินเชื่อที่ประสบปัญหาไว้เพียงพอแล้วจึงทำให้กิจการมีโอกาที่จะขยายสินเชื่อเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับกิจการในอนาคต ดังจะเห็นได้จากการประกาศเพิ่มหนี้สงสัยจะสูญของบริษัท Citicorp ที่มีผลในทิศทางบวกต่อผลตอบแทนของหลักทรัพย์ (Stock Return) ภายหลังกิจการประกาศเพิ่มหนี้สงสัยจะสูญสำหรับสินเชื่อในประเทศกำลังพัฒนาที่ประสบปัญหา นอกจากนี้ผู้วิจัยยังสรุปว่าการประกาศเพิ่มหนี้สงสัยจะสูญที่เพิ่มขึ้น

โดยมิได้คาดหวัง (Unexpected Loan Loss Reserve) ซึ่งผู้วิจัยถือว่าเป็นส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Component) นั้นเป็นการส่งสัญญาณข้อมูลภายในองค์กรไปยังนักลงทุนเพื่อแสดงถึงผลประกอบการและฐานะทางการเงินที่แท้จริงของกิจการ

Griffin and Wallach (1991) ศึกษาผลกระทบของการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับหนี้สงสัยจะสูญและสินเชื่อที่มีการผิดนัดชำระจะต้องหยุดการรับรู้รายได้ (Non-Accrual Loans) และพบว่า ราคาตลาดของหลักทรัพย์แปรผกผันกับข่าวสารเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของจำนวนเงินให้สินเชื่อที่มีการผิดนัดชำระและราคาตลาดของหลักทรัพย์จะแปรผันตรงกับข่าวสารเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของจำนวนเงินให้สินเชื่อที่มีการผิดนัดชำระภายหลังจากที่ธนาคารมีการประกาศเพิ่มการสำรองหนี้สงสัยจะสูญ ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักลงทุนในตลาดทุนการกำหนดค่า (Pricing) การประกาศเพิ่มสำรองหนี้สงสัยจะสูญในทิศทางบวกเพราะเชื่อว่าเป็นการส่งสัญญาณข่าวดีเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของฐานะทางการเงินของธนาคารไปยังนักลงทุนเกี่ยวกับความตั้งใจและความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหาเกี่ยวกับเงินให้สินเชื่อที่มีปัญหา

Wahlen (1994) ศึกษาว่าการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับหนี้สงสัยจะสูญ หนี้สูญและสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์จะช่วยให้ให้นักลงทุนสามารถใช้พยากรณ์ผลการดำเนินงานในอนาคตของกิจการได้หรือไม่และทดสอบว่าการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวมีผลต่อราคาตลาดของหลักทรัพย์หรือไม่ จากการศึกษา ผู้วิจัยพบว่า ภายหลังจากการควบคุมการเปลี่ยนแปลงที่อาจเป็นผลมาจากหนี้สูญและสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ หนี้สงสัยจะสูญที่มีได้คาดหวัง (Unexpected Loan Loss Provision) ซึ่งผู้วิจัยจัดประเภทเป็นส่วนที่เป็นดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Component) แปรผันตรงกับราคาตลาดของหลักทรัพย์และกระแสเงินสดในอนาคตของกิจการ โดยผู้บริหารจะตั้งหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นหากคาดว่ากระแสเงินสดในอนาคตจะเพิ่มขึ้น ดังนั้นการเพิ่มขึ้นของหนี้สงสัยจะสูญที่ไม่ได้คาดหวังจึงแปรผันโดยตรงกับการเปลี่ยนแปลงของกระแสเงินสดในอนาคตของกิจการ ผลการศึกษาดังกล่าวจึงสนับสนุนแนวคิดที่ว่าผู้บริหารของกิจการตั้งหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารเพิ่มขึ้น เมื่อผู้บริหารคาดว่ากระแสเงินสดในอนาคตของกิจการจะดีขึ้นเพื่อเป็นการส่งสัญญาณข่าวดี เกี่ยวกับผลกำไรในอนาคตที่ผู้บริหารคาดหวังไปให้นักลงทุนทราบ

Kanagaretnam, Lobo, and Yang (2005) กล่าวว่าผู้บริหารมีแรงจูงใจที่จะใช้ดุลยพินิจในการตั้งหนี้สงสัยจะสูญเมื่อราคาตลาดของหลักทรัพย์น้อยกว่าที่ควรจะเป็น เนื่องจากปัญหาความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูล (Information Asymmetry) ระหว่างผู้บริหารซึ่งเป็นบุคคลภายในกิจการกับนักลงทุนทั่วไป ผู้บริหารจึงแก้ปัญหาดังกล่าวโดยการส่งสัญญาณเกี่ยวกับ

ผลการดำเนินงานในอนาคตที่กิจการคาดหวังให้นักลงทุนทราบผ่านรายการหนี้สงสัยจะสูญซึ่งเป็นรายการที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร ทั้งนี้เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุนว่ากิจการมีความสามารถเพียงพอที่จะรองรับผลขาดทุนที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตเพื่อให้ราคาตลาดของหลักทรัพย์มีการปรับตัวสูงขึ้น

● งานวิจัยที่พบว่าราคาตลาดของหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์ในทิศทาง “ตรงกันข้าม” กับหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Loan Loss Provision)

งานวิจัยที่จะกล่าวดังต่อไปนี้ในส่วนนี้ พบว่า ราคาตลาดของหลักทรัพย์แปรผกผันกับหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจาก นักลงทุนมองว่าการตั้งหนี้สงสัยจะสูญในส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารเพิ่มขึ้นเป็นการแสดงถึงความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อ (Default Risk) ที่ผู้บริหารคาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตและการตั้งหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นจะทำให้กำไรสุทธิลดลง กำไรสะสมจึงลดลงด้วย จึงอาจส่งผลต่อการจ่ายเงินปันผลของกิจการ งานวิจัยที่พบว่าราคาตลาดของหลักทรัพย์แปรผกผันกับหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร

Docking, Hirsche, and Jones (1997) ศึกษาว่าในช่วงเวลาที่ธนาคารพาณิชย์ประกาศตั้งหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นมีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนที่ผิดปกติของหลักทรัพย์ (Abnormal Stock Return) อย่างไร จากผลการศึกษาวิจัยพบว่าการประกาศตั้งหนี้สงสัยจะสูญจะมีผลกระทบทางลบกับอัตราผลตอบแทนที่ผิดปกติของหลักทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญ

Ahmed, Takeda, and Thomas (1999) ศึกษาว่าผู้บริหารมีการใช้หนี้สงสัยจะสูญในการส่งสัญญาณข้อมูลภายในเกี่ยวกับผลการดำเนินงานในอนาคตไปยังนักลงทุนหรือไม่ ภายหลังจากมีการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับเกี่ยวกับความเพียงพอของระดับทุน (Capital Adequacy) โดยใช้ Model ตามการศึกษาของ Wahlen (1994) ในการทดสอบ ในงานวิจัย ผู้วิจัยมีการแยกพิจารณาว่าราคาตลาดของหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์กับหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Loan Loss Provision) และหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Non-Discretionary Loan Loss Provision) แตกต่างกันอย่างไร จากการศึกษาวิจัยพบว่า ราคาตลาดของหลักทรัพย์แปรผกผันกับหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารและส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า นักลงทุนได้นำข้อมูลเกี่ยวกับหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารและส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับ

ดุลยพินิจของผู้บริหารมาใช้พิจารณาในการกำหนดราคาตลาดของหลักทรัพย์ในทิศทางลบ เนื่องจาก นักลงทุนมองว่าหนี้สงสัยจะสูญเป็นค่าใช้จ่ายของกิจการที่ทำให้ผลกำไรในงวดปัจจุบันลดลง มากกว่าที่จะมองว่าเป็นการส่งสัญญาณข่าวดีเกี่ยวกับความสามารถในการทำกำไรในอนาคตของผู้บริหารตามการศึกษา Wahlen (1994)

Sakulsurarat (2000) ศึกษาว่าหนี้สงสัยจะสูญมีผลต่อราคาตลาดของหลักทรัพย์และกระแสเงินสดในอนาคตของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยอย่างไร จากการศึกษาพบว่า (1) หนี้สงสัยจะสูญแปรผกผันต่อราคาตลาดของหลักทรัพย์ เนื่องจากนักลงทุนมองว่าหนี้สงสัยจะสูญเป็นค่าใช้จ่ายที่ทำให้กำไรสุทธิของธนาคารพาณิชย์ลดลงซึ่งจะส่งผลต่อการจ่ายเงินปันผลของกิจการและการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นจะทำให้อัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง (Capital Adequacy Ratio, BIS Ratio) ของกิจการลดลงเนื่องจากกำไรสุทธิเป็นรายการหนึ่งที่ใช้ในการคำนวณเงินกองทุนชั้นที่ 1 ทำให้นักลงทุนเกิดความไม่มั่นใจในสถานภาพผลตอบแทนความมั่นคงของธนาคารจึงทำการเทขายหุ้นออกมาส่งผลให้ราคาตลาดของหลักทรัพย์ปรับตัวลดลง (2) หนี้สงสัยจะสูญแปรผันตรงต่อกระแสเงินสดในอนาคตของกิจการเนื่องจากธนาคารพาณิชย์ที่มีการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญไว้ครบ 100% แล้วก็มักจะตัดหนี้จำนวนดังกล่าวเป็นหนี้สูญซึ่งจะทำให้อัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงเพิ่มขึ้น เนื่องจากจำนวนสินทรัพย์เสี่ยงลดลง ส่งผลให้กิจการได้ประโยชน์ในเรื่องของความสามารถในการขยายสินเชื่อเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับธนาคารต่อไป (เนื่องจากธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์จะสามารถสร้างสินทรัพย์ได้ประมาณ 70 – 80% คือ เงินให้กู้ยืมได้จะต้องมีเงินกองทุนที่เพียงพอเพื่อรองรับความสูญเสียที่อาจจะเกิดขึ้น)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2.4 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Allowance for Loan Loss)

งานวิจัยที่จะกล่าวดังต่อไปนี้ในส่วนนี้ พบว่า ราคาตลาดของหลักทรัพย์แปรผันโดยตรงกับค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร เนื่องจาก นักลงทุนมองว่าผู้บริหารอาจใช้รายการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารในการส่งสัญญาณผลการดำเนินงานในอนาคตของกิจการที่ผู้บริหารคาดหวังให้นักลงทุนทราบ

Beaver and Engel (1996) ศึกษาว่าตลาดทุนมีการกำหนดราคาค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารแยกต่างหากจากจำนวนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญทั้งจำนวนหรือไม่ ซึ่งในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยจะแบ่งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Component) และส่วนที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Non-Discretionary component) จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า ตลาดทุนมีการกำหนดราคาค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Allowance for Loan Loss) แยกต่างหากจากจำนวนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญทั้งจำนวน โดยนักลงทุนกำหนดราคาค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญในทิศทางลบ ในขณะที่กำหนดราคาค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารในทิศทางบวกเพราะนักลงทุนมองว่าผู้บริหารใช้ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญซึ่งเป็นรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารในการสื่อสารข้อมูลภายในองค์กร (Private Information) เกี่ยวกับความสามารถในการทำกำไรในอนาคตที่ผู้บริหารคาดหวังให้นักลงทุนทราบ

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ พบว่า หนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญมีความสัมพันธ์กับราคาตลาดของหลักทรัพย์ทั้งในทิศทางบวกและทิศทางลบ เนื่องจากสาเหตุดังต่อไปนี้

● **หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Loan Loss Provision) มีความสัมพันธ์ในทิศทาง “ตรงกันข้าม” กับราคาตลาดของหลักทรัพย์** เนื่องจาก นักลงทุนในตลาดทุนมองว่า

1. หนี้สงสัยจะสูญถือเป็นค่าใช้จ่ายของกิจการที่ทำให้กำไรสุทธิลดลง กำไรสะสมจึงลดลงจนอาจส่งผลต่อการจ่ายเงินปันผลให้กับผู้ถือหุ้น
2. การตั้งหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นทำให้นักลงทุนมองว่ากิจการมีความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อ (Default Risk) เพิ่มขึ้น เนื่องจากมีสินเชื่อที่ไม่มีคุณภาพเพิ่มขึ้นซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานและกำไรในอนาคตของกิจการ
3. การตั้งหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นยังสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาในการดำเนินงานของสถาบันการเงิน เช่น ความไม่มีประสิทธิภาพของนโยบายการให้สินเชื่อ หรือการให้สินเชื่อที่มีหลักประกันไม่เหมาะสม เป็นต้น
4. การตั้งหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นจะทำให้ระดับเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง (Capital per risky asset ratio, BIS ratio) ของกิจการลดลง เพราะการตั้งหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นจะทำให้ค่าใช้จ่ายของกิจการเพิ่มขึ้น กำไรสุทธิลดลง ส่งผลให้กำไรสะสมซึ่งเป็นรายการหนึ่งที่ใช้ในการคำนวณเงินกองทุนชั้นที่ 1 ลดลง ประกอบกับธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาตให้สถาบันการเงินสามารถนำเงินสำรองสำหรับสินทรัพย์จัดชั้นปกติมาใช้คำนวณเงินกองทุนได้ไม่เกินร้อยละ 1.25 ของยอดสินทรัพย์เสี่ยง ดังนั้น นักลงทุนจึงมองว่าสถาบันการเงินที่มีระดับเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงในระดับต่ำแล้วมีการตั้งหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นจะทำให้กิจการมีความเสี่ยงที่จะละเมิดกฎข้อบังคับเกี่ยวกับการรักษาระดับเงินกองทุนได้ จึงเป็นสัญญาณที่แสดงให้เห็นว่าฐานะการดำเนินงานของกิจการเริ่มจะลดลงและหากกิจการมีระดับเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงต่ำลงไปเรื่อย ๆ จะทำให้กิจการดังกล่าวมีโอกาสที่หน่วยงานกำกับดูแลจะถูกเข้าแทรกแซงการดำเนินงานเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของผู้ฝากเงิน นักลงทุนจึงขาดความเชื่อมั่น

- **หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Loan Loss Provision) มีความสัมพันธ์ในทิศทาง “เดียวกัน” กับราคาตลาดของหลักทรัพย์** เนื่องจาก นักลงทุนในตลาดทุนมองว่า

1. การตั้งหนี้สงสัยจะสูญให้มากเพียงพอจะทำให้กิจการสามารถที่จะรองรับผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อ (Default Risk) ได้โดยไม่กระทบต่อผลการดำเนินงาน

2. การตั้งหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นเป็นการส่งสัญญาณข่าวดีเกี่ยวกับการดำเนินงานในอนาคตที่กิจการคาดหวังให้ทราบ อย่างไรก็ตาม การที่ผู้บริหารมีการปรับลดกำไรลงโดยการตั้งหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นนั้นจะถือเป็นการส่งสัญญาณข่าวดีเกี่ยวกับการดำเนินงานในอนาคตได้เมื่อกิจการมีต้นทุนในการกระทำดังกล่าว คือ กิจการที่มีฐานะทางการเงินดีเท่านั้นจึงจะสามารถปรับลดกำไรลงโดยการตั้งหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นเพื่อเป็นการส่งสัญญาณได้ เนื่องจาก การตั้งหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นจะทำให้ค่าใช้จ่ายของกิจการเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ระดับเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง (Capital per risky asset ratio, BIS ratio) ลดลงเพราะกำไรสะสมซึ่งเป็นรายการหนึ่งในการคำนวณเงินกองทุนปรับลดลง ดังนั้นกิจการที่มีฐานะทางการเงินที่ดีจึงไม่สามารถทำเช่นนั้นได้เพราะจะทำให้ระดับเงินกองทุนของกิจการลดต่ำกว่าระดับที่หน่วยงานกำกับดูแลกำหนดส่งให้กิจการขาดความมั่นคง

3. นักลงทุนมองว่าหากกิจการตั้งหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นเพื่อเป็นการสำรองให้ครบ 100% จะทำให้กิจการสามารถตัดลูกหนี้จำนวนดังกล่าวเป็นหนี้สูญได้ซึ่งจะทำให้สินทรัพย์เสี่ยงของกิจการลดลงส่งผลให้กิจการสามารถขยายสินเชื่อเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับกิจการต่อไป

- **ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Allowance for Loan Loss) มีความสัมพันธ์ในทิศทาง “เดียวกัน” กับราคาตลาดของหลักทรัพย์** เนื่องจาก นักลงทุนในตลาดทุนมองว่า

ผู้บริหารมีการใช้ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญซึ่งเป็นรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารในการสื่อสารข้อมูลภายในองค์กรเกี่ยวกับความสามารถในการทำกำไรในอนาคตที่บริหารคาดหวังให้นักลงทุนทราบ ประกอบกับกิจการใดมีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเป็นจำนวนมากจะทำให้กิจการมีสินทรัพย์เสี่ยงลดลง ทำให้ความสามารถในการปล่อยสินเชื่อเพิ่มขึ้น เนื่องจากบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญถือเป็นบัญชีปรับมูลค่าของสินทรัพย์ที่ต้องนำไปหักลดจากบัญชีลูกหนี้ในการคำนวณยอดสินทรัพย์เสี่ยง

2.2.5 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับตัวแบบที่ใช้ในการประมาณค่ารายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accrual)

งานวิจัยที่จะกล่าวดังต่อไปนี้ในส่วนนี้เป็นงานวิจัยที่กล่าวถึงวิธีการประมาณค่าหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารซึ่งใช้ในงานวิจัยของต่างประเทศ

Beaver and Engel (1996) ประมาณค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารจากมูลค่าคงเหลือ (Residuals) ซึ่งเป็นผลมาจากการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ของค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญกับสินทรัพย์ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Nonperforming assets) การเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ หนี้สูญและจำนวนเงินให้สินเชื่อของกิจการซึ่งจะสะท้อนถึงความน่าจะเป็นของหนี้สูญที่อาจจะเกิดขึ้น ในการศึกษาว่าตลาดทุนมีการกำหนดค่า (Pricing) ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญซึ่งเป็นรายการคงค้างที่สำคัญของธนาคารพาณิชย์และขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารหรือไม่

Ahmed, Takeda, and Thomas (1999) ศึกษาว่าผู้บริหารมีการใช้รายการหนี้สงสัยจะสูญในการส่งสัญญาณข้อมูลภายในเกี่ยวกับผลการดำเนินงานในอนาคตไปยังนักลงทุนหรือไม่ ในการศึกษาชิ้นนี้ Ahmed และคณะได้ประมาณหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารจากมูลค่าคงเหลือ (Residuals) ซึ่งเป็นผลมาจากการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ของหนี้สงสัยจะสูญกับการเปลี่ยนแปลงของสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) และปัจจัยทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ บริษัททั้งหมดที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เนื่องจากเป็นบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชน ทั้งในรูปแบบของรายงานประจำปีและแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (56-1)

กลุ่มตัวอย่าง คือ บริษัทในกลุ่มธนาคารพาณิชย์และบริษัทในกลุ่มเงินทุนหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทยที่มีผลประกอบการอย่างน้อย 1 รอบระยะเวลาบัญชี ในระหว่างปี 2543 – 2547 และมีข้อมูลที่ต้องการศึกษาค้นคว้าครบถ้วน

ทั้งนี้ ในงวดการบัญชีสิ้นสุด วันที่ 31 ธันวาคม 2543 นั้น สถาบันการเงินจะต้องกันเงินสำรองสำหรับลูกหนี้จัดขึ้นตามหลักเกณฑ์ใหม่ให้ครบถ้วน 100% ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวจึงไม่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์การจัดขึ้นและการกันเงินสำรองสำหรับสินทรัพย์จัดขึ้นที่ธนาคารแห่งประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงในช่วงปี 2541

ขนาดตัวอย่าง คือ จำนวนบริษัทในกลุ่มธนาคารพาณิชย์และกลุ่มเงินทุนหลักทรัพย์ที่ต้องการศึกษาทั้งหมดมีจำนวน 137 ตัวอย่าง โดยที่กลุ่มตัวอย่างที่มีข้อมูลครบถ้วนและตรงตามเงื่อนไขมีจำนวน 97 ตัวอย่าง

3.2 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยรวบรวมข้อมูลมาจาก 2 แหล่งคือ ฐานข้อมูลตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหรือ I-SIM (Intergrated-SET Information Management System) ซึ่งเป็นข้อมูลงบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงินของแต่ละบริษัทรายปีของบริษัทในกลุ่มธนาคารพาณิชย์และกลุ่มเงินทุนหลักทรัพย์ที่ดำเนินงานในช่วงปี 2543 – 2547 และฐานข้อมูลจาก Datastream ซึ่งสามารถแสดงแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ดังนี้

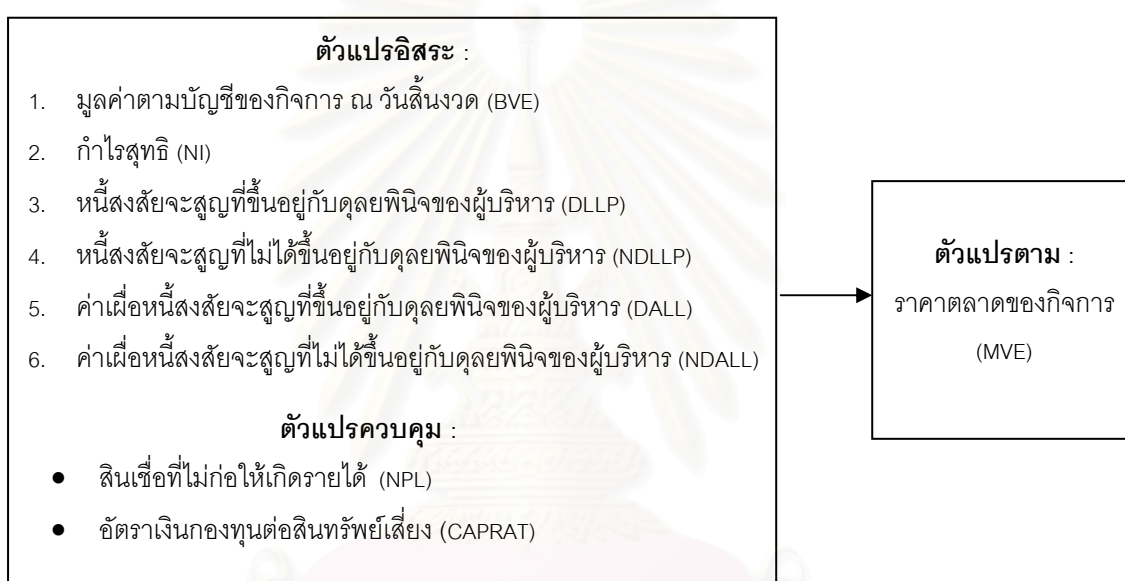
ตารางที่ 3.1 ตารางแสดงแหล่งที่มาของข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ข้อมูล	แหล่งข้อมูล
<ul style="list-style-type: none"> ● หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (DLLP) ● หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (NDLLP) ● ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (DALL) ● ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (NDALL) ● สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) ● อัตราส่วนทุน (CAPRAT) 	<p>หมายเหตุประกอบงบการเงินของแต่ละบริษัทจากฐานข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (Integrated-SET Information Management System)</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● กำไรสุทธิ (NI) ● มูลค่าตามบัญชีของหลักทรัพย์ (BVE) 	<p>งบการเงินประจำปีของแต่ละบริษัท (แบบ 56-1)</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● ราคาตลาดของหลักทรัพย์ (MVE) 	<p>ฐานข้อมูล Data Stream</p>

3.3 กรอบแนวคิดในการศึกษา

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญของสถาบันการเงิน เพื่อเป็นการทดสอบว่านักลงทุนในตลาดทุนของประเทศไทยได้นำข้อมูลทางการบัญชีเกี่ยวกับหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Component) มาใช้พิจารณาในการกำหนดราคาหลักทรัพย์หรือไม่ กรอบแนวคิดในการศึกษาจึงเป็นดังนี้

ภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

งานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ราคาตลาดของหลักทรัพย์เป็นตัวชี้วัดในการทดสอบว่า นักลงทุนได้นำข้อมูลทางการบัญชีเกี่ยวกับหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารมาใช้พิจารณาในการกำหนดราคาหลักทรัพย์หรือไม่ เนื่องจากข้อมูลทางการบัญชีจะมีประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน (Usefulness) ก็ต่อเมื่อข้อมูลนั้นเกี่ยวข้องกับ การตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน (Relevance) และเชื่อถือได้ (Reliability) โดยข้อมูลจะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจก็ต่อเมื่อข้อมูลนั้นช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินเหตุการณ์ ทั้งในอดีต ปัจจุบันและอนาคตได้ ประกอบกับภายใต้สมมติฐานที่ว่าตลาดทุนมีประสิทธิภาพนั้น ราคาตลาดของหลักทรัพย์ที่ใช้ซื้อขายในขณะใดขณะหนึ่งถือเป็นมูลค่าที่สะท้อนข้อมูลข่าวสารทุกประเภทที่ผ่านการรับรู้ของนักลงทุน

กรอบแนวคิดในการศึกษาที่แสดงในภาพที่ 3.1 นั้น ผู้วิจัยใช้สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ และอัตราเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงเป็นตัวแปรควบคุมระดับความเสี่ยงด้านสินเชื่อ (Default Risk) และโครงสร้างหนี้สินทางการเงินที่แตกต่างกันของแต่ละกิจการซึ่งผู้วิจัยคาดว่าจะมีผลกระทบต่อราคาตลาดของหลักทรัพย์ เนื่องจาก

- สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ เป็นตัวแปรควบคุมระดับความเสี่ยงด้านสินเชื่อที่แตกต่างกันของแต่ละกิจการ เนื่องจาก สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เป็นสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย เพราะเป็นหนี้ที่ค้างชำระเงินต้นหรือดอกเบี้ยเกินกว่า 3 เดือนนับจากวันครบกำหนดชำระ จึงถือเป็นสินเชื่อที่มีความไม่แน่นอนเกี่ยวกับความสามารถในการได้รับชำระคืน ดังนั้น การมีสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เป็นจำนวนมากจึงส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานและกำไรในอนาคตของกิจการ และสามารถสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาในการดำเนินงานของสถาบันการเงิน เช่น ความไม่มีประสิทธิภาพของนโยบายการให้สินเชื่อ หรือการให้สินเชื่อที่มีหลักประกันไม่เหมาะสม เป็นต้น
- อัตราเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง เป็นตัวแปรควบคุมโครงสร้างหนี้สินทางการเงินที่แตกต่างกันของแต่ละกิจการ เนื่องจาก กิจการที่มีโครงสร้างหนี้สินทางการเงินที่แตกต่างกันจะทำให้มีอัตราผลตอบแทนของส่วนของผู้ถือหุ้นแตกต่างกันด้วย ประกอบกับเงินกองทุนสามารถแสดงถึงความสามารถในการรองรับหรือชดเชยผลขาดทุนที่ไม่คาดไว้ล่วงหน้า (Unexpected Losses) ของสถาบันการเงินได้ ดังนั้น ระดับเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงจึงเป็นตัวชี้วัดความมั่นคงของสถาบันการเงิน

ในการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ทราบว่า งานวิจัยในต่างประเทศที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างหนี้สงสัยจะสูญหรือค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญของสถาบันการเงินกับราคาตลาดของหลักทรัพย์นั้น นักวิจัยมักจะประมาณส่วนที่เป็น Discretionary Component และส่วนที่เป็น Non-Discretionary Component จากการใช้วิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) โดยการประมาณค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary component) จากมูลค่าคงเหลือ (Residuals) ซึ่งเป็นผลมาจากการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญกับสินทรัพย์ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Nonperforming assets) การเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ หนี้สูญและจำนวนเงินให้สินเชื่อของกิจการซึ่งจะสะท้อนถึงความน่าจะเป็นของหนี้สูญที่อาจจะเกิดขึ้น (Beaver and Engel :1996)

ในขณะที่งานวิจัยของ Dechow, Sloan, and Sweeney (1995) กล่าวว่า ตัวแบบที่ใช้ในการประมาณรายการคงค้างส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accrual) นั้น จะมีจุดบกพร่องที่สำคัญคือ ค่าที่ประมาณขึ้นอาจมีความผิดพลาด เนื่องจากมีตัวแปรที่สำคัญตัวอื่นถูกละเว้นไม่ได้นำมารวมในตัวแบบ (Omitted variables) หรือตัวแบบที่ใช้ในการประมาณค่ามีประสิทธิภาพน้อยเพราะใช้ตัวแทนที่ไม่เหมาะสมในการชี้วัด จนทำให้เกิดการวัดค่าที่ผิดพลาด (Measurement error)

ดังนั้น เพื่อลดปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากการประมาณค่า การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการประมาณค่าหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร และส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยใช้หลักเกณฑ์ตามข้อกำหนดในประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้แทน เนื่องจากในประกาศฉบับดังกล่าวกำหนดให้สถาบันการเงินต้องจัดชั้นลูกหนี้ออกเป็น 5 ระดับตามคุณภาพหนี้ (คือ ลูกหนี้จัดชั้นปกติ ลูกหนี้จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษ ลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน ลูกหนี้จัดชั้นสงสัยและลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญ) และกำหนดให้สถาบันการเงินต้องกันเงินสำรองสำหรับลูกหนี้จัดชั้นแต่ละประเภทด้วย (อัตราร้อยละ 1 สำหรับลูกหนี้จัดชั้นปกติ อัตราร้อยละ 2 สำหรับลูกหนี้จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษ อัตราร้อยละ 20 สำหรับลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน อัตราร้อยละ 50 สำหรับลูกหนี้จัดชั้นสงสัยและอัตราร้อยละ 100 สำหรับลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญ) ดังนั้น

- หนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Non-Discretionary Component) ในงานวิจัยฉบับนี้จึงประมาณขึ้นจากจำนวนหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ผู้บริหารของสถาบันการเงินตั้งสำรองตามเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนดในประกาศฉบับดังกล่าว
- หนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Component) ในงานวิจัยฉบับนี้จึงประมาณขึ้นจากจำนวนหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญที่ผู้บริหารของสถาบันการเงินตั้งสำรองเพิ่มจากเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนดในประกาศฉบับเดียวกัน

ทั้งนี้ การใช้หลักเกณฑ์ข้างต้นในการแบ่งหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Component) และ ส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Non-Discretionary Component) นั้นจะไม่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์การจัดชั้นและการกันเงินสำรองในปี 2541 เนื่องจาก ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้เป็นข้อมูลในช่วงปี 2543 – 2547 ซึ่งเป็นช่วงปีที่สถาบันการเงินได้กันสำรองและจัดชั้นสินทรัพย์ตามหลักเกณฑ์ใหม่เรียบร้อยแล้ว

นอกจากนี้ ในการวิจัยนั้นผู้วิจัยจะตั้งสมมติฐานในการวิจัยแบบไม่มีทิศทาง แม้ว่างานวิจัย ในต่างประเทศจะพบว่าราคาตลาดของหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Allowancen for Loan Loss) และพบว่า หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Loan Loss Provision) มีความสัมพันธ์กับราคาตลาดของหลักทรัพย์ทั้งในทิศทางบวกและทิศทาง ลบด้วยสาเหตุที่แตกต่างกันออกไป เนื่องจาก ข้อสรุปดังกล่าวอาจจะมีความแตกต่างสำหรับ ตลาดหุ้นในประเทศไทยเพราะประเทศไทยกับต่างประเทศมีสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ที่แตกต่างกัน เช่น ความมีประสิทธิภาพของตลาดหุ้น กฎข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงิน ลักษณะของการกระจายการให้สินเชื่อ จำนวนและขนาดของสถาบันการเงินตลอดจนพฤติกรรม ของนักลงทุน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงไม่สามารถทำนายทิศทางความสัมพันธ์ได้จึงเลือกที่จะตั้งสมมติฐาน การวิจัยแบบไม่มีทิศทาง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.4 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

- **ตัวแปรอิสระ**

- BVE คือ มูลค่าตามบัญชีของกิจการ ณ วันสิ้นงวด
- DALL คือ ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Allowance for Loan Loss)
- NDALL คือ ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Non-Discretionary Allowance for Loan Loss)
- NI คือ กำไรสุทธิในงวดปัจจุบัน (ก่อนหักหนี้สงสัยจะสูญและภาษีเงินได้)
- DLLP คือ หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Loan Loss Provision)
- NDLLP คือ หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Non-Discretionary Loan Loss Provision)

- **ตัวแปรตาม**

MVE คือ ราคาตลาดของหลักทรัพย์

- **ตัวแปรควบคุม**

NPL คือ สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non Performing Loan)

CAPRAT คือ อัตราเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง

● คำจำกัดความและวิธีการคำนวณค่าตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย เป็นดังนี้

ตารางที่ 3.2 ตารางแสดงวิธีการคำนวณค่าตัวแปร

ตัวแปร	คำจำกัดความ	วิธีการคำนวณ
ตัวแปรอิสระ :		
● มูลค่าตามบัญชีของกิจการ	มูลค่าตามบัญชีของกิจการ ณ วันรอบระยะเวลาบัญชี (ก่อนปรับด้วยค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ)	= สินทรัพย์รวม – หนี้สินรวม + ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ – กำไรสุทธิ
● ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร	ประมาณขึ้นจากค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ผู้บริหารของสถาบันการเงินตั้งสำรองเพิ่มจากเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้	= จำนวนค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญที่กิจการสำรองตามเกณฑ์ที่ธปท. กำหนด **รายละเอียดในหมายเหตุประกอบงบการเงิน**
● ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร	ประมาณขึ้นจากค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญที่ผู้บริหารของสถาบันการเงินตั้งสำรองตามเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้	= จำนวนค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญที่กิจการสำรองเกินกว่าเกณฑ์ที่ธปท. กำหนด **รายละเอียดในหมายเหตุประกอบงบการเงิน**
● กำไรสุทธิ	กำไรสุทธิก่อนหักหนี้สงสัยจะสูญและภาษีเงินได้	= กำไรก่อนหักภาษีเงินได้ + หนี้สงสัยจะสูญ
● หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร	ประมาณขึ้นจากหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ผู้บริหารของสถาบันการเงินตั้งสำรองเพิ่มจากเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้	= ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญที่กิจการสำรองเกินกว่าเกณฑ์ที่ธปท. กำหนด (ยอด ณ วัน สิ้นงวด) - (ยอด ณ วัน ต้นงวด)

ตารางที่ 3.2 ตารางแสดงวิธีการคำนวณค่าตัวแปร (ต่อ)

ตัวแปร	คำจำกัดความ	วิธีการคำนวณ
ตัวแปรอิสระ (ต่อ) :		
<ul style="list-style-type: none"> หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร 	ประมาณขึ้นจากหนี้สงสัยจะสูญที่ผู้บริหารของสถาบันการเงินตั้งสำรองตามเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้	= ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญที่กิจการสำรองตามเกณฑ์ที่ธปท. กำหนด (ยอด ณ วันสิ้นงวด) - (ยอด ณ วันต้นงวด)
<ul style="list-style-type: none"> สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ 	เงินให้กู้ยืมและลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐานชั้นสงสัย ชั้นสงสัยจะสูญ และชั้นสูญตามหลักเกณฑ์การจัดชั้นในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้	= จำนวนสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ **รายละเอียดในหมายเหตุประกอบงบการเงิน** หากไม่เปิดเผยจะคำนวณขึ้น ดังนี้ = ลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน + จัดชั้นสงสัย + จัดชั้นสงสัยจะสูญ
<ul style="list-style-type: none"> อัตราเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง 	เงินกองทุนจัดชั้น/สินทรัพย์เสี่ยง	= อัตราเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงที่แสดงรายละเอียดไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน)
ตัวแปรตาม :		
<ul style="list-style-type: none"> ราคาตลาดของหลักทรัพย์ 	ราคาปิดของหลักทรัพย์ (Closing Price) คูณจำนวนหุ้น	--
- ณ วันนำส่งงบการเงิน	ราคาปิดของหลักทรัพย์ ณ วันนำส่งงบการเงิน(ตรวจสอบแล้ว)ต่อตลาดหลักทรัพย์	--
- ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี	ราคาปิดของหลักทรัพย์ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี	--
- ณ วันประกาศผลการดำเนินงาน	ราคาปิดของหลักทรัพย์ ณ วันประกาศผลการดำเนินงาน (หรือวันนำส่งงบการเงินที่ยังไม่ตรวจสอบ) ต่อตลาดหลักทรัพย์	--

3.5 วิธีดำเนินการวิจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญของธนาคารพาณิชย์ โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ เพื่อเป็นการทดสอบว่านักลงทุนในตลาดทุนของประเทศไทยได้นำข้อมูลทางการบัญชีเกี่ยวกับหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Component) มาใช้พิจารณาในการกำหนดราคาหลักทรัพย์หรือไม่ เนื่องจากรายการดังกล่าวเป็นข้อมูลทางการบัญชีที่มีการเปิดเผยไว้ในงบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงิน ประกอบกับรายการหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญถือเป็นรายการที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงาน สภาพคล่องและความสามารถในการทำกำไรของสถาบันการเงินอย่างมีสาระสำคัญ

ในการวิจัยผู้วิจัยจะใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารของสถาบันการเงินซึ่งผู้วิจัยมีการแบ่งหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญของสถาบันการเงินออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Component) และส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Non-Discretionary)

ตัวแบบที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแบบที่ผู้วิจัยจะนำมาใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารเป็นแบบตามหลักการของ Residual Income Model ซึ่งเป็นตัวแบบที่ใช้ในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับตัวแปรทางการบัญชี เช่น กำไรสุทธิและมูลค่าตามบัญชีของกิจการ ตามแนวคิดของ Residual Income Model นั้น ราคาตลาดของหลักทรัพย์จะเป็นฟังก์ชันของมูลค่าตามบัญชีของกิจการ กำไรสุทธิในงวดปัจจุบัน เงินปันผลจ่ายในงวดปัจจุบันและตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพยากรณ์กำไรที่ไม่เป็นปกติที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ดังนั้นตัวแบบ Residual Income Model จึงเป็น ดังนี้

$$P_t = \sum_{\tau=1}^{\infty} E_t \frac{d_{\tau}}{(1+r)^{\tau}}$$

โดยที่

- P_t คือ ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ เวลา t
 E_t คือ มูลค่าที่คาดหวัง
 d_{τ} คือ เงินปันผลจ่าย
 r คือ อัตราผลตอบแทน/อัตราราคีลด (ซึ่งสมมติว่าจะมีค่าคงที่)

นอกจากนี้ แนวคิดของ Residual Income Model นั้นมีข้อสมมติฐานที่ว่าราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ เวลา t คือ มูลค่าของเงินปันผลจ่ายทั้งหมดที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตซึ่งคิดลดกลับมาเป็นมูลค่าปัจจุบัน ในขณะที่ clean surplus accounting คือ มูลค่าตามบัญชีของส่วนของผู้ถือหุ้นในปัจจุบันซึ่งมาจากมูลค่าตามบัญชีของส่วนของผู้ถือหุ้นในอดีตก่อนหน้าปรับด้วยกำไรสุทธิและเงินปันผลจ่ายในปัจจุบัน ดังนั้น มูลค่าปัจจุบันของเงินปันผลจ่ายทั้งหมดที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตจึงสามารถแสดงเป็นฟังก์ชันของมูลค่าตามบัญชีของส่วนของผู้ถือหุ้นในปัจจุบันบวกด้วยกำไรสุทธิในปัจจุบันและข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคาดคะเนอัตราผลตอบแทนที่ไม่เป็นปกติที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ดังนี้

$$P_{it} = BVE_{it} + NI_{it} + U_{it} + \mathcal{E}_{it}$$

โดยที่

- P_{it} คือ ราคาตลาดของหลักทรัพย์ i ณ เวลา t
 BVE_{it} คือ มูลค่าตามบัญชีของส่วนของผู้ถือหุ้นของหลักทรัพย์ i ณ เวลา t
 NI_{it} คือ กำไรสุทธิของหลักทรัพย์ i ในช่วงเวลา t
 U_{it} คือ ข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องของหลักทรัพย์ i ในช่วงเวลา t
 \mathcal{E}_{it} คือ ค่าความคลาดเคลื่อน

ในงานวิจัยผู้วิจัยจะใช้ตัวแบบตามแนวคิดของ Residual Income Model และจะแบ่งหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Component) และส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Non-Discretionary Component) ดังนี้

- **ตัวแบบที่ 1** กรอบแนวคิดที่ใช้ในการแบ่งหนี้สงสัยจะสูญ

$$LLP = DLLP_{it} + NDLLP_{it} \quad (1)$$

- **ตัวแบบที่ 2** กรอบแนวคิดที่ใช้ในการแบ่งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

$$ALL = DALL_{it} + NDALL_{it} \quad (2)$$

นอกจากนี้ ในการวิจัยผู้วิจัยยังมีการเพิ่มตัวแปรสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้และอัตราเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงในตัวแบบเพื่อเป็นตัวแปรควบคุมระดับความเสี่ยงด้านสินเชื่อ (Default Risk) และโครงสร้างหนี้สินทางการเงินที่แตกต่างกันของแต่ละกิจการซึ่งผู้วิจัยคาดว่าจะมีผลกระทบต่อราคาตลาดของหลักทรัพย์ ดังนั้น ตัวแบบที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Component) จึงเป็น ดังนี้

- **ตัวแบบที่ 3** ตัวแบบที่ใช้ทดสอบสมมติฐานการวิจัย

$$MVE_{it} = \beta_0 + \beta_1 BVE_{it} + \beta_2 DALL_{it} + \beta_3 NDALL_{it} + \beta_4 NI_{it} + \beta_5 DLLP_{it} + \beta_6 NDLLP_{it} + \beta_7 NPL_{it} + \beta_8 CAPRAT_{it} + \mathcal{E}_{it} \quad (3)$$

โดยที่

- MVE คือ ราคาตลาดของหลักทรัพย์ (ราคาปิดของหลักทรัพย์) คูณจำนวนหุ้น
- BVE คือ มูลค่าตามบัญชีของกิจการ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี (ก่อนปรับค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ)

DALL	คือ	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Allowance for Loan Loss)
NDALL	คือ	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Non-Discretionary Allowance for Loan Loss)
NI	คือ	กำไรสุทธิในงวดปัจจุบัน (ก่อนหักหนี้สงสัยจะสูญและภาษีเงินได้)
DLLP	คือ	หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Loan Loss Provision)
NDLLP	คือ	หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Non-Discretionary Loan Loss Provision)
NPL	คือ	สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non Performing Loan)
CAPRAT	คือ	อัตราเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง (เงินกองทุนจัดชั้น/สินทรัพย์รวม)
\mathcal{E}	คือ	ค่าความคลาดเคลื่อน
it	คือ	กิจการ i ระยะเวลา t
<u>หมายเหตุ</u>		ตัวแปรอิสระทุกตัวในสมการยกเว้น CAPRAT จะถูก Deflate โดยสินทรัพย์รวม ณ วันต้นรอบระยะเวลาบัญชี

ทิศทางความสัมพันธ์ที่คาดหวังของตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ซึ่งรายละเอียดการวัดค่า ทิศทางความสัมพันธ์ที่คาดหวังของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามจะนำเสนอดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.3 ตารางแสดงทิศทางความสัมพันธ์ที่คาดหวังของตัวแปร

ตัวแปร	สัญลักษณ์และทิศทางความสัมพันธ์ที่คาดหวัง (Coefficient)
ตัวแปรอิสระ :	
● มูลค่าตามบัญชีของกิจการ	BVE (+)
● ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร	DALL(?)
● ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร	NDALL(?)
● กำไรสุทธิ	NI(+)
● หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร	DLLP(?)
● หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร	NDLLP(-)
● สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้	NPL(-)
● อัตราเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง	CAPRAT(+)
ตัวแปรอิสระ :	
● ราคาตลาดของหลักทรัพย์	MVE

หมายเหตุ * DALL, NDALL และ DLLP ไม่มีทิศทางความสัมพันธ์ที่คาดหวัง เนื่องจาก งานวิจัยในต่างประเทศพบว่า หนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญมีความสัมพันธ์กับราคาตลาดของหลักทรัพย์ทั้งในทิศทางเดียวกันและทิศทางตรงกันข้าม ด้วยสาเหตุที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ ข้อสรุปดังกล่าวอาจมีความแตกต่างสำหรับตลาดทุนของประเทศไทย ผู้วิจัยจึงไม่สามารถทำนายทิศทางความสัมพันธ์ได้

** NPL ผู้วิจัยคาดว่าน่าจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับราคาตลาดของหลักทรัพย์ เนื่องจาก สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้จะสะท้อนให้ทราบถึงความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อ (Default Risk) ของกิจการ

*** CAPRAT ผู้วิจัยคาดว่าน่าจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับราคาตลาดของหลักทรัพย์ เนื่องจากอัตราเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงเป็นตัวชี้วัดความมั่นคงและเสถียรภาพของสถาบันการเงินที่มีความสามารถในการรองรับหรือชดเชยผลขาดทุนที่ไม่คาดไว้ล่วงหน้า (Unexpected Losses) ได้มากน้อยเพียงใด

สมมติฐานในการวิจัย

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญของสถาบันการเงินนั้น ผู้วิจัยจะทดสอบทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับรายการหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Component) ทั้งสองอย่าง เนื่องจากผู้วิจัยคาดว่ารายการดังกล่าวน่าจะมีความสัมพันธ์กับราคาตลาดของหลักทรัพย์ในทิศทางและสาเหตุที่แตกต่างกัน เนื่องจากรายการหนี้สงสัยจะสูญเป็นบัญชีค่าใช้จ่ายที่ส่งผลให้กำไรสุทธิในงวดปัจจุบันและกำไรสะสมลดลง ดังนั้นการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารเพิ่มขึ้นจึงส่งผลให้ความสามารถในการทำกำไรในอนาคตของกิจการลดลง ในขณะที่รายการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญถือเป็นบัญชีปรับมูลค่าสินทรัพย์ ดังนั้น กิจการใดที่มีการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญไว้เป็นจำนวนมากเมื่อเปรียบเทียบกับสัดส่วนของยอดลูกหนี้ก็จะทำให้กิจการดังกล่าวสามารถที่จะรองรับผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อ (Default Risk) ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตได้โดยไม่กระทบต่อผลการดำเนินงานของกิจการ นอกจากนี้ การที่สถาบันการเงินมีการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญไว้มาก ๆ จะทำให้ระดับสินทรัพย์เสี่ยงของกิจการลดลง สถาบันการเงินจึงสามารถปล่อยสินเชื่อเพื่อสร้างรายได้ให้กับกิจการต่อไป (เนื่องจากธนาคารแห่งประเทศไทย กำหนดให้สถาบันการเงินสามารถสร้างสินทรัพย์ได้ประมาณ 70-80%)

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้สามารถตั้งสมมติฐานการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้ดังนี้

1. หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Loan Loss Provision)

งานวิจัยในต่างประเทศพบว่า หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับราคาตลาดของหลักทรัพย์ทั้งในทิศทางบวกและทิศทางลบด้วยสาเหตุที่แตกต่างกัน โดยนักลงทุนที่มองว่าผู้บริหารอาจใช้หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจในการส่งสัญญาณ (Signaling) ข่าวดี (Good news) เกี่ยวกับความสามารถในการทำกำไรในอนาคตที่ผู้บริหารคาดหวังให้ตลาดหุ้นทราบจะนำข้อมูลจำนวนหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารมาใช้พิจารณากำหนดราคาตลาดของหลักทรัพย์ในทิศทางบวก เช่น การศึกษาของ Grammatikos and Saunders (1999) ที่พบว่า นักลงทุนในตลาดทุนมองว่าการประกาศเพิ่มหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารสำหรับสินเชื่อในประเทศกำลังพัฒนาที่ประสบปัญหาเป็นการส่งสัญญาณข่าวดีของผู้บริหารไปยังนักลงทุนว่าในอนาคตกิจการจะมีผล

ประกอบกรณีที่ดีขึ้น เนื่องจากได้มีการสำรวจหนี้สงสัยจะสูญสำหรับสินเชื่อที่ประสบปัญหาไว้ อย่างเพียงพอแล้ว ดังนั้นการประกาศเพิ่มหนี้สงสัยจะสูญดังกล่าวจึงเปรียบเสมือน การส่งสัญญาณข้อมูลภายในองค์กร (Private Information) ไปยังนักลงทุนเพื่อแสดงถึงมูลค่า ที่แท้จริงของเงินให้สินเชื่อของกิจการนั่นเอง และการศึกษาของ Beaver, Eger, Ryan and Wolfson (1989) ที่กล่าวว่า การที่ผู้บริหารตั้งหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นเป็นการแสดงถึงความมั่นคง ของฐานะทางการเงินของกิจการ เนื่องจากในรอบระยะเวลาบัญชีใดที่ผู้บริหารมีการตั้งหนี้สงสัย จะสูญเพิ่มขึ้นแสดงว่ากิจการได้รับกำไรที่มากเพียงพอแล้วจึงมีการปรับกำไรให้ลดลง (“Hit to Earning”) โดยการตั้ง หนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นเพื่อลดความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อ (Default Risk) ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

ในขณะที่ผลงานวิจัยบางฉบับกลับพบว่า นักลงทุนจะนำข้อมูลเกี่ยวกับหนี้สงสัย ทั้งจำนวนมาใช้พิจารณากำหนดราคาตลาดของหลักทรัพย์ในทิศทางบวก ทั้งส่วนที่ขึ้นอยู่กับ ดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Component) และส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของ ผู้บริหาร (Non-Discretionary Component) เช่น การศึกษาของ Ahmed, Takeda, and Thomas (1999) ที่พบว่า หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารและส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับ ดุลยพินิจของผู้บริหารแปรผกผันกับราคาตลาดของหลักทรัพย์ เนื่องจาก นักลงทุนมองว่า หนี้สงสัยจะสูญทั้งจำนวนเป็นค่าใช้จ่ายของกิจการที่ทำให้ผลกำไรในงวดปัจจุบันลดลง มากกว่า ที่จะมองว่าเป็นการส่งสัญญาณข่าวดีเกี่ยวกับความสามารถในการทำกำไรในอนาคตของผู้บริหาร

ดังนั้น จากข้อสรุปข้างต้นจึงเห็นได้ว่างานวิจัยในต่างประเทศพบว่า หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Loan Loss Provision) มีความสัมพันธ์กับราคา ตลาดของหลักทรัพย์ทั้งในทิศทางบวกและทิศทางลบด้วยสาเหตุที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้แบบไม่มีทิศทาง เนื่องจากข้อสรุปดังกล่าวอาจมีความ แตกต่างสำหรับตลาดหุ้นในประเทศไทย คือ นักลงทุนในตลาดหุ้นของไทยอาจจะไม่นำข้อมูล เกี่ยวกับหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารมาใช้ในการพิจารณากำหนดราคา ตลาดของหลักทรัพย์เลย หรืออาจจะนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการพิจารณากำหนดราคาตลาด ของหลักทรัพย์ก็ได้ แต่ผู้วิจัยไม่สามารถที่จะทำนายทิศทางในการกำหนดค่าดังกล่าวได้ เนื่องจากประเทศไทยกับต่างประเทศมีสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน เช่น ความมีประสิทธิภาพของตลาดหุ้น กฎข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงิน ลักษณะของ การกระจายการให้สินเชื่อ จำนวนและขนาดของสถาบันการเงินตลอดจนพฤติกรรมของนักลงทุน ดังนั้น เพื่อเป็นการทดสอบว่านักลงทุนในตลาดหุ้นของประเทศไทยได้นำข้อมูลเกี่ยวกับจำนวน หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารมาใช้ในการพิจารณากำหนดราคาตลาดของ

หลักทรัพย์หรือไม่และหากมีการนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการพิจารณากำหนดราคาตลาดของหลักทรัพย์จะกำหนดราคาในทิศทางใด จึงสามารถตั้งสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ราคาตลาดของหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์กับหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร

2. ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Allowance for Loan Loss)

การศึกษาของ Beaver and Engel (1996) พบว่า นักลงทุนมีการกำหนดค่า (Pricing) ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญทั้งจำนวนในทิศทางลบ ในขณะที่มีการกำหนดค่า (Pricing) ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารในทิศทางบวก เพราะนักลงทุนมองว่าผู้บริหารมีการใช้ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนนี้ในการสื่อสารข้อมูลภายในองค์กร (Private Information) เกี่ยวกับความสามารถในการทำกำไรในอนาคตที่ผู้บริหารคาดหวังให้นักลงทุนทราบ อย่างไรก็ตามหลักฐานดังกล่าวเป็นเพียงผลการศึกษาที่พบในต่างประเทศเท่านั้น ข้อเสนอดังกล่าวอาจจะมีผลแตกต่างสำหรับตลาดหุ้นในประเทศไทย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานการวิจัยแบบไม่มีทิศทาง เนื่องจากข้อสรุปดังกล่าวอาจจะแตกต่างกันในตลาดหุ้นของประเทศไทยเพราะมีสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ประกอบกับผู้วิจัยไม่สามารถที่จะทำนายทิศทางในความสัมพันธ์ดังกล่าวได้ ดังนั้น เพื่อเป็นการทดสอบว่านักลงทุนในตลาดหุ้นของประเทศไทยได้นำข้อมูลเกี่ยวกับค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารมาใช้พิจารณาในการกำหนดราคาตลาดของหลักทรัพย์หรือไม่และหากมีการนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการพิจารณากำหนดราคาตลาดของหลักทรัพย์จะกำหนดราคาในทิศทางใด จึงสามารถตั้งสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 2 ราคาตลาดของหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์กับค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร

3.6 แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับหนี้สงสัยจะสูญ และค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Component) ดังนั้นเพื่อให้สามารถสรุปผลการวิจัยในเรื่องดังกล่าวได้จึงต้องทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการทางสถิติ ซึ่งผู้วิจัยจะใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS for Windows Version 11 ในการประมวลผลข้อมูล โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นต้นซึ่งแสดงผลในรูปของการแจกแจงความถี่ การหาค่าสัดส่วนหรือร้อยละ การวัดแนวโน้มสู่ส่วนกลาง เช่น ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม และการวัดการกระจายของข้อมูล เช่น ค่าพิสัย ค่าแปรปรวน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นต้น

สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานในการวิจัย จากการตรวจสอบสมมติฐานในการวิจัย ผู้วิจัยพบว่าจะต้องใช้วิธีการทางสถิติ คือ การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญของสถาบันการเงิน เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยเชิงส่วน (Partial Regression Coefficient) ซึ่งเป็นค่าที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม Y เมื่อตัวแปรอิสระ X_i เปลี่ยนไป 1 หน่วยโดยที่ตัวแปรอิสระตัวอื่น ๆ มีค่าคงที่และเนื่องจากตัวแปรที่ใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์มีตัวแปรตามซึ่งเป็นตัวแปรเชิงปริมาณหนึ่งตัว คือ ราคาตลาดของหลักทรัพย์และมีตัวแปรอิสระซึ่งเป็นตัวแปรปริมาณมากกว่าหนึ่งตัว คือ มูลค่าตามบัญชีของกิจการ กำไรสุทธิในงวดปัจจุบัน หนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารและส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร ดังนั้นในการทดสอบสมมติฐานจึงต้องใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีวิธีการและขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรเชิงปริมาณ

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามนั้นอาจจะมีหลายรูปแบบ เช่น สัมพันธ์กันในรูปเชิงเส้น เส้นโค้ง พาราโบลา เป็นต้น ดังนั้นก่อนที่จะคำนวณค่าสถิติเพื่อแสดงถึงระดับความสัมพันธ์ควรที่จะมีการตรวจสอบลักษณะของความสัมพันธ์ก่อน โดยจะใช้วิธีการตรวจสอบคือ การพล็อตกราฟแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามที่จะคู่ เนื่องจาก การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ตัวแปรอิสระและตัวแปรตามจะต้องมีความสัมพันธ์กันในรูปเชิงเส้น

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

สมมติฐานหรือเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเงื่อนไขเกี่ยวกับความคลาดเคลื่อน (Error or Residual) มีดังนี้

1. ความคลาดเคลื่อน e เป็นตัวแปรที่มีการแจกแจงแบบปกติ
2. ค่าเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนเป็นศูนย์ นั่นคือ $E(e) = 0$
3. ค่าแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนเป็นค่าคงที่ที่ไม่ทราบค่า $V(e) = \sigma^2_e$
4. e_i และ e_j เป็นอิสระกัน โดยที่ $i \neq j$ นั่นคือ $\text{covariance}(e_i, e_j) = 0$
5. ตัวแปรอิสระ x_i และ x_j ต้องเป็นอิสระกัน

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

เป็นการวัดระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามว่ามีความสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใดและมีความสัมพันธ์กันอย่างไรมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ โดยสถิติที่ใช้พิจารณาความสัมพันธ์ดังกล่าว เรียกว่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient: ρ)

ในทางปฏิบัติการที่จะพิจารณาว่าตัวแปรอิสระและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กันมากหรือน้อยจะพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (ρ) ไม่ใช่ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย (β) เนื่องจากค่า ρ จะไม่มีหน่วยและมีขอบเขต คือ ค่าต่ำสุดเป็น -1 และค่าสูงสุดเป็น 1 จึงสามารถใช้วัดความสัมพันธ์ระหว่าง Y กับ X ได้ว่ามีความสัมพันธ์มากหรือน้อยเพียงใดและเพื่อให้ค่าที่แสดงความสัมพันธ์ที่แท้จริงระหว่างตัวแปรสองตัวโดยไม่มีอิทธิพลของตัวแปรหรือปัจจัยอื่นๆ แฝงอยู่ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงส่วน (Coefficients of Partial Correlation) ซึ่งเป็นค่าที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระตัวใดตัวหนึ่ง โดยกำหนดให้ตัวแปรอิสระตัวอื่น ๆ มีค่าคงที่

นอกจากนี้การใช้ข้อมูลตัวอย่างในการวิเคราะห์ข้อมูลทำให้ต้องประมาณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงส่วน (ρ) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงส่วนตัวอย่าง (r) ขึ้น โดยมีความหมายดังนี้

- ค่า r เป็นบวก แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน คือ ถ้า X เพิ่มขึ้น Y จะเพิ่มด้วยและ ถ้า X ลด Y จะลดด้วย (โดยกำหนดให้ตัวแปร X ตัวอื่น ๆ มีค่าคงที่)
- ค่า r เป็นลบ แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม คือ ถ้า X เพิ่มขึ้น Y จะลดแต่ถ้า X ลด Y จะเพิ่ม (โดยกำหนดให้ตัวแปร X ตัวอื่น ๆ มีค่าคงที่)

- ถ้า r มีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันและมีความสัมพันธ์กันมาก
- ถ้า r มีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์กันน้อย
- ถ้า $r = 0$ แสดงว่า X และ Y ไม่มีความสัมพันธ์กันเลย

ขั้นตอนที่ 4 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Measures of Collinearity)

เนื่องจากเงื่อนไขข้อหนึ่งในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ คือ ตัวแปรอิสระทุกตัวจะต้องไม่มีความสัมพันธ์กัน แต่ในทางปฏิบัติมักจะพบว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเอง จึงทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity ซึ่งปัญหาดังกล่าว จะนำไปสู่การตัดสินใจที่ผิดพลาดได้ในที่สุด เนื่องจาก Multicollinearity ที่แฝงอยู่ในข้อมูลจะมีผลทำให้สมการถดถอยที่หาได้มีประสิทธิภาพในการพยากรณ์ที่ลดลง ดังนั้นจึงต้องทำการทดสอบว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กันเองหรือไม่ ซึ่งวิธีการตรวจสอบจะใช้ค่าสถิติ คือ Tolerance และ VIF ถ้าค่า Tolerance ของตัวแปรมีค่าใกล้ 0 หรือค่า VIF มีค่ามากกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระตัวใดตัวหนึ่งมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระที่เหลือมาก จึงทำให้เกิดปัญหาตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเอง

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

เป็นการสร้างสมการตัวแบบเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของตัวแปรตาม คือ ราคาตลาดของหลักทรัพย์กับตัวแปรอิสระ คือ มูลค่าตามบัญชีของกิจการ กำไรสุทธิในงวดปัจจุบัน หนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารและส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับการหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Component) ของสถาบันการเงิน โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุดังต่อไปนี้

5.1 การสร้างสมการความถดถอยเชิงพหุ

การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป โดยที่ความสัมพันธ์อยู่ในรูปเชิงเส้น ซึ่งจะได้สมการความถดถอยเชิงพหุที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามดังนี้

$$Y = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \dots + \beta_k X_k + e$$

โดยที่	Y	คือ	ตัวแปรตาม
	X	คือ	ตัวแปรอิสระ
	e	คือ	ความคลาดเคลื่อนอย่างสุ่ม (random error)
	β_0	คือ	ส่วนตัดแกน Y หรือ ค่าของ Y เมื่อ X ทุกตัวมีค่าเป็นศูนย์
	$\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_k$	คือ	สัมประสิทธิ์ความถดถอยเชิงส่วน (Partial Regression

Coefficient) โดยที่ค่า β_i เป็นค่าที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม Y เมื่อตัวแปรอิสระ X_i เปลี่ยนไป 1 หน่วย โดยที่กำหนดให้ตัวแปรอิสระตัวอื่น ๆ มีค่าคงที่ ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยเชิงส่วนจะมีหน่วยเหมือน Y และมีความหมายดังนี้

- $\beta_i > 0$ แสดงว่า X_i มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ Y โดยเมื่อ X_i เพิ่มขึ้น (ลดลง) 1 หน่วยจะทำให้ค่าของ Y เพิ่มขึ้น (ลดลง) β_i หน่วย โดยที่กำหนดให้ตัวแปรอิสระตัวอื่น ๆ มีค่าคงที่
- $\beta_i < 0$ แสดงว่า X_i มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับ Y โดยเมื่อ X_i เพิ่มขึ้น (ลดลง) 1 หน่วยจะทำให้ค่าของ Y ลดลง (เพิ่มขึ้น) β_i หน่วย โดยที่กำหนดให้ตัวแปรอิสระตัวอื่น ๆ มีค่าคงที่
- β_i มีค่าเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่า ค่า X_i และ Y มีความสัมพันธ์กันน้อย
- β_i เท่ากับศูนย์ แสดงว่า ค่า X_i และ Y ไม่มีความสัมพันธ์กัน

5.2 การประมาณค่าพารามิเตอร์ของสมการความถดถอยเชิงพหุ

เมื่อได้สมการเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุแล้วจะต้องมีการประมาณค่าพารามิเตอร์ของสมการความถดถอยเชิงพหุ ซึ่งมีค่าพารามิเตอร์ $k+1$ ตัวคือ $\beta_0, \beta_1, \beta_2, \dots, \beta_k$ การประมาณค่าพารามิเตอร์ดังกล่าวจะต้องใช้ข้อมูลตัวอย่างของตัวแปร Y, X_1, X_2, \dots, X_k โดยใช้ตัวอย่างขนาด n จากสมการความถดถอยเชิงซ้อน

$$\hat{Y} = \hat{\beta}_0 + \hat{\beta}_1 X_1 + \hat{\beta}_2 X_2 + \dots + \hat{\beta}_k X_k$$

5.3 การทดสอบความเหมาะสมของสมการความถดถอยเชิงพหุ

เป็นการทดสอบว่าค่าพารามิเตอร์ของสมการถดถอยเชิงพหุที่ได้ประมาณขึ้นเป็นสมการที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง X และ Y จริงหรือไม่ โดยในการทดสอบเกี่ยวกับค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย (β_i) เมื่อมีตัวแปรอิสระมากกว่า 1 ตัวจะมี 2 ขั้นตอนดังนี้

- ขั้นที่ 1 สมมติฐานคือ

$$H_0 : \beta_1 = \beta_2 = \dots = \beta_k = 0$$

$$H_1 : \text{มี } \beta_i \text{ อย่างน้อย 1 ค่าที่ } \neq 0, i = 1, 2, \dots, k$$

การทดสอบจะใช้สถิติ F จากตาราง ANOVA ในการทดสอบ

- ถ้ายอมรับ H_0 จะสรุปได้ว่า X_1, X_2, \dots, X_k ไม่มีความสัมพันธ์กับ Y
- ถ้าปฏิเสธ H_0 จะสรุปได้ว่ามี X_i อย่างน้อย 1 ตัวที่มีความสัมพันธ์กับ Y จึงต้องทดสอบต่อในขั้นที่ 2 ว่ามี X ตัวใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับ Y

- ขั้นที่ 2 สมมติฐานคือ

$$H_0 : \beta_i = 0 \text{ หรือ } H_0 : Y \text{ ไม่มีความสัมพันธ์กับ } X_i \text{ ในรูปเชิงเส้น}$$

$$H_1 : \beta_i \neq 0 \text{ หรือ } H_1 : Y \text{ มีความสัมพันธ์กับ } X_i \text{ ในรูปเชิงเส้น}$$

การทดสอบจะใช้สถิติ t ในการทดสอบ

- ถ้ายอมรับ H_0 จะสรุปได้ว่า X_i ไม่มีความสัมพันธ์กับ Y
- ถ้าปฏิเสธ H_0 จะสรุปได้ว่ามี X_i มีความสัมพันธ์กับ Y

การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

หลังจากการประมาณค่าต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและตรวจสอบข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์เรียบร้อยแล้ว จึงทำการทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุตามตัวแบบที่ 3 เป็นขั้นตอนต่อไป

สมมติฐานที่ 1 ราคาตลาดของหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์กับหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Loan Loss Provision)

สมมติฐานที่ 2 ราคาตลาดของหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์กับค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Allowance for Loan Loss)

ตัวแบบที่ 3 ตัวแบบที่ใช้ทดสอบสมมติฐานการวิจัย

$$MVE_{it} = \beta_0 + \beta_1 BVE_{it} + \beta_2 DALL_{it} + \beta_3 NDALL_{it} + \beta_4 NI_{it} + \beta_5 DLLP_{it} + \beta_6 NDLLP_{it} + \beta_7 NPL_{it} + \beta_8 CAPRAT_{it} + \mathcal{E}_{it} \quad (3)$$

โดยที่

MVE	คือ	ราคาตลาดของหลักทรัพย์ (ราคาปิดของหลักทรัพย์คูณจำนวนหุ้น)
BVE	คือ	มูลค่าตามบัญชีของกิจการ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี (ก่อนปรับค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ)
DALL	คือ	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร
NDALL	คือ	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร
NI	คือ	กำไรสุทธิในงวดปัจจุบัน (ก่อนหักหนี้สงสัยจะสูญและภาษีเงินได้)
DLLP	คือ	หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร
NDLLP	คือ	หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร
NPL	คือ	สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้
CAPRAT	คือ	อัตราเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง (เงินกองทุนจัดชั้น/สินทรัพย์รวม)
\mathcal{E}	คือ	ค่าความคลาดเคลื่อน
it	คือ	กิจการ i ระยะเวลา t

หมายเหตุ ตัวแปรอิสระทุกตัวในสมการยกเว้น CAPRAT จะถูก Deflate โดยสินทรัพย์รวม ณ วันต้นรอบระยะเวลาบัญชี

ทั้งนี้ ในการทดสอบนั้น ผู้วิจัยจะทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์ กับหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Component) โดยใช้ราคาตลาดของหลักทรัพย์ 3 ราคาในการทดสอบ คือ ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันนำส่งงบการเงินต่อตลาดหลักทรัพย์ ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีและราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันประกาศผลการดำเนินงาน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับมูลค่าตามบัญชีของกิจการ ณ วันสิ้นงวด กำไรสุทธิ หนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารและส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ อัตราเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงและราคาตลาดของกิจการ ซึ่งต้องนำมาใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Component) เรียบร้อยแล้ว จึงนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ซึ่งจะนำเสนอผลการศึกษาตามวิธีการศึกษาที่ได้อธิบายไว้ในบทที่ 3 โดยผลการศึกษาแบ่งเป็น 5 ส่วน คือ

- ส่วนที่ 1 จำนวนตัวอย่างที่นำมาใช้ในการวิจัย
- ส่วนที่ 2 การตรวจสอบข้อมูลตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งเป็นเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้
 1. การตรวจสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรเชิงปริมาณและการตรวจสอบความผิดปกติของข้อมูล
 2. การตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ
 3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม
 4. การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ
 5. การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ
- ส่วนที่ 3 ข้อมูลเชิงพรรณนาของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
- ส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย
 1. กรณีใช้ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันนำส่งงบการเงินเป็นตัวแปรตาม
 2. กรณีใช้ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีเป็นตัวแปรตาม
 3. กรณีใช้ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันประกาศผลการดำเนินงานเป็นตัวแปรตาม
- ส่วนที่ 5 การวิเคราะห์ความอ่อนไหว (Sensitivity Analysis)

4.1 จำนวนตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ บริษัทในกลุ่มธนาคารพาณิชย์และกลุ่มเงินทุนหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทยและมีผลประกอบการอย่างน้อย 1 รอบระยะเวลาบัญชีในระหว่างปี 2543 – 2547 ซึ่งมีจำนวน 137 ตัวอย่าง แต่ภายหลังการตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลและตัดข้อมูลที่มีค่าผิดปกติ (Outlier) ออกจากการทดสอบเพื่อให้การประมวลผลข้อมูลมีความถูกต้องตามหลักการทางสถิติ ทำให้จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 88 ตัวอย่าง โดยกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวแบ่งเป็นธนาคารพาณิชย์ 14 แห่ง และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ 18 แห่ง ดังนี้

ตารางที่ 4.1 รายชื่อของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ มีดังนี้

ลำดับ	ชื่อบริษัท	ชื่อย่อ
1	ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน)	BAY
2	ธนาคารกรุงเทพ จำกัด(มหาชน)	BBL
3	ธนาคารเอเซีย จำกัด(มหาชน)	BOA
4	ธนาคารไทยธนาคาร จำกัด(มหาชน)	BT
5	ธนาคารดีบีเอสไทยท努 จำกัด(มหาชน)	DTDB
6	ธนาคารกสิกรไทย จำกัด(มหาชน)	KBANK
7	ธนาคารกรุงไทย จำกัด(มหาชน)	KTB
8	ธนาคารธนชาต จำกัด(มหาชน)	NBANK
9	ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด(มหาชน)	SCB
10	ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด(มหาชน)	SCIB
11	ธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ดอร์นครธน จำกัด(มหาชน)	SCNB
12	ธนาคารทหารไทย จำกัด(มหาชน)	TMB
13	ธนาคารยูโอบีรัตนสิน จำกัด(มหาชน)	UOBR
14	ธนาคารศรีนคร จำกัด(มหาชน)	BMB

ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตารางที่ 4.2 รายชื่อของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม
เงินทุนหลักทรัพย์ มีดังนี้

ลำดับ	ชื่อบริษัท	ชื่อย่อ
1	บริษัทเงินทุน สีนเอเชีย จำกัด (มหาชน)	ACL
2	บริษัทเงินทุน กรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน)	AITCO
3	บริษัทหลักทรัพย์ แอ็ดคินชั่น จำกัด (มหาชน)	ASL
4	บริษัทหลักทรัพย์ แอสเซทพลัส จำกัด (มหาชน)	ASSET
5	บริษัทหลักทรัพย์ เอบีเอ็น แอมโรเอเชีย	AST
6	บริษัทเงินทุน บุคคัลภัย จำกัด (มหาชน)	BC
7	บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ กรุงเทพธนাত্র จำกัด(มหาชน)	BFIT
8	บริษัทหลักทรัพย์ พัฒนสิน จำกัด (มหาชน)	CNS
9	บริษัทฟิโนซ่า จำกัด(มหาชน)	FNS
10	บริษัทหลักทรัพย์ กองทุนรวมเอ็มเอฟซี จำกัด (มหาชน)	MFC
11	บริษัทเงินทุน ธนชาติ จำกัด (มหาชน)	NFS
12	บริษัทหลักทรัพย์ ชิกโก้ จำกัด(มหาชน)	SSEC
13	บริษัทเงินทุน ทิสโก้ จำกัด(มหาชน)	TISCO
14	บริษัท ทรินิตี้วัฒนา จำกัด(มหาชน)	TNITY
15	บริษัทหลักทรัพย์ ยูไนเต็ด จำกัด(มหาชน)	US
16	บริษัทหลักทรัพย์ ซีมิโก้ จำกัด(มหาชน)	ZMICO
17	บริษัทหลักทรัพย์กิมเอ็ง (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	KEST
18	บริษัท เงินทุนหลักทรัพย์ สินอุตสาหกรรม จำกัด (มหาชน)	SICCO

ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

4.2 การตรวจสอบข้อมูลตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Component) ผู้วิจัยจะใช้วิธีการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ในการทดสอบความสัมพันธ์ดังกล่าว หากราคาตลาดของหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์กับหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารอย่างมีนัยสำคัญ ผู้วิจัยจะสรุปว่านักลงทุนในตลาดทุนของประเทศไทยได้นำข้อมูลทางการบัญชีเกี่ยวกับหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารซึ่งผู้บริหารมีการเปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินมาใช้พิจารณาในการกำหนดราคาหลักทรัพย์

ทั้งนี้ เพื่อเป็นการยืนยันความเหมาะสมของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลการวิจัยและเพื่อให้ผลการวิเคราะห์มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้นจึงต้องทำการตรวจสอบข้อมูลตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุก่อนที่จะคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย ดังนี้

4.2.1 ตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรเชิงปริมาณและตรวจสอบความผิดปกติของข้อมูล

ในการใช้สถิติการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุนั้นจะต้องทำการตรวจสอบว่าความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามว่ามีความสัมพันธ์ในรูปแบบเชิงเส้นหรือไม่และตรวจสอบว่าข้อมูลมีค่าผิดปกติ (Outlier) หรือไม่ เนื่องจาก หากตัวแปรตามหรือตัวแปรอิสระมีค่าค่าที่สูงหรือต่ำมากจะส่งผลต่อสมการความถดถอย เช่น ทำให้ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมีการเปลี่ยนแปลงไปมากหรือทำให้ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามไม่อยู่ในรูปเชิงเส้น

การตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามสามารถทำได้โดยการนำข้อมูลของตัวแปรทั้งสองมาเขียนกราฟแสดงความสัมพันธ์แบบแผนภาพการกระจาย (Scatter Plots) ซึ่งเป็นกราฟที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงปริมาณ 2 ค่า ซึ่งจากการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาพล็อตกราฟ ผู้วิจัย พบว่า กราฟที่ได้แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามในรูปเชิงเส้นมากกว่ารูปแบบอื่นและจากการตรวจสอบค่าผิดปกติของตัวแปรตามพบว่า มีกลุ่มตัวอย่างที่ผิดปกติจำนวน 6 ตัวอย่าง จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 94 ตัวอย่าง ผู้วิจัย จึงตัดข้อมูลดังกล่าวออกจากการวิเคราะห์ข้อมูลทำให้เหลือกลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพียง 88 ตัวอย่าง

4.2.2 การตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

สมมติฐานหรือเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเงื่อนไขเกี่ยวกับความคลาดเคลื่อน (Error or Residual) มีดังนี้

1. ความคลาดเคลื่อน e เป็นตัวแปรที่มีการแจกแจงแบบปกติ
2. ค่าเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนเป็นศูนย์ นั่นคือ $E(e) = 0$
3. ค่าแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนเป็นค่าคงที่ที่ไม่ทราบค่า $V(e) = \sigma^2$
4. e_i และ e_j เป็นอิสระกัน โดยที่ $i \neq j$ นั่นคือ covariance $(e_i, e_j) = 0$
5. ตัวแปรอิสระ x_i และ x_j ต้องเป็นอิสระกัน

ผลการทดสอบเงื่อนไขในแต่ละข้อเป็นดังนี้

1. ความคลาดเคลื่อน e เป็นตัวแปรที่มีการแจกแจงแบบปกติ

การทดสอบว่าข้อมูลมีการแจกแจงแบบปกติหรือไม่สามารถทดสอบโดยใช้สถิติ Kolmogorov-Smirnov Test (K-S Test) และตามทฤษฎี asymptotic normality (Kutner and Wasserman (1996)) ได้กล่าวไว้ว่า การมีกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ ($n > 30$) จะทำให้สามารถใช้ข้อสมมติว่าข้อมูลชุดนั้นมีการแจกแจงใกล้เคียงการแจกแจงแบบปกติได้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 88 ตัวอย่าง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปว่าค่าคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงใกล้เคียงกับการแจกแจงแบบปกติ

2. ค่าเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนเป็นศูนย์ นั่นคือ $E(e) = 0$

การประมาณค่า β_0 และค่า β_1 โดยทำให้ผลบวกกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมีค่าต่ำที่สุดจะทำให้ค่า $E(\text{error}) = 0$ ผู้วิจัยจึงไม่ทดสอบเงื่อนไขข้อนี้

3. ค่าแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนเป็นค่าคงที่ที่ไม่ทราบค่า $V(e) = \sigma^2$

การตรวจสอบความเท่ากันของค่าความแปรปรวน (Homoscedasticity) ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุที่ระบุว่าข้อมูลตัวแปรตาม ณ ระดับคงที่ของตัวแปรอิสระใด ๆ จะต้องมีการกระจายด้วยความแปรปรวนที่คงที่ซึ่งสามารถตรวจสอบโดยใช้วิธีการ Levene's test เพื่อทดสอบว่าค่าความแปรปรวนของข้อมูลแต่ละกลุ่มเท่ากันหรือไม่ หากระดับนัยสำคัญจากการทดสอบมากกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด คือ 0.05 (Sig.>0.05) แสดงว่าค่าความแปรปรวนของค่าคลาดเคลื่อนเป็นค่าคงที่ที่ไม่ทราบค่า สมมติฐานการทดสอบเป็นดังนี้

H_0 : ค่าความแปรปรวนของตัวแปรอิสระทุกตัวเท่ากัน

H_1 : ค่าความแปรปรวนของตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.3 ผลการทดสอบค่าความแปรปรวนของค่าคลาดเคลื่อน

Test of Homogeneity of Variance					
		Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Unstandardized Residual	Based on Mean	.917	1	87	.341
	Based on Median	.641	1	87	.425
	Based on Median and with adjusted df	.641	1	81	.425
	Based on trimmed mean	1.008	1	87	.318

ดังนั้นจากการทดสอบ พบว่าค่า Sig. = 0.341 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดคือ 0.05 (Sig.>0.05) แสดงว่า ค่าความแปรปรวนของตัวแปรอิสระทุกตัวไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ จึงเป็นไปตามข้อกำหนดของการวิเคราะห์ความถดถอย

4. e_i และ e_j เป็นอิสระกัน โดยที่ $i \neq j$ นั่นคือ $\text{covariance}(e_i, e_j) = 0$

เป็นการตรวจสอบอัตสหสัมพันธ์ (Autocorrelation) เพื่อให้ผลการวิเคราะห์มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น เนื่องจากข้อมูลตัวแปรตาม ณ ระดับใด ๆ ของตัวแปรอิสระจะต้องเป็นอิสระกัน โดยตัวแปรตามที่ใช้ในการวิจัย คือ ราคาตลาดของกิจการ ณ วันที่นำส่งงบการเงินต่อตลาดหลักทรัพย์ในแต่ละปีซึ่งมีลักษณะเป็นข้อมูลอนุกรมเวลา จึงต้องตรวจสอบอัตสหสัมพันธ์ก่อนที่จะนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ โดยมีสมมติฐานการทดสอบคือ

H_0 : ค่าคลาดเคลื่อน e_i และ e_j เป็นอิสระกัน

H_1 : ค่าคลาดเคลื่อน e_i และ e_j ไม่เป็นอิสระกัน

สถิติที่ใช้ทดสอบคือ Durbin-Watson ถ้าค่า Durbin-Watson มีค่าใกล้ 2 หรืออยู่ระหว่าง 1.5 ถึง 2.5 จะสรุปว่าค่าคลาดเคลื่อนของตัวแปรอิสระเป็นอิสระกัน สำหรับผลการตรวจสอบความคลาดเคลื่อนของตัวแปรอิสระเป็นดังนี้

ตารางที่ 4.4 ผลการทดสอบความคลาดเคลื่อนของตัวแปรอิสระ

Model Summary										
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics					Durbin-Watson
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change	
1	.970	.941	.936	.25896003	.941	182.682	7	80	.000	2.448

ผลการทดสอบพบว่าค่า Durbin-Watson = 2.448 ซึ่งอยู่ในช่วง 1.5 ถึง 2.5 จึงสรุปว่า ข้อมูลตัวแปรตาม ณ ระดับใด ๆ ของตัวแปรอิสระเป็นอิสระจากกันตามเงื่อนไขการวิเคราะห์ ความถดถอยเชิงพหุ

5. ตัวแปรอิสระ x_i และ x_j ต้องเป็นอิสระกัน

เนื่องจากเงื่อนไขข้อหนึ่งในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ คือ ตัวแปรอิสระทุกตัว จะต้องไม่มีความสัมพันธ์กัน แต่ในทางปฏิบัติมักพบว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเอง จึงทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity ซึ่งมีผลทำให้สมการถดถอยไม่ถูกต้อง ดังนั้นจึงต้องทำการ ทดสอบว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กันเองหรือไม่ ซึ่งผู้วิจัยจะแสดงผลการทดสอบใน หัวข้อ 4.2.4 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระต่อไป

4.2.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

การวัดระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามว่ามีความสัมพันธ์กันมาก น้อยเพียงใดและมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ จะพิจารณาจากค่าสถิติ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient : ρ) จากผลการตรวจสอบระดับความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามเป็นดังนี้

ตารางที่ 4.5 ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

Variable	Zero-order Correlations	Partial Correlation
<i>Independent Variable</i>		
BVE	0.343	-0.015
DALL	0.485**	0.230**
NDALL	0.821**	0.929**
NI	0.050	-0.062
DLLP	-0.080**	-0.615**
NDLLP	0.012**	-0.720**
<i>Control Variable</i>		
NPL	0.675**	-0.217**

*ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

- ค่า Zero-order Correlation เป็นค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระแต่ละตัวโดยไม่ได้ควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอิสระตัวอื่น ๆ

- ค่า Partial Correlation เป็นค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์บางส่วนของตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระตัวใดตัวหนึ่งโดยมีการควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอิสระตัวอื่น ๆ ให้มีค่าคงที่

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงส่วน (Partial Correlation) ในการอธิบายระดับความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ดังนี้

1. มูลค่าตามบัญชีของกิจการ ณ วันสิ้นงวด (BVE)

มูลค่าตามบัญชีของกิจการ ณ วันสิ้นงวดแปรผกผันกับราคาตลาดของกิจการ ณ วันที่นำส่งงบการเงินต่อตลาดหลักทรัพย์ เนื่องจาก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเท่ากับ -0.015 แต่ระดับความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่ถึงขั้นมีระดับนัยสำคัญ

2. ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (DALL)

ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารแปรผันโดยตรงกับราคาตลาดของกิจการ ณ วันที่นำส่งงบการเงินต่อตลาดหลักทรัพย์ เนื่องจาก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเท่ากับ 0.230

3. ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (NDALL)

ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารแปรผันโดยตรงกับราคาตลาดของกิจการ ณ วันที่นำส่งงบการเงินต่อตลาดหลักทรัพย์ เนื่องจาก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเท่ากับ 0.929

4. กำไรสุทธิ (NI)

กำไรสุทธิแปรผกผันกับราคาตลาดของกิจการ ณ วันที่นำส่งงบการเงินต่อตลาดหลักทรัพย์ เนื่องจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเท่ากับ -0.062 แต่ระดับความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่ถึงขั้นมีนัยสำคัญ

5. หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (DLLP)

หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารแปรผกผันกับราคาตลาดของกิจการ ณ วันที่นำส่งงบการเงินต่อตลาดหลักทรัพย์ เนื่องจาก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเท่ากับ -0.615

6. หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (NDLLP)

หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารแปรผกผันกับราคาตลาดของกิจการ ณ วันที่นำเสนองบการเงินต่อตลาดหลักทรัพย์ เนื่องจาก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเท่ากับ -0.720

7. สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL)

สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้แปรผันโดยตรงกับราคาตลาดของกิจการ ณ วันที่นำเสนองบการเงินต่อตลาดหลักทรัพย์ เนื่องจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเท่ากับ -0.217

จากผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์สามารถสรุปได้ว่า ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (DALL) และค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (NDALL) แปรผันโดยตรงกับราคาตลาดของหลักทรัพย์ ในขณะที่สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) กำไรสุทธิ (NI) และมูลค่าตามบัญชีของกิจการ (BVE) แปรผกผันกับราคาตลาดของหลักทรัพย์ แต่อย่างไรก็ดีระดับความสัมพันธ์ของกำไรสุทธิและมูลค่าตามบัญชีของกิจการมีความสัมพันธ์กับราคาตลาดของหลักทรัพย์ไม่ถึงขั้นมีระดับนัยสำคัญ

4.2.4 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Measures of Collinearity)

ตัวแปรอิสระที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุนั้นจะต้องเป็นอิสระกันเพื่อไม่ให้เกิดปัญหา Multicollinearity ซึ่งส่งผลให้ผลการวิเคราะห์ความถดถอยผิดพลาดไปจากข้อเท็จจริงได้ เช่น ความสัมพันธ์กันเองของตัวแปรอิสระอาจมีอิทธิพลทำให้ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม ทั้ง ๆ ที่ความเป็นจริงแล้วตัวแปรอิสระเหล่านั้นอาจไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามซึ่งปัญหาดังกล่าวอาจนำไปสู่การตัดสินใจที่ผิดพลาดได้ในที่สุด ดังนั้นจึงต้องตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระจากค่าสถิติ Tolerance และ VIF ถ้าค่า Tolerance ของตัวแปรมีค่าใกล้ 0 หรือค่า VIF มีค่ามากกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระตัวใดตัวหนึ่งมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระที่เหลือมาก จากผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระเป็นดังนี้

ตารางที่ 4.6 ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ

Coefficients^a

Model		Collinearity Statistics	
		Tolerance	VIF
1	BVE	.430	2.325
	DALL	.345	2.902
	NDALL	.286	3.497
	NI	.651	1.536
	DLLP	.429	2.334
	NDLLP	.372	2.686
	NPL	.407	2.459

a. Dependent Variable: MVE

จากตารางข้างต้นพบว่าตัวแปรอิสระทุกตัวมีค่า Tolerance ไม่เข้าใกล้ศูนย์มากนักและค่า VIF น้อยกว่า 10 จึงสามารถสรุปได้ว่าตัวแปรอิสระตัวใดตัวหนึ่งไม่มีความสัมพันธ์กันเองจนอยู่ในระดับที่จะก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity

นอกจากนี้ในการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันสามารถพิจารณาอย่างละเอียดได้จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวอย่าง (r) ของตัวแปรอิสระแต่ละคู่ว่าเป็นศูนย์หรือไม่ หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแต่ละคู่เป็นศูนย์แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเอง จากการตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแต่ละคู่ที่ใช้ในการวิจัยมีค่า Pearson correlation เป็นดังนี้

ตารางที่ 4.7 ตารางแสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแต่ละคู่ที่ใช้ในการวิจัย

Variable	MVE	BVE	DALL	NDALL	NI	DLLP	NDLLP	NPL
MVE	1	0.343**	0.485**	0.821**	0.050	-0.080	0.012	0.675**
BVE		1	0.494**	0.544**	0.516**	0.347**	0.450**	0.285**
DALL			1	0.729**	0.063	0.509**	0.598**	0.545**
NDALL				1	0.083	0.403**	0.516**	0.665**
NI					1	0.021	0.039	0.074
DLLP						1	0.722**	-0.002
NDLLP							1	0.120
NPL								1
N	88							
**ระดับนัยสำคัญ	0.001							

เมื่อพิจารณาผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่พิจารณาจากค่าสถิติ Pearson Correlation ตามตารางที่ 4.7 ควบคู่กับค่าสถิติ Tolerance และค่า VIF ตามตารางที่

4.6 จะพบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวมีค่า Pearson Correlation น้อยกว่า 0.80 และตัวแปรอิสระทุกตัวมีค่า Tolerance ไม่เข้าใกล้ศูนย์มากนักและ ค่า VIF น้อยกว่า 10 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสรุปว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวที่ใช้ในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุหน้าจะไม่มีความสัมพันธ์กันเองในระดับสูงจนทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity แฝงอยู่ในสมการที่ใช้วิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ จนส่งผลให้การตีความผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์มีความถูกต้องและความน่าเชื่อถือลดลง

4.2.5 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

การทดสอบความเหมาะสมของสมการความถดถอยเชิงพหุเป็นการทดสอบว่าค่าพารามิเตอร์ของสมการถดถอยเชิงพหุที่ได้ประมาณขึ้นเป็นสมการที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามจริงหรือไม่ ซึ่งจะพิจารณาจากค่าสถิติ F จากตาราง ANOVA โดยมีสมมติฐานการทดสอบ คือ

$$H_0 : \beta_1 = \beta_2 = \dots \beta_k = 0$$

$$H_1 : \text{มี } \beta_i \text{ อย่างน้อย 1 ค่าที่ } \neq 0, i = 1, 2, \dots, k$$

จากผลการทดสอบ พบว่า ค่าระดับนัยสำคัญที่ได้มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดคือ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่ามีตัวแปรอิสระอย่างน้อยหนึ่งตัวมีความสัมพันธ์กับตามแปรตาม (ค่าสถิติ F จากตาราง ANOVA ผู้วิจัยจะแสดงรวมกับตารางวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุในส่วนตัวต่อไป)

4.3 ข้อมูลเชิงพรรณนาของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Component) ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่และหากมีความสัมพันธ์จะมีความสัมพันธ์กันในทิศทางใด ประกอบด้วย ราคาตลาดของหลักทรัพย์ มูลค่าตามบัญชีของกิจการ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี กำไรสุทธิ หนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารและส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารและสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

ในการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นต้นสามารถแสดงข้อมูลเชิงสถิติของตัวแปรเกี่ยวกับค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ของตัวแปรแต่ละตัว จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 88 ตัวอย่างได้ ดังนี้

ตารางที่ 4.8 ข้อมูลเชิงพรรณนาของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

Variable	N	Min	Max	Mean	Std. Deviation
<i>Dependent Variable</i>					
MVE	88	0.002	9.370	0.304	1.023
<i>Independent Variable</i>					
BVE	88	0.025	14.914	0.832	2.518
DALL	88	0.000	0.386	0.047	0.133
NDALL	88	0.001	0.368	0.084	0.237
NI	88	-1.327	3.062	0.156	1.406
DLLP	88	-0.278	0.386	0.011	0.108
NDLLP	88	-0.224	0.046	0.011	0.127
<i>Control Variable</i>					
NPL	88	0.000	0.564	0.147	0.230

คำอธิบายตัวแปร

MVE	คือ	ราคาตลาดของกิจการ (ราคาปิด ณ วันที่บริษัทนำส่งงบการเงิน)
BVE	คือ	มูลค่าตามบัญชีของกิจการ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี (ก่อนปรับค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ)
DALL	คือ	ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร
NDALL	คือ	ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร
NI	คือ	กำไรสุทธิในงวดปัจจุบัน (ก่อนหักหนี้สงสัยจะสูญและภาษีเงินได้)
DLLP	คือ	หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร
NDLLP	คือ	หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร
NPL	คือ	สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

หมายเหตุ ตัวแปรอิสระทุกตัวในสมการจะถูก Deflate โดยสินทรัพย์รวม ณ วันต้นรอบระยะเวลาบัญชี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นต้น ตามตารางที่ 4.9 พบว่า จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 88 ตัวอย่างนั้น พบว่า ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (DALL) มีค่าสูงสุด (Maximum) เท่ากับ 38.6% ของสินทรัพย์รวม และมีค่าต่ำสุด (Minimum) เท่ากับ 0% ของสินทรัพย์รวม โดยที่ค่าเฉลี่ย (Mean) ของค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (DALL) เท่ากับ 4.0% ของสินทรัพย์รวม

ในขณะที่ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (NDALL) มีค่าสูงสุด (Maximum) เท่ากับ 36.8% ของสินทรัพย์รวม และมีค่าต่ำสุด (Minimum) เท่ากับ 0.1% ของสินทรัพย์รวม โดยที่ค่าเฉลี่ย (Mean) ของค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (NDALL) เท่ากับ 8.4% ของสินทรัพย์รวม

ผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารของสถาบันการเงินโดยเฉลี่ยมีการตั้งค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นประมาณ 4.7% ของสินทรัพย์รวม หรือประมาณ 56.0% ของค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (NDALL) ซึ่งผู้วิจัยได้ประมาณขึ้นจากจำนวนค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญที่สถาบันการเงินต้องกันสำรองตามเกณฑ์ขั้นต่ำที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดในประกาศ เรื่อง สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบอีกว่า หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (DLLP) ซึ่งผู้วิจัยคำนวณขึ้นจากผลต่างระหว่างค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร ณ วันสิ้นปีกับ ณ วันต้นปี ซึ่งกิจการตัดเป็นค่าใช้จ่ายในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชีนั้นมีค่าสูงสุด (Maximum) เท่ากับ 38.6% ของสินทรัพย์รวม และมีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 1.1% ของสินทรัพย์รวม ในขณะที่หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (NDLLP) มีค่าสูงสุด (Maximum) เท่ากับ 4.6% ของสินทรัพย์รวม และมีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 1.1% ของสินทรัพย์รวม ดังนั้น จากผลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารของสถาบันการเงินโดยเฉลี่ยมีการประมาณจำนวนหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (DLLP) เพิ่มขึ้นเท่ากับจำนวนหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (NDLLP)

ทั้งนี้ การที่ผู้บริหารของสถาบันการเงินมีการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นเฉลี่ยประมาณ 13.1% ของสินทรัพย์รวม หรือประมาณจำนวนหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (DLLP) เพิ่มขึ้นเท่ากับจำนวนหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (NDLLP) นั้น อาจเป็นการกันสำรองเพื่อเป็นการรองรับผลขาดทุนจากความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อ (Default Risk) ที่ผู้บริหารคาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตหรืออาจเป็นการส่งสัญญาณ (Signaling) เกี่ยวกับความสามารถในการทำกำไรในอนาคตที่ผู้บริหารคาดหวังก็เป็นได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.4 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ภายหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์เรียบร้อยแล้ว จึงนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุตามตัวแบบที่ 3 เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ราคาตลาดของหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์กับหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Loan Loss Provision)

สมมติฐานที่ 2 ราคาตลาดของหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์กับค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Allowance for Loan Loss)

ตัวแบบที่ 3 ตัวแบบที่ใช้ทดสอบสมมติฐานการวิจัย

$$MVE_{it} = \beta_0 + \beta_1 BVE_{it} + \beta_2 DALL_{it} + \beta_3 NDALL_{it} + \beta_4 NI_{it} + \beta_5 DLLP_{it} + \beta_6 NDLLP_{it} + \beta_7 NPL_{it} + \beta_8 CAPRAT_{it} + \mathcal{E}_{it} \quad (3)$$

โดยที่

MVE	คือ	ราคาตลาดของหลักทรัพย์ (ราคาปิดของหลักทรัพย์คูณจำนวนหุ้น)
BVE	คือ	มูลค่าตามบัญชีของกิจการ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี (ก่อนปรับค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ)
DALL	คือ	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร
NDALL	คือ	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร
NI	คือ	กำไรสุทธิในงวดปัจจุบัน (ก่อนหักหนี้สงสัยจะสูญและภาษีเงินได้)
DLLP	คือ	หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร
NDLLP	คือ	หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร
NPL	คือ	สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้
CAPRAT	คือ	อัตราเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง (เงินกองทุนจัดชั้นสินทรัพย์รวม)
\mathcal{E}	คือ	ค่าความคลาดเคลื่อน
it	คือ	กิจการ i ระยะเวลา t

หมายเหตุ

1. ตัวแปรอิสระทุกตัวในสมการยกเว้น CAPRAT จะถูก Deflate โดยสินทรัพย์รวม ณ วันต้นรอบระยะเวลาบัญชี

2. ตัวแปรอัตราเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง (CAPRAT) ซึ่งใช้เป็นตัวแปรควบคุมโครงสร้างหนี้สินทางการเงินที่แตกต่างกันของแต่ละกิจการนั้น ผู้วิจัยจะนำไปใช้ในขั้นตอนการวิเคราะห์ความอ่อนไหว (Sensitivity Analysis) เนื่องจาก ภายหลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีการเปิดเผยอัตราเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงในหมายเหตุประกอบงบการเงินมีน้อยมาก คือ มีเพียง 54 ตัวอย่างเท่านั้น ดังนั้น ตัวแบบที่ใช้ในการวิเคราะห์ความถดถอยที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัยจึงเป็นดังนี้

$$MVE_{it} = \beta_0 + \beta_1 BVE_{it-1} + \beta_2 DALL_{it} + \beta_3 NDALL_{it} + \beta_4 NI_{it} + \beta_5 DLLP_{it} + \beta_6 NDLLP_{it} + \beta_7 NPL_{it} + \varepsilon_{it}$$

ทั้งนี้ ในการทดสอบว่าค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญและหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับราคาตลาดของหลักทรัพย์หรือไม่นั้น ผู้วิจัยจะทดสอบความสัมพันธ์ของรายการดังกล่าวกับราคาตลาดของหลักทรัพย์ 3 ราคา คือ ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันที่กิจการนำส่งงบการเงิน ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันสิ้นงวด และราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันประกาศผลการดำเนินงาน เพื่อเป็นการยืนยันทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปร

4.4.1 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

Variable		Spec 1	Spec 2	Spec 3
(Constant)	B	-0.020	0.113	-0.066
	t-value	(-0.590)	(6.024)	(-1.573)
	Sig.(2-tailed)	0.557	0.000	0.120
<i>Independent Variable</i>				
BVE	B	-0.002	-0.003	-0.065
	t-value	(-0.133)	(-0.432)	(-0.309)
	Sig.(2-tailed)	0.894	0.667	0.758
DALL	B	0.752	0.840	-0.077
	t-value	(2.113)	(3.501)	(-0.173)
	Sig.(2-tailed)	0.038**	0.001**	0.863
NDALL	B	4.924	0.428	5.419
	t-value	(22.465)	(1.586)	(19.869)
	Sig.(2-tailed)	0.000**	0.117	0.000**
NI	B	-0.014	0.002	-0.006
	t-value	(-0.559)	(0.177)	(-0.187)
	Sig.(2-tailed)	0.578	0.860	0.852
DLLP	B	-2.749	-2.939	-2.341
	t-value	(-6.971)	(-5.430)	(-4.777)
	Sig.(2-tailed)	0.000**	0.000**	0.000**
NDLLP	B	-3.317	0.010	-3.299
	t-value	(-9.271)	(0.048)	(-7.503)
	Sig.(2-tailed)	0.000**	0.962	0.000**
<i>Control Variable</i>				
NPL	B	-0.377	-0.063	-0.208
	t-value	(-1.988)	(0.761)	(-0.890)
	Sig.(2-tailed)	0.050**	0.449	0.376
N		88	88	46
R ²		54.10%	34.70%	52%
Adjusted R ²		53.60%	28.50%	51.30%
ANOVA	Sig.-F	0.000**	0.000**	0.000**
**ระดับนัยสำคัญ		0.050	0.050	0.050

คำอธิบายตัวแปร

BVE	คือ	มูลค่าตามบัญชีของกิจการ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี (ก่อนปรับค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ)
DALL	คือ	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร
NDALL	คือ	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร
NI	คือ	กำไรสุทธิในงวดปัจจุบัน (ก่อนหักหนี้สงสัยจะสูญและภาษีเงินได้)
DLLP	คือ	หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร
NDLLP	คือ	หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร
NPL	คือ	สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

หมายเหตุ

1. ตัวแปรอิสระทุกตัวในสมการจะถูก Deflate โดยสินทรัพย์รวม ณ วันต้นรอบระยะเวลาบัญชี
2. Spec 1 ตัวแปรตาม คือ ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันนำส่งงบการเงิน
3. Spec 2 ตัวแปรตาม คือ ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี
4. Spec 3 ตัวแปรตาม คือ ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันประกาศผลการดำเนินงาน

จากตารางที่ 4.9 แสดงผลการวิเคราะห์ความถดถอยที่จะนำไปใช้อธิบายการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Component) ของสถาบันการเงินว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่และหากมีความสัมพันธ์กันจะมีความสัมพันธ์กันในทิศทางใด

ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุสามารถอธิบายตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ ดังนี้

1) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Loan Loss Provision)

จากวัตถุประสงค์การวิจัยดังกล่าวสามารถตั้งสมมติฐานการวิจัยได้ ดังนี้

H_1 : ราคาตลาดของหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์กับหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร

เนื่องจาก สมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้เป็นสมมติฐานแบบ 2 ด้าน ดังนั้น ขอบเขตของการปฏิเสธ H_0 จะเกิดขึ้นเมื่อค่า Significant (2-tailed) น้อยกว่าระดับนัยสำคัญ ซึ่งจากการทดสอบสมมติฐาน (ตารางที่ 4.9 Spec 1) พบว่า หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันนำส่งงบการเงิน

อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95% เนื่องจากค่าสถิติความถดถอย (B) มีค่าเท่ากับ -2.749 และค่า Significant (2-tailed) มีค่าเท่ากับ 0.000

2) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Allowance for Loan Loss)

จากวัตถุประสงค์การวิจัยดังกล่าวสามารถตั้งสมมติฐานการวิจัยได้ ดังนี้

H_2 : ราคาตลาดของหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์กับค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร

จากผลการทดสอบสมมติฐาน (ตารางที่ 4.9 Spec 1) พบว่า ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันนำเสนอการเงินอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% เนื่องจาก ค่าสถิติความถดถอย (B) มีค่าเท่ากับ 0.752 และค่า Significant (2-tailed) มีค่าเท่ากับ 0.038

ดังนั้น จากผลการทดสอบสมมติฐานทั้ง 2 ข้อข้างต้นแสดงให้เห็นว่านักลงทุนในตลาดทุนของประเทศไทยโดยเฉลี่ยมีการนำข้อมูลทางการบัญชีเกี่ยวกับหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Component) ซึ่งกิจการมีการเปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินมาใช้เป็นข้อมูลประกอบในการพิจารณา กำหนดราคาหลักทรัพย์และจากการทดสอบผู้วิจัยจึงสามารถสรุปผลการทดสอบและทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรได้ ดังนี้

ตารางที่ 4.10 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน (กรณีใช้ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันนำเสนอการเงินต่อตลาดหลักทรัพย์ เป็นตัวแปรตาม)

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ (Sig.< 0.05)
H_1 : ราคาตลาดของหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์กับหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Loan Loss Provision)	ยอมรับ
H_2 : ราคาตลาดของหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์กับค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Allowance for Loan Loss)	ยอมรับ

ตารางที่ 4.11 สรุปผลทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม (กรณีใช้ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันนำส่งงบการเงินต่อตลาดหลักทรัพย์เป็นตัวแปรตาม)

Variable	ทิศทางความสัมพันธ์ที่คาดหวัง	ทิศทางความสัมพันธ์ที่ได้จากการทดสอบ
<i>Independent Variable</i>		
BVE	+	-
DALL	?	+
NDALL	?	+
NI	+	-
DLLP	?	-
NDLLP	-	-
<i>Control Variable</i>		
NPL	-	-

คำอธิบายตัวแปร

BVE	คือ	มูลค่าตามบัญชีของกิจการ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี (ก่อนปรับค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ)
DALL	คือ	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร
NDALL	คือ	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร
NI	คือ	กำไรสุทธิในงวดปัจจุบัน (ก่อนหักหนี้สงสัยจะสูญและภาษีเงินได้)
DLLP	คือ	หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร
NDLLP	คือ	หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร
NPL	คือ	สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

หมายเหตุ

แม้ว่าทิศทางความสัมพันธ์ของมูลค่าตามบัญชีของกิจการ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี (BVE) และกำไรสุทธิในงวดปัจจุบัน (NI) ที่ได้จากการทดสอบจะไม่ใช่ไปตามทิศทางความสัมพันธ์ที่คาดหวัง แต่จากการทดสอบก็ไม่มีหลักฐานเพียงพอที่จะสรุปได้ว่ารายการดังกล่าวแปรผกผันกับราคาตลาดของหลักทรัพย์

4.4.2 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย กรณีใช้ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีเป็นตัวแปรตาม

ในตลาดที่มีประสิทธิภาพ (Efficient Market) ราคาตลาดของหลักทรัพย์จะสะท้อนข้อมูลข่าวสารทุกประเภทอย่างถูกต้องและรวดเร็วผ่านการรับรู้ของนักลงทุน ดังนั้นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารเพื่อทราบว่านักลงทุนในตลาดทุนของประเทศไทยได้นำข้อมูลทางการบัญชีเกี่ยวกับหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารซึ่งกิจการมีการเปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินมาใช้ประกอบในการพิจารณากำหนดราคาตลาดของหลักทรัพย์หรือไม่และในทิศทางใด ผู้วิจัยจึงทดสอบโดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่างหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารกับราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันที่กิจการนำส่งงบการเงิน เนื่องจาก ผู้วิจัยคาดว่านักลงทุนโดยทั่วไปในตลาดทุนน่าจะทราบข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการ ณ วันที่กิจการนำส่งงบการเงินต่อตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและจากผลการวิจัย ผู้วิจัยก็พบว่ารายการหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันนำส่งงบการเงินอย่างมีนัยสำคัญ (ดังรายละเอียดซึ่งได้อธิบายในหัวข้อ 4.4.1)

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากข้อมูลเกี่ยวกับหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญถือเป็นข้อมูลทางการบัญชีที่มีอยู่ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบเพิ่มเติมว่าข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลที่นักลงทุนโดยทั่วไปทราบอยู่แล้ว ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีหรือเป็นข้อมูลภายในองค์กร (Insider Information) ที่นักลงทุนโดยทั่วไปไม่ทราบจนกว่าผู้บริหารของกิจการจะออกมาประกาศผลการดำเนินงานให้สาธารณชนได้ทราบ

ดังนั้น การทดสอบตามตัวแบบเดิมแต่ใช้ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันสิ้นงวดเป็นตัวแปรตามจะทำให้ทราบว่า นักลงทุนโดยทั่วไปในตลาดทุนได้รับทราบข้อมูลทางการบัญชีเกี่ยวกับฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการอย่างเท่าเทียมกัน ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบในการพิจารณากำหนดราคาตลาดของหลักทรัพย์ตามทฤษฎีความมีประสิทธิภาพของตลาดทุนหรือไม่

จากผลการทดสอบ (ตารางที่ 4.9 Spec 2) พบว่า หนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (DLLP) แปรผกผันกับราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจาก ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย (B) มีค่าเท่ากับ -1.039 และค่า Significant (2-tailed) มีค่าเท่ากับ 0.000 ในขณะที่ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (DALL) แปรผันโดยตรงกับราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีของกิจการอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจาก ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย เท่ากับ 0.540 และค่า Significant (2-tailed) มีค่าเท่ากับ 0.001

ผลการทดสอบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า นักลงทุนโดยทั่วไปในตลาดทุนของประเทศไทยทราบข้อมูลเกี่ยวกับหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Component) ตั้งแต่วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีและนักลงทุนก็ได้นำข้อมูลดังกล่าวมาประกอบในการพิจารณากำหนดราคาหลักทรัพย์ตั้งแต่วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีเช่นกัน

นอกจากนี้ หากเปรียบเทียบค่า Significant (2-tailed) และค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยของผลการทดสอบข้างต้น (ตารางที่ 4.9 Spec 2) กับผลการทดสอบกรณีใช้ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันนำส่งงบการเงินเป็นตัวแปรตาม (ตารางที่ 4.9 Spec 1) จะพบว่า ระดับความสัมพันธ์ของค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (DALL) กับราคาตลาดของหลักทรัพย์ กรณีใช้ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี เป็นตัวแปรตาม “มากกว่า” ระดับความสัมพันธ์กรณีใช้ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันนำส่งงบการเงินเป็นตัวแปรตาม (Significant (2-tailed) $0.001 > 0.038$ ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย $0.840 > 0.752$)

ผลดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นว่า การเปิดเผยข้อมูลผ่านงบการเงินที่นำส่งตลาดนั้นจะทำให้ผู้ใช้งบการเงินได้ข้อมูลที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ทำให้ราคาตลาดของหลักทรัพย์สะท้อนมูลค่าที่แท้จริงอย่างมีนัยสำคัญมากขึ้น อย่างไรก็ตามก็ดีข้อควรระวังที่ผู้ใช้งบการเงินควรตระหนักในการตีความข้อมูลข้างต้น คือ ในตลาดทุนมักจะมีข้อมูลข่าวสารและปัจจัยอื่น ๆ เข้ามา เช่น ภาวะเศรษฐกิจ อัตราเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ย นโยบายของรัฐบาล หรือการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานต่าง ๆ ของบริษัท เป็นต้น ส่งผลให้ราคาตลาดของหลักทรัพย์ในขณะนั้นมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบสนองต่อข้อมูลข่าวสารและปัจจัยใหม่ ๆ ที่นักลงทุนได้รับรู้เข้ามา ดังนั้นระดับความสัมพันธ์ของ

รายการหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารกับราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันนำเสนองบการเงินจึงเปลี่ยนแปลงไปจากระดับความสัมพันธ์ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี เนื่องจาก นักลงทุนได้นำข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ นอกจากผลประกอบการของบริษัทและข้อมูลทางการบัญชีต่าง ๆ ที่มีการเปิดเผยในงบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงิน มาใช้ประกอบการพิจารณาในการกำหนดราคาหลักทรัพย์

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารกรณีใช้ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีเป็นตัวแปรตาม สามารถสรุปผลการทดสอบและทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรได้ ดังนี้

ตารางที่ 4.12 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน (กรณีใช้ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีเป็นตัวแปรตาม)

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ (Sig.< 0.05)
H_1 : ราคาตลาดของหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์กับหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Loan Loss Provision)	ยอมรับ
H_2 : ราคาตลาดของหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์กับค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Allowance for Loan Loss)	ยอมรับ

ตารางที่ 4.13 สรุปผลทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม (กรณีใช้ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีเป็นตัวแปรตาม)

Variable	ทิศทางความสัมพันธ์ ที่คาดหวัง	ทิศทางความสัมพันธ์ ที่ได้จากการทดสอบ
<i>Independent Variable</i>		
BVE	+	-
DALL	?	+
NDALL	?	+
NI	+	+
DLLP	?	-
NDLLP	-	+
<i>Control Variable</i>		
NPL	-	-

คำอธิบายตัวแปร

BVE	คือ	มูลค่าตามบัญชีของกิจการ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี (ก่อนปรับค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ)
DALL	คือ	ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร
NDALL	คือ	ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร
NI	คือ	กำไรสุทธิในงวดปัจจุบัน (ก่อนหักหนี้สงสัยจะสูญและภาษีเงินได้)
DLLP	คือ	หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร
NDLLP	คือ	หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร
NPL	คือ	สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

หมายเหตุ

แม้ว่าทิศทางความสัมพันธ์ของมูลค่าตามบัญชีของกิจการ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี (BVE) และหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (NDLLP) ที่ได้จากการทดสอบจะไม่เป็นไปตามทิศทางความสัมพันธ์ที่คาดหวัง แต่ผลการทดสอบก็ไม่มีหลักฐานเพียงพอที่จะสรุปทิศทางความสัมพันธ์ของรายการดังกล่าวได้

4.4.2 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย กรณีใช้ราคาตลาด ณ วันประกาศผลการดำเนินงานเป็นตัวแปรตาม

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยพบว่า สถาบันการเงินส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 70 ในประเทศไทยจะนำข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานจากงบการเงินที่ยังไม่ผ่านการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีมาประกาศให้สาธารณะชนได้ทราบก่อนที่จะนำส่งงบการเงินที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีให้กับตลาดหลักทรัพย์ โดยช่วงเวลาที่ยกมาสถาบันการเงินส่วนใหญ่จะออกมาประกาศผลการดำเนินงานหรือนำส่งงบการเงินที่ยังไม่ผ่านการตรวจสอบให้กับตลาดหลักทรัพย์อยู่ระหว่างวันที่ 15 – 23 มกราคม ของแต่ละปี ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบเพิ่มเติมว่า นักลงทุนโดยทั่วไปในตลาดทุนได้นำข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานที่ยังไม่ผ่านการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีมาใช้พิจารณาในการกำหนดราคาตลาดของหลักทรัพย์หรือไม่ โดยการทดสอบว่าราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันที่กิจการประกาศผลการดำเนินงานมีความสัมพันธ์กับหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Component) หรือไม่

จากผลการทดสอบ (ตารางที่ 4.9 Spec 3) พบว่า หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (DLLP) แปรผกผันกับราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันประกาศผลการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% เนื่องจาก ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย (B) มีค่าเท่ากับ -2.341 และค่า Significant (2-tailed) มีค่าเท่ากับ 0.000 ในขณะที่ผลการทดสอบไม่มีหลักฐานเพียงพอที่จะสรุปได้ว่าราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันประกาศผลการดำเนินงานมีความสัมพันธ์กับค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (DALL) หรือไม่และในทิศทางใด

ทั้งนี้ แม้ว่าผลการทดสอบกรณีใช้ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันประกาศผลการดำเนินงานเป็นตัวแปรตามจะไม่สามารถสรุปได้ว่าค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารแปรผันตรงกับราคาตลาดของหลักทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญเช่นเดียวกับกรณีใช้ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันนำส่งงบการเงินและ ณ วันสิ้นงวดนั้น อาจเป็นผลเนื่องมาจาก ณ วันประกาศผลการดำเนินงานนั้นกลุ่มตัวอย่าง เช่น ธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ขนาดเล็ก ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินเกี่ยวกับค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญที่ผู้บริหารมีการสำรองเพิ่มเติมจากเกณฑ์ขั้นต่ำที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ผู้วิจัยจึงตัดกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวออกจากการวิเคราะห์ผลการวิจัยทำให้กลุ่มตัวอย่างเหลือเพียง 46 ตัวอย่าง (จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 94 ตัวอย่าง) จึงส่งผลให้ผลการทดสอบไม่มีหลักฐานเพียงพอที่จะ

สรุปว่า ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับราคาตลาดของหลักทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญ

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร กรณีใช้ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันประกาศผลการดำเนินงานเป็นตัวแปรตาม สามารถสรุปผลการทดสอบและทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรได้ ดังนี้

ตารางที่ 4.14 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน (กรณีใช้ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันประกาศผลการดำเนินงานเป็นตัวแปรตาม)

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ (Sig.< 0.05)
H_1 : ราคาตลาดของหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์กับหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Loan Loss Provision)	ยอมรับ
H_2 : ราคาตลาดของหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์กับค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Allowance for Loan Loss)	ปฏิเสธ

ตารางที่ 4.15 สรุปผลทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม (กรณีใช้ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันประกาศผลการดำเนินงานเป็นตัวแปรตาม)

Variable	ทิศทางความสัมพันธ์ ที่คาดหวัง	ทิศทางความสัมพันธ์ ที่ได้จากการทดสอบ
<i>Independent Variable</i>		
BVE	+	-
DALL	?	-
NDALL	?	+
NI	+	-
DLLP	?	-
NDLLP	-	-
<i>Control Variable</i>		
NPL	-	-

คำอธิบายตัวแปร

BVE	คือ	มูลค่าตามบัญชีของกิจการ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี (ก่อนปรับค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ)
DALL	คือ	ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร
NDALL	คือ	ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร
NI	คือ	กำไรสุทธิในงวดปัจจุบัน (ก่อนหักหนี้สงสัยจะสูญและภาษีเงินได้)
DLLP	คือ	หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร
NDLLP	คือ	หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร
NPL	คือ	สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

หมายเหตุ

แม้ว่าทิศทางความสัมพันธ์ของมูลค่าตามบัญชีของกิจการ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี (BVE) และกำไรสุทธิในงวดปัจจุบัน (NI) ที่ได้จากการทดสอบจะไม่ใช่ไปตามทิศทางความสัมพันธ์ที่คาดหวัง แต่ผลการทดสอบก็ไม่มีหลักฐานเพียงพอที่จะสรุปทิศทางความสัมพันธ์ของรายการดังกล่าวได้

4.5 การวิเคราะห์ความอ่อนไหว (Sensitivity Analysis)

ในการพิจารณาฐานะทางการเงินของสถาบันการเงินนั้น นอกจากนักลงทุนจะพิจารณาจากงบการเงินของกิจการซึ่งประกอบด้วย งบดุล งบกำไรขาดทุน งบแสดงการเปลี่ยนแปลงใน ส่วนของผู้ถือหุ้นและงบกระแสเงินสดแล้ว นักลงทุนมักจะพิจารณาถึงความสามารถในการบริหาร สินเชื่อและความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อ (Default Risk) ของสถาบันการเงินด้วย ดังนั้น ผู้วิจัย จึงทำการวิเคราะห์ความอ่อนไหวเพิ่มเติมเพื่อเป็นการยืนยันผลการวิจัยในครั้งนี้ว่า หากผู้วิจัย มีการเพิ่มตัวแปรอัตราเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงเพื่อเป็นการควบคุมโครงสร้างของหนี้สิน ทางการเงินที่แตกต่างกันของกิจการซึ่งผู้วิจัยคาดว่าจะมีผลกระทบต่อราคาตลาดของหลักทรัพย์ เข้าไปในตัวแบบการวิจัย หรือหากมีการเปลี่ยนตัว Deflator จากสินทรัพย์รวม ณ วันต้นรอบ ระยะเวลาบัญชีเป็นมูลค่าตลาดของหลักทรัพย์รวม ณ วันต้นรอบระยะเวลาบัญชีแทนจะทำให้ ผลการทดสอบยังคงเดิมหรือไม่ ดังนั้น ตัวแบบที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ความอ่อนไหวจึงเป็น ดังนี้

$$\begin{aligned} MVE_{it} = & \beta_0 + \beta_1 BVE_{it-1} + \beta_2 DALL_{it} + \beta_3 NDALL_{it} + \beta_4 NI_{it} \\ & + \beta_5 DLLP_{it} + \beta_6 NDLLP_{it} + \beta_7 NPL_{it} + \beta_8 CAPRAT_{it} + \mathcal{E}_{it} \quad (3) \end{aligned}$$

ตารางที่ 4.16 ผลการวิเคราะห์ความอ่อนไหว

Variable		Spec 1	Spec 2	Spec 3	Spec 4
(Constant)	B	0.108	1.081	1.018	0.989
	t-value	(1.687)	(11.609)	(12.732)	(9.606)
	Sig.(2-tailed)	0.100	0.000	0.000	0.000
<i>Independent Variable</i>					
BVE	B	0.455	0.030	0.015	0.056
	t-value	(2.815)	(1.988)	(1.157)	(3.353)
	Sig.(2-tailed)	0.008**	0.050**	0.251	0.001**
DALL	B	4.502	0.329	0.420	0.091
	t-value	(2.209)	(2.307)	(3.323)	(0.580)
	Sig.(2-tailed)	0.034**	0.024**	0.001**	0.564
NDALL	B	0.688	-0.155	-0.133	-0.265
	t-value	(0.586)	(-2.099)	(-2.104)	(-3.263)
	Sig.(2-tailed)	0.562	0.039**	0.039**	0.002**
NI	B	6.268	-0.025	-0.008	-0.051
	t-value	(11.126)	(-1.636)	(-0.598)	(-0.960)
	Sig.(2-tailed)	0.000**	0.106	0.552	0.604
DLLP	B	-1.205	-0.267	-0.300	-0.399
	t-value	(-2.004)	(-2.598)	(-3.395)	(-3.533)
	Sig.(2-tailed)	0.047**	0.011**	0.001**	0.001**
NDLLP	B	-7.669	-0.167	-0.098	-0.016
	t-value	(-7.414)	(-2.516)	(-1.718)	(-0.221)
	Sig.(2-tailed)	0.000**	0.014**	0.090	0.826
<i>Control Variable</i>					
NPL	B	0.326	-0.017	-0.060	0.067
	t-value	(0.860)	(-0.359)	(-1.407)	(1.262)
	Sig.(2-tailed)	0.395	0.721	0.164	0.211
CAPRAT	B	-0.313	--	--	--
	t-value	(-0.986)	--	--	--
	Sig.(2-tailed)	0.331			
N		54	88	88	46
R ²		54.10%	43.70%	42.90%	37.70%
Adjusted R ²		53.60%	38.60%	37.60%	32%
ANOVA	Sig.-F	0.000**	0.000**	0.000**	0.000**
**ระดับนัยสำคัญ		0.050	0.050	0.050	0.050

คำอธิบายตัวแปร

BVE	คือ	มูลค่าตามบัญชีของกิจการ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี (ก่อนปรับค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ)
DALL	คือ	ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร
NDALL	คือ	ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร
NI	คือ	กำไรสุทธิในงวดปัจจุบัน (ก่อนหักหนี้สงสัยจะสูญและภาษีเงินได้)
DLLP	คือ	หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร
NDLLP	คือ	หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร
NPL	คือ	สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้
CAPRAT	คือ	

หมายเหตุ

1. Spec 1 กรณีเพิ่มอัตราเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงเข้าไปในตัวแบบ
2. Spec 2-4 ตัวแปรอิสระทุกตัวในสมการจะถูก Deflate โดยมูลค่าตลาดของหลักทรัพย์รวม ณ วันต้นรอบระยะเวลาบัญชี (Market cap.) โดยที่
 - Spec 2 ตัวแปรตาม คือ ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันนำส่งงบการเงิน
 - Spec 3 ตัวแปรตาม คือ ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี
 - Spec 4 ตัวแปรตาม คือ ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันประกาศผลการดำเนินงาน

จากตารางที่ 4.16 ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ กรณีเพิ่มตัวแปรอัตราเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงเข้าไปในสมการเพื่อเป็นตัวแปรควบคุมโครงสร้างของหนี้สินทางการเงินที่แตกต่างกันของแต่ละกิจการ และกรณีที่เปลี่ยนตัว Deflator จากสินทรัพย์รวม ณ วันต้นรอบระยะเวลาบัญชีเป็นมูลค่าตลาดของหลักทรัพย์รวม ณ วันต้นรอบระยะเวลาบัญชี พบว่า หนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับราคาตลาดของหลักทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารจะแปรผันโดยตรงกับราคาตลาดของหลักทรัพย์ ในขณะที่หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารจะแปรผกผันกับราคาตลาดของหลักทรัพย์

ผลการทดสอบดังกล่าวจึงเป็นหลักฐานที่สนับสนุนให้เห็นว่า นักลงทุนในตลาดทุนของประเทศไทยโดยเฉลี่ยมีการนำข้อมูลเกี่ยวกับหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Component) ซึ่งกิจการมีการเปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินมาใช้พิจารณาในการกำหนดราคาตลาดของหลักทรัพย์

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษานี้เป็นศึกษาว่าราคาตลาดของหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์กับหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารหรือไม่และหากมีความสัมพันธ์จะมีความสัมพันธ์ในทิศทางใด เนื่องจากรายการหนี้สงสัยจะสูญและรายการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญถือเป็นข้อมูลทางการบัญชีและถือเป็นรายการที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารซึ่งมีผลกระทบต่อผลการดำเนินงาน ความสามารถในการทำกำไรและสภาพคล่องของสถาบันการเงินอย่างมีนัยสำคัญ ประกอบกับข้อมูลดังกล่าวมีการเปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทราบว่านักลงทุนในตลาดทุนของประเทศไทยได้นำข้อมูลเกี่ยวกับหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารมาใช้เป็นข้อมูลประกอบในการพิจารณากำหนดราคาตลาดของหลักทรัพย์หรือไม่และในทิศทางใด

ในการวิจัยผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ นอกจากนี้ ในการทดสอบผู้วิจัยจะแบ่งหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญของสถาบันการเงินออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Component) และส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Non-Discretionary Component) ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการประมาณค่าหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารและส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ เพื่อเป็นการลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการประมาณค่าในการแบ่งหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญของสถาบันการเงินออกเป็นส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารและส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร

การศึกษาใช้กลุ่มตัวอย่างจากบริษัทในกลุ่มธนาคารพาณิชย์และกลุ่มเงินทุนหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและอยู่ภายใต้การควบคุมของธนาคารแห่งประเทศไทยที่มีผลประกอบการอย่างน้อย 1 รอบระยะเวลาบัญชีในระหว่างปี 2543-2547 ซึ่งมีจำนวน 137 ตัวอย่าง แต่ภายหลังจากตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลและตัดข้อมูลที่มี

ค่าผิดปกติ (Outlier) ออกจากการทดสอบเพื่อให้การประมวลผลข้อมูลมีความถูกต้องตามหลักการทางสถิติ ทำให้จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 88 ตัวอย่าง โดยกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวแบ่งเป็นธนาคารพาณิชย์ 14 แห่ง และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ 18 แห่ง

ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Component) ผู้วิจัยมีการทดสอบโดยใช้ราคาตลาดของกิจการ 3 ราคา คือ ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันนำส่งงบการเงินต่อตลาดหลักทรัพย์ ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี และราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันประกาศผลการดำเนินงาน โดยผลการวิจัยเป็นดังนี้

● **กรณีใช้ราคาตลาดของหลักทรัพย์ “ณ วันนำส่งงบการเงิน” เป็นตัวแปรตาม**

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 4 พบว่าหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันนำส่งงบการเงินอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารแปรผกผันกับราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันนำส่งงบการเงินอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารแปรผันโดยตรงกับราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันนำส่งงบการเงินอย่างมีนัยสำคัญ

ผลการทดสอบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่านักลงทุนในตลาดทุนของประเทศไทยโดยเฉลี่ยมีการนำข้อมูลทางการบัญชีเกี่ยวกับหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Component) ซึ่งกิจการมีการเปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินมาใช้เป็นข้อมูลประกอบในการพิจารณากำหนดราคาตลาดของหลักทรัพย์ และการที่หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารแปรผกผันกับราคาตลาดของหลักทรัพย์นั้นอาจเป็นผลเนื่องมาจาก รายการหนี้สงสัยจะสูญถือเป็นค่าใช้จ่ายของกิจการที่ทำให้กำไรสุทธิลดลงและการตั้งหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารเพิ่มขึ้นอาจทำให้นักลงทุนมองว่ากิจการมีความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อ (Default Risk) เพิ่มขึ้น เนื่องจากมีสินเชื่อที่ไม่มีคุณภาพเพิ่มขึ้นซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานและกำไรในอนาคตของกิจการและยังสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาในการดำเนินงานของสถาบันการเงิน เช่น ความไม่มีประสิทธิภาพของนโยบายการให้สินเชื่อ หรือการให้สินเชื่อที่มีหลักประกันไม่เหมาะสม เป็นต้น ประกอบกับการตั้งหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นจะทำให้ความสามารถในการปล่อยสินเชื่อของกิจการลดลงเนื่องจาก กิจการมีสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงสูงเป็นจำนวนมากและยังทำให้ระดับเงินกองทุน

ต่อสินทรัพย์เสี่ยง (Capital per risky asset ratio, BIS ratio) ของกิจการลดลง เพราะการตั้งหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นจะทำให้กำไรสะสมซึ่งเป็นรายการหนึ่งที่ใช้ในการคำนวณเงินกองทุนชั้นที่ 1 ลดลงด้วย ดังนั้น นักลงทุนจึงมองว่าสถาบันการเงินที่มีระดับเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงในระดับต่ำแล้วมีการตั้งหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นจะทำให้กิจการมีความเสี่ยงที่จะละเมิดกฎข้อบังคับเกี่ยวกับการรักษาระดับเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงได้ นักลงทุนจึงนำข้อมูลเกี่ยวกับหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา กำหนดราคาตลาดของหลักทรัพย์ในทิศทางลบ

ในขณะที่เดียวกันการที่ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารแปรผันโดยตรงกับราคาตลาดของหลักทรัพย์ อาจเป็นผลเนื่องมาจาก นักลงทุนมองว่าผู้บริหารอาจใช้ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญซึ่งเป็นรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารในการสื่อสารข้อมูลภายในองค์กร (Private Information) เกี่ยวกับความสามารถในการทำกำไรในอนาคตที่บริหารคาดหวังให้นักลงทุนทราบประกอบกับรายการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเป็นรายการปรับมูลค่าที่ต้องนำไปหักลดจากบัญชีลูกหนี้ในการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยง ดังนั้นกิจการใดที่มีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเป็นจำนวนมากนั้น นอกจากจะทำให้กิจการสามารถรองรับผลกระทบจากความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อ (Default Risk) ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตได้ โดยไม่กระทบต่อผลการดำเนินงานของกิจการแล้วยังทำให้ระดับสินทรัพย์เสี่ยงของกิจการลดลงด้วย

• กรณีใช้ราคาตลาดของหลักทรัพย์ “ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี” เป็นตัวแปรตาม

การทดสอบในส่วนนี้เป็นการทดสอบเพิ่มเติมว่า “ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี” นั้น นักลงทุนในตลาดทุนของประเทศไทยทราบข้อมูลทางการบัญชีเกี่ยวกับหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารเพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้เป็นข้อมูลประกอบในการพิจารณากำหนดราคาตลาดของหลักทรัพย์ตามทฤษฎีความมีประสิทธิภาพของตลาดทุนหรือไม่ จากผลการทดสอบพบว่า หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารแปรผกผันกับราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันนำเสนอการเงินอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารแปรผันโดยตรงกับราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ

ผลการทดสอบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า นักลงทุนโดยทั่วไปในตลาดทุนของประเทศไทยทราบข้อมูลเกี่ยวกับหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Component) ตั้งแต่วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีและนักลงทุนก็ได้นำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ประกอบในการพิจารณากำหนดราคาหลักทรัพย์ตั้งแต่วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีเช่นกัน

นอกจากนี้ ผลการทดสอบยังพบว่าระดับความสัมพันธ์ของค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร กรณีใช้ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีเป็นตัวแปรตาม “มากกว่า” ระดับความสัมพันธ์กรณีใช้ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันนำส่งงบการเงินเป็นตัวแปรตาม จึงชี้ให้เห็นว่า การเปิดเผยข้อมูลผ่านงบการเงินที่นำส่งตลาดนั้นจะทำให้ผู้ใช้งบการเงินได้ข้อมูลที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ทำให้ราคาตลาดของหลักทรัพย์สะท้อนมูลค่าที่แท้จริงอย่างมีนัยสำคัญมากขึ้น อย่างไรก็ตามข้อควรระวังที่ผู้ใช้งบการเงินควรตระหนักในการตีความข้อมูลข้างต้น คือ ในตลาดทุนมักจะมีข้อมูลข่าวสารและปัจจัยอื่น ๆ เข้ามา เช่น ภาวะเศรษฐกิจ อัตราเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ย นโยบายของรัฐบาล หรือการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานต่าง ๆ ของบริษัท เป็นต้น ส่งผลให้ราคาตลาดของหลักทรัพย์ในขณะนั้นมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบสนองต่อข้อมูลข่าวสารและปัจจัยใหม่ ๆ ที่นักลงทุนได้รับรู้เข้ามา ดังนั้นระดับความสัมพันธ์ของรายการหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารกับราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันนำส่งงบการเงินจึงเปลี่ยนแปลงไปจากระดับความสัมพันธ์ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี เนื่องจาก นักลงทุนได้นำข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ นอกจากผลประกอบการของบริษัทและข้อมูลทางการบัญชีต่าง ๆ ที่มีการเปิดเผยในงบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงิน มาใช้ประกอบการพิจารณาในการกำหนดราคาหลักทรัพย์

● **กรณีใช้ราคาตลาดของหลักทรัพย์ “ณ วันประกาศผลการดำเนินงาน”**
เป็นตัวแปรตาม

การทดสอบในส่วนนี้เป็นการทดสอบเพิ่มเติมว่า นักลงทุนโดยทั่วไปในตลาดทุนได้นำข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานที่ยังไม่ผ่านการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีมาใช้พิจารณาในการกำหนดราคาตลาดของหลักทรัพย์หรือไม่ เนื่องจากผู้บริหารของสถาบันการเงินส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 70 ในประเทศไทยมีการนำข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานจากงบการเงินที่ยังไม่ผ่านการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีมาประกาศให้สาธารณะชนได้ทราบในระหว่างวันที่ 15 – 23 มกราคม ของแต่ละปี ก่อนที่จะนำส่งงบการเงินที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีให้กับตลาดหลักทรัพย์

ผลการทดสอบ พบว่า หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารแปรผกผันกับราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันประกาศผลการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ในขณะที่ผลการทดสอบไม่มีหลักฐานเพียงพอที่จะสรุปว่าค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารแปรผันตรงกับราคาตลาดของหลักทรัพย์เช่นเดียวกับกรณีใช้ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันนำส่งงบการเงินหรือกรณีใช้ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีเป็นตัวแปรตาม เนื่องจาก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลการวิจัยมีจำนวนน้อย เพราะ ณ วันประกาศผลการดำเนินงานนั้น ธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุนขนาดเล็กไม่มีการเปิดเผยข้อมูลทางการบัญชีเกี่ยวกับค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญที่ผู้บริหารมีการสำรองเพิ่มเติมจากเกณฑ์ขั้นต่ำที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ผู้วิจัยจึงตัดกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวออกจากการวิเคราะห์

● การวิเคราะห์ความอ่อนไหว (Sensitivity Analysis)

การวิเคราะห์ความอ่อนไหวเป็นการทดสอบเพื่อยืนยันผลการวิจัยในครั้งนี้ว่าหากผู้วิจัยมีการเพิ่มตัวแปรอัตราเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงเพื่อเป็นการควบคุมโครงสร้างของหนี้สินทางการเงินที่แตกต่างกันของกิจการซึ่งผู้วิจัยคาดว่าจะมีผลกระทบต่อราคาตลาดของหลักทรัพย์เข้าไปในตัวแบบ หรือหากมีการเปลี่ยนตัว Deflator จากสินทรัพย์รวม ณ วันต้นรอบระยะเวลาบัญชีเป็นมูลค่าตลาดของหลักทรัพย์รวม ณ วันต้นรอบระยะเวลาบัญชีแทนจะทำให้ผลการทดสอบยังคงเดิมหรือไม่

ผลการทดสอบ พบว่า หนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญมีความสัมพันธ์กับราคาตลาดของหลักทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารยังคงแปรผันตรงกับราคาตลาดของหลักทรัพย์ ในขณะที่เดียวกันหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารก็ยังคงแปรผกผันกับราคาตลาดของหลักทรัพย์ ผลดังกล่าวจึงสนับสนุนผลการวิจัยที่ว่านักลงทุนในตลาดทุนของไทยโดยเฉลี่ยมีการนำข้อมูลเกี่ยวกับค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารซึ่งกิจการมีการเปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินมาใช้เป็นข้อมูลประกอบในการพิจารณากำหนดราคาตลาดของหลักทรัพย์

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารโดยใช้ราคาตลาดของกิจการ 3 ราคา คือ ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันนำส่งงบการเงินต่อตลาดหลักทรัพย์ ราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี และราคาตลาดของหลักทรัพย์ ณ วันประกาศผลการดำเนินงาน พบว่า ราคาตลาดของหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์กับหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารอย่างมีนัยสำคัญสอดคล้องตรงกันไม่ว่าจะใช้ราคาตลาดของกิจการ ณ วันนำส่งงบการเงินต่อตลาดหลักทรัพย์ หรือ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี หรือ ณ วันประกาศผลการดำเนินงาน ผลการทดสอบดังกล่าวจึงแสดงให้เห็นว่านักลงทุนในตลาดทุนของประเทศไทยโดยเฉลี่ยมีการนำข้อมูลทางการบัญชีเกี่ยวกับหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารซึ่งกิจการมีการเปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินมาใช้เป็นข้อมูลประกอบในการพิจารณากำหนดราคาตลาดของหลักทรัพย์

ทั้งนี้ การที่หนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร “แปรผกผัน” กับราคาตลาดของหลักทรัพย์นั้นอาจเป็นผลเนื่องมาจาก การตั้งหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นจะทำให้ค่าใช้จ่ายของกิจการเพิ่มขึ้น ถ้าไรสุทธิในงวดปัจจุบันและกำไรสะสมจึงลดลง ส่งผลให้ความสามารถในการทำกำไรในอนาคตของกิจการลดลงด้วย และการตั้งหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารเพิ่มขึ้นอาจทำให้นักลงทุนมองว่ากิจการมีความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อ (Default Risk) เพิ่มขึ้น เนื่องจากมีสินเชื่อที่ไม่มีคุณภาพเพิ่มขึ้นซึ่งอาจจะส่งผลต่อผลการดำเนินงานและกำไรในอนาคตของกิจการและยังสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาในการดำเนินงานของสถาบันการเงิน เช่น ความไม่มีประสิทธิภาพของนโยบายการให้สินเชื่อ หรือการให้สินเชื่อที่มีหลักประกันไม่เหมาะสม เป็นต้น ประกอบกับการตั้งหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นจะทำให้ระดับเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง (Capital per risky asset ratio, BIS ratio) ของกิจการลดลง เพราะการตั้งหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นจะทำให้กำไรสะสมซึ่งเป็นรายการหนึ่งที่ใช้ในการคำนวณเงินกองทุนชั้นที่ 1 ลดลงด้วย ดังนั้น นักลงทุนจึงมองว่าสถาบันการเงินที่มีระดับเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงในระดับต่ำแล้วมีการตั้งหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นจะทำให้กิจการมีความเสี่ยงที่จะละเมิดกฎข้อบังคับเกี่ยวกับการรักษาระดับเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงได้ นักลงทุนจึงนำข้อมูลเกี่ยวกับหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณากำหนดราคาตลาดของหลักทรัพย์ในทิศทางลบ

ในขณะที่ การที่ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร "แปรผันโดยตรง" กับราคาตลาดของหลักทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญนั้นสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Beaver and Engel (1996) ที่พบว่า ราคาตลาดของหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร เนื่องจาก นักลงทุนมองว่าผู้บริหารอาจมีการใช้ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญซึ่งเป็นรายการทางบัญชีที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารในการสื่อสารข้อมูลภายในองค์กร (Private Information) เกี่ยวกับความสามารถในการทำกำไรในอนาคตที่บริหารคาดหวังให้นักลงทุนทราบประกอบกับรายการค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญเป็นรายการปรับมูลค่าสินทรัพย์ที่ต้องนำไปหักลดจากบัญชีลูกหนี้ในการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยง ดังนั้นกิจการใดที่มีค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญเป็นจำนวนมากนั้น นอกจาก จะทำให้กิจการสามารถรองรับผลกระทบจากความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้โดยไม่กระทบต่อผลการดำเนินงานของกิจการแล้วยังทำให้ระดับสินทรัพย์เสี่ยงของกิจการลดลงด้วย นักลงทุนจึงนำข้อมูลเกี่ยวกับค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารมาใช้ประกอบการพิจารณากำหนดราคาตลาดของหลักทรัพย์ในทิศทางบวก

5.3 ข้อจำกัดในการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้จะครอบคลุมเฉพาะบริษัทในกลุ่มสถาบันการเงินและกลุ่มเงินทุนหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและดำเนินงานในระหว่างปี 2543-2547 เนื่องจากธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้สถาบันการเงินพิจารณาจัดชั้นลูกหนี้ตามเกณฑ์ใหม่ตั้งแต่งวดการบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2541 และให้สถาบันการเงินทยอยกันสำรวจเริ่มตั้งแต่งวดการบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2541 ให้แล้วเสร็จภายในงวดการบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2543

2. หนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Component) ผู้วิจัยประมาณขึ้นจากจำนวนหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญที่ผู้บริหารของสถาบันการเงินตั้งสำรวจเพิ่มจากเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้

3. หนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Non-Discretionary Component) ผู้วิจัยประมาณขึ้นจากจำนวนหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญที่ผู้บริหารของสถาบันการเงินตั้งสำรวจตามเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนดในประกาศ

ธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้

4. หากกิจการใดไม่เปิดเผยจำนวนสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ผู้วิจัยจะคำนวณขึ้นตามหลักเกณฑ์การจัดชั้นในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้

5.4 ข้อเสนอแนะงานวิจัย

จากผลการวิจัยข้างต้นในการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างราคาตลาดของหลักทรัพย์กับการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญของสถาบันการเงิน” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

งานวิจัยฉบับนี้ศึกษาความสัมพันธ์ว่าหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Component) มีความสัมพันธ์กับราคาตลาดของหลักทรัพย์หรือไม่และหากมีความสัมพันธ์จะมีความสัมพันธ์ในทิศทางใดเท่านั้น ดังนั้นงานวิจัยในอนาคตอาจจะศึกษาว่าผู้บริหารมีการใช้รายการหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญส่วนที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารในการส่งสัญญาณ (Signaling) เกี่ยวกับผลประกอบการในอนาคตที่ผู้บริหารคาดหวังหรือไม่

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กีรติ กีรติยุติ. การสำรวจหนี้สงสัยจะสูญและการจำหน่ายหนี้สูญของสถาบันการเงิน : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างมาตรฐานการบัญชีหลักเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทยและหลักเกณฑ์ตามประมวลรัษฎากร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- จรินทร์ เทศวานิช. เงิน ตลาดเงินและสถาบันการเงิน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ซีเอ็ดดูเคชั่น, 2542.
- ชนินทร์ พิทยาวิวิธ. การบริหารสินเชื่อสถาบันการเงินครบวงจร. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารกรุงเทพ, 2547.
- บริษัทหลักทรัพย์เอ็กอรัจ จำกัด (มหาชน). วิเคราะห์ธนาคารพาณิชย์. กรุงเทพมหานคร: หลักทรัพย์เอ็กอรัจ, 2536.
- บริษัทศูนย์วิจัยไทยพาณิชย์ จำกัด. 2540 _____ ปีแห่งความปั่นป่วนตลาดการเงินไทย. กรุงเทพมหานคร: มาเตอร์คีย์, 2541.
- ปกรณ์ วิชยานนท์. สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) และการปรับโครงสร้างหนี้. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2545.
- วรศักดิ์ ทูมมานนท์. คุณรู้จัก Creative accounting และ คุณภาพกำไร แล้วหรือยัง. กรุงเทพมหานคร: ไอโอดิค อินเทอร์เน็ต รีซอสเซส, 2543.
- แหวววัน ปรารค์ธวัช. การจัดการกำไรและผลตอบแทนของการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุน. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการเงิน, ภาควิชาการธนาคารและการเงิน คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- ศุภวุฒิ สายเชื้อและถนอมศรี ฟองอรุณรุ่ง. เศรษฐกิจไทยพลาดสู่วิกฤต. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์เศรษนันต์ติ้ง เซ็นเตอร์, 2543.

สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย. มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 11 เรื่องหนี้สงสัยจะสูญและหนี้สูญ. กรุงเทพมหานคร: สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2544.

อัญญา ชันฉวิทย์. กลไกของตลาดการเงินในระบบเศรษฐกิจไทย. กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2646.

ภาษาอังกฤษ

Ahmed, A., Takeda, C., and Thomas, S. Bank Loan Loss Provisions: A Reexamination of Capital Management, Earnings Management and Signaling Effects. Journal of Accounting and Economics 28 (1999): 1-25.

Beaver, W. and Engel, E. Discretionary Behavior with Respect to Allowances for Loan Losses and the Behavior of Security Prices. Journal of Accounting and Economics 22 (1996): 177-206.

Beaver, W., Eger, C., Ryan, S., and Wolfson, M. Financial Reporting, Supplemental Disclosures, and Bank Share Prices. Journal of Accounting Research 27 (Autumn 1989): 157-178.

Beaver, W. and Venkatachalam, M. Differential Pricing of Components of Bank Loan Fair Values. Journal of Accounting, Auditing & Finance 18 (Winter 2003): 41-67.

Dechow, P., Sloan, R., and Sweeney, A. Detecting Earnings Management. The Accounting Review 70 (April 1995): 193-225.

Docking, D., Hirsche, M., and Jones, E. Information and Contagion Effects of Bank Loan Loss Reserve Announcements. Journal of Financial Economic 43 (1997): 219-239.

Grammatikos, T. and Saunders, A. Additions to Bank Loan Loss Reserves Good News or Bad News? Journal of Monetary Economics 25 (1990): 289-304.

Griffin, P. and Wallach, S. Latin American Lending by Major U.S. Banks : The Effects of Disclosures about Nonaccrual Loans and Loan Loss. The Accounting Review 66 (October 1991): 830-846.

- Guay, W., Kothari, S., and Watts, R. A Market-Based Evaluation of Discretionary Accrual Models. Journal of Accounting Research 34 (Supplement 1996): 83-105.
- Healy, P., and Palepu, K. The Effect of Firms' Financial Disclosure Strategies on Stock Prices. Accounting Horizons 7 (March 1993): 1-11.
- Hoggarth, G., and Pain, D. Bank provision : The UK experience. Financial Stability Review. (June 2002): 116-127.
- Kanagaretnam, K., Lobo, G., and Yang, D. Determinants of signaling by banks through loan loss provisions. Journal of Business Research 58 (2005): 312-320.
- Sakulsurarat, S. Loan Loss Reserve : An Impact on Bank Future Return and Stock Price. Master Degree of Science in Finance. Department of Banking and Finance, Faculty of Commerce and Accountancy Chulalongkorn University, 2000
- Wahlen, J. The Nature of Information in Commercial Bank Loan Loss Disclosures. The Accounting Review 69 (July 1994): 455-478.
- Wetmore, J. and Brick, J. Loan-Loss Provisions of Commercial Banks and Adequate Disclosure: A Note. Journal of Economics and Business 46 (1994): 299-305.
- Subramanyam, K. The Pricing of Discretionary Accruals. Journal of Accounting and Economics 22 (1996): 249-281.
- Tech, S., Welch, I., Wong, T. Earnings Management and the Under Performance of Seasoned Equity Offerings. Journal of Financial Economics 50 (1998): 63-99.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประกาศ ธปท. เรื่องเกณฑ์การจัดชั้นลูกหนี้

เอกสารแนบ

หลักเกณฑ์การระงับการรับรู้ดอกเบี้ยค้างรับเป็นรายได้ การจัดชั้นลูกหนี้ การกั้นเงินสำรองสำหรับลูกหนี้ที่จัดชั้น และมาตรการอื่นที่เกี่ยวข้อง

1. ลูกหนี้ที่มีปัญหาในการชำระดอกเบี้ยหรือต้นเงิน

ให้สถาบันการเงินพิจารณาประเมินการตามหลักเกณฑ์ในการระงับการรับรู้ดอกเบี้ยค้างรับเป็นรายได้ การจัดชั้นลูกหนี้ และการกั้นเงินสำรองฯ สำหรับลูกหนี้ที่มีปัญหาในการชำระดอกเบี้ยหรือต้นเงิน

ลูกหนี้ที่มีปัญหาในการชำระดอกเบี้ยหรือต้นเงิน หมายถึง ลูกหนี้ที่ค้างชำระดอกเบี้ยหรือต้นเงินเกินกว่า 3 เดือน นับจากวันครบกำหนด หรือลูกหนี้ที่ค้างชำระดอกเบี้ยหรือต้นเงินไม่ถึง 3 เดือน แต่มีความไม่แน่นอนอันเกี่ยวกับความสามารถในการชำระต้นเงินหรือดอกเบี้ย นอกจากนั้นยังหมายถึง ลูกหนี้ที่มีการต่ออายุสัญญา ลูกหนี้ที่ทบดอกเบี้ยเป็นต้นเงิน หรือลูกหนี้ที่ได้ปรับปรุงกำหนดการชำระหนี้ใหม่โดยไม่สามารถแสดงการวิเคราะห์อย่างเพียงพอและเหมาะสมเกี่ยวกับความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้

วันที่ใช้บังคับ : งดการบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2541

2. การระงับการรับรู้ดอกเบี้ยค้างรับเป็นรายได้

ให้สถาบันการเงินระงับการรับรู้ดอกเบี้ยค้างรับเป็นรายได้ตามเกณฑ์สิทธิ (Accrual Basis) สำหรับลูกหนี้ที่ค้างชำระดอกเบี้ยเกินกว่า 3 เดือน นับจากวันที่ครบกำหนดชำระ และต้องบันทึกขณัฎถ์รายการดอกเบี้ยค้างรับที่ได้บันทึกบัญชีเป็นรายได้แล้วนั้นออกจากบัญชีด้วย สำหรับการบันทึกกำไรได้ดอกเบี้ยรับหลังจากนั้นให้ถือปฏิบัติตามเกณฑ์เงินสด (Cash Basis)

วันที่ใช้บังคับ : 1 มกราคม 2542 สำหรับการระงับการรับรู้ดอกเบี้ยค้างรับเป็นรายได้

1 มกราคม 2543 สำหรับการบันทึกขณัฎถ์รายการดอกเบี้ยค้างรับที่ได้บันทึกเป็นรายได้ไว้แล้ว

สำหรับดอกเบี้ยค้างรับของลูกหนี้ข้างต้นในจำนวนที่บันทึกบัญชีเป็นรายได้ไว้แล้ว ก่อนวันที่ 1 มกราคม 2543 และยังมีได้บันทึกขณัฎถ์รายการดอกเบี้ยค้างรับดังกล่าว ให้สถาบันการเงินนับรวมดอกเบี้ยค้างรับดังกล่าวเข้ากับต้นเงินเพื่อการจัดชั้นและกั้นเงินสำรองฯ ตามคุณภาพของลูกหนี้เมื่อเข้าเกณฑ์การจัดชั้นที่กำหนด

8. เกณฑ์การจัดชั้นลูกหนี้

ในการจัดชั้นลูกหนี้และภาวะผูกพันทั้งในและนอกงบดุลตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยจะประกาศกำหนด ในเบื้องต้นให้พิจารณาจากคุณภาพของลูกหนี้เป็นหลัก โดยการวิเคราะห์โครงการและความเป็นไปได้ทางธุรกิจของลูกหนี้ การวิเคราะห์หีบการเงิน กระแสเงินสด และความสามารถในการชำระหนี้ตามที่กำหนด ทั้งนี้ ต้องไม่เกินระยะเวลาของการค้างชำระที่เป็นเกณฑ์ในการจัดชั้น โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับตามคุณภาพของลูกหนี้ ประกอบด้วย ลูกหนี้ปกติ ลูกหนี้ที่กล่าวถึงเป็นพิเศษ ลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน ลูกหนี้จัดชั้นสงสัย และลูกหนี้จัดชั้นสูญ ดังนี้

3.1 **ลูกหนี้ปกติ** : หมายถึงลูกหนี้ที่ไม่คิดนัดชำระหนี้ และไม่มีสัญญาณใด ๆ แสดงว่าจะมีการผิดนัดชำระหนี้อื่นจะเป็นเหตุให้สถาบันการเงินได้รับความเสียหาย ได้แก่ ลูกหนี้ค้างชำระดอกเบี้ยหรือต้นเงินไม่เกิน 1 เดือน นับแต่วันที่ครบกำหนดชำระ

3.2 **ลูกหนี้ที่กล่าวถึงเป็นพิเศษ** : หมายถึงลูกหนี้ที่ไม่มีสัญญาณว่าจะเกิดความเสียหาย แต่มีฐานะหรือผลการดำเนินงานอ่อนลงซึ่งหากไม่ได้รับการแก้ไขในเวลาอันควรจะทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ที่อ่อนลงไปอีกจนไม่สามารถชำระดอกเบี้ยหรือต้นเงินได้ตามกำหนด ได้แก่ ลูกหนี้ที่ค้างชำระดอกเบี้ยหรือต้นเงินไม่เกิน 3 เดือน นับแต่วันที่ครบกำหนดชำระ

3.3 **ลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน** : หมายถึงลูกหนี้ที่มีโอกาสที่จะก่อให้เกิดความเสียหายหากปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนไม่มีการแก้ไข หรือแหล่งที่มาหลักของการชำระหนี้อาจไม่เพียงพอ เนื่องจากความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้มีความไม่แน่นอน สถาบันการเงินจำเป็นต้องใช้แหล่งที่มาอื่นหรือหลักประกันในการชำระหนี้ ได้แก่ ลูกหนี้ที่ค้างชำระดอกเบี้ยหรือต้นเงินไม่เกิน 6 เดือน นับแต่วันที่ครบกำหนดชำระ

3.4 **ลูกหนี้จัดชั้นสงสัย** : หมายถึงลูกหนี้ที่มีคุณภาพด้อยกว่าลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน หรือคาดว่าจะไม่สามารถเรียกให้ลูกหนี้ชำระคืนได้ครบถ้วน ได้แก่ ลูกหนี้ที่ค้างชำระดอกเบี้ยหรือต้นเงินไม่เกิน 12 เดือน นับแต่วันที่ครบกำหนดชำระ

3.5 **ลูกหนี้จัดชั้นสูญ** : หมายถึงลูกหนี้ที่ไม่มีความสามารถชำระหนี้ได้โดยสิ้นเชิง หรือลูกหนี้ค้างชำระดอกเบี้ยหรือต้นเงินเกินกว่า 12 เดือน นับแต่วันที่ครบกำหนดชำระ

อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่สถาบันการเงินมีเหตุผลสมควรจะจัดชั้นลูกหนี้โดยผ่อนคลายกว่าเกณฑ์ระยะเวลาการค้างชำระดังกล่าว จะต้องจัดทำเอกสารหลักฐานแสดงเหตุผลประกอบการพิจารณาการจัดชั้นให้ชัดเจน และพร้อมให้ธนาคารแห่งประเทศไทยตรวจสอบได้ทุกขณะ

วันที่ใช้บังคับ : จวคการบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2541

4. การกักเงินสำรองสำหรับลูกหนี้ที่จัดชั้น

ในการกักเงินสำรองฯ สำหรับความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้น สถาบันการเงินต้องแสดงเป็นรายการหักจากรายการสินทรัพย์ (Contra-asset Account) ในงบดุล และเป็นค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุนตามอัตราดังนี้

ลูกหนี้ที่จัดชั้น	อัตราการกักเงินสำรองฯ (ร้อยละ)
ลูกหนี้ปกติ	1
ลูกหนี้ที่กล่าวถึงเป็นพิเศษ	2
ลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน	20
ลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญ	50
ลูกหนี้จัดชั้นสูญ	100 หรือตัดออกจากบัญชี

ทั้งนี้ ในกรณีที่มีความจำเป็นธนาคารแห่งประเทศไทยอาจกำหนดอัตรา

การกักเงินสำรองฯ เป็นอย่างอื่นได้

- วันที่ใช้บังคับ :
- ภายในงวดการบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2541 ให้กักเงินสำรองฯ ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 20 ของจำนวนเงินที่ต้องกันสำรองฯ
 - ภายในงวดการบัญชีสิ้นสุดวันที่ 30 มิถุนายน 2542 ให้กักเงินสำรองฯ ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 40 ของจำนวนเงินที่ต้องกันสำรองฯ
 - ภายในงวดการบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2542 ให้กักเงินสำรองฯ ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 60 ของจำนวนเงินที่ต้องกันสำรองฯ
 - ภายในงวดการบัญชีสิ้นสุดวันที่ 30 มิถุนายน 2543 ให้กักเงินสำรองฯ ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 80 ของจำนวนเงินที่ต้องกันสำรองฯ
 - ภายในงวดการบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2543 ให้กักเงินสำรองฯ ให้ครบถ้วน

ในกรณีที่สถาบันการเงินได้กักเงินสำรองฯ ไว้แล้วมากกว่าจำนวนเงินที่ต้องทยอยกันเงินสำรองฯ ในแต่ละงวด สถาบันการเงินจะต้องคงจำนวนเงินกันสำรองฯ ดังกล่าวไว้ในบัญชีต่อไปจนกว่าจะกักเงินสำรองฯ ได้ครบถ้วนแล้ว

5. การปรับปรุงโครงสร้างหนี้

ในกรณีที่สถาบันการเงินยินยอมผ่อนปรนให้กับลูกหนี้ ที่มีปัญหาฐานะการเงินจะต้องประเมินสภาพที่แท้จริงของลูกหนี้และเงื่อนไขใหม่ การปรับปรุงโครงสร้างหนี้จะต้องมีรายละเอียดและการวิเคราะห์อย่างเพียงพอ โดยจัดทำเป็นเอกสารหลักฐานและพร้อมให้ธนาคารแห่งประเทศไทยตรวจสอบได้ทุกขณะ

การทำความเข้าใจกับลูกหนี้เพื่อปรับปรุงโครงสร้างหนี้จะต้องสอดคล้องกับความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ โดยอาจมีการขยายระยะเวลาชำระหนี้ หรือลดดอกเบี้ย หรือต้นเงิน และอาจมีหลักประกันเพิ่มเติมด้วยก็ได้

ธนาคารแห่งประเทศไทย จะกำหนดหลักเกณฑ์โดยเฉพาะ สำหรับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ โดยหลักการในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้จะต้องมีการกันเงินสำรองฯ ในอัตราร้อยละ 100 สำหรับความเสียหายทั้งหมดที่คาดว่าจะเกิดขึ้น หรือค้ำบัญชีส่วนสูญเสีย ส่วนของค้ำที่ที่เหลือจะถือได้ว่าเป็นลูกหนี้ปกติ ก็ต่อเมื่อได้มีการปฏิบัติตามเงื่อนไขในการชำระหนี้ตามสัญญาใหม่ หลังจากตกลงปรับปรุงโครงสร้างหนี้เป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว

วันที่ใช้บังคับ : งดการบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2541

6. การสอบทานเงินให้สินเชื่อ

สถาบันการเงินจะต้องสอบทานคุณภาพของเงินให้สินเชื่อทั้งสิ้น ได้แก่ เงินให้กู้ยืมเงินเบิกเกินบัญชี ลูกหนี้ และการให้เครดิตรูปแบบอื่น รวมทั้งการระงับค้ำประกันในและนอกงบดุล โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของระบบการควบคุมการบริหารความเสี่ยง และดำเนินการโดยอิสระแยกต่างหากจากกระบวนการให้สินเชื่อ ในกรณีที่ลูกหนี้มีหนี้หลายประเภทและหนี้แต่ละประเภทอยู่ในเกณฑ์จัดชั้นที่ต่างกัน หนี้ทุกประเภทของลูกหนี้รายนั้นจะต้องนำมาจัดชั้นเดียวกันในระดับคุณภาพที่ต่ำสุดของลูกหนี้รายนั้น ยกเว้นในกรณีที่มิใช่เหตุผลหรือมีหลักฐานชัดเจนว่าหนี้บางประเภทจะสามารถได้รับชำระคืนอย่างแน่นอน โดยต้องมีเอกสารหลักฐานประกอบการพิจารณาให้ชัดเจน

สถาบันการเงินจะต้องสอบทานเงินให้สินเชื่ออย่างน้อยร้อยละ 70 ของเงินให้สินเชื่อทั้งสิ้นรวมภาระผูกพันทุกไตรมาส ในจำนวนนี้จะต้องรวมลูกหนี้รายใหญ่ 100 รายแรก และร่วมเงินให้สินเชื่อและการระงับค้ำประกันแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับกรรมการ ผู้บริหาร และสถาบันการเงิน ส่วนสินเชื่อที่มีมาตรฐานอยู่แล้วบางประเภท เช่น บัตรเครดิต เช่าซื้อ และสินเชื่อที่อยู่อาศัยอาจสอบทานเป็นกลุ่มรวมกัน โดยใช้วิธีการทางสถิติก็ได้

สถาบันการเงินจะต้องสรุปผลการสอบทานเงินให้สินเชื่อ รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับการจัดชั้นและการกันเงินสำรองฯ รายงานต่อธนาคารแห่งประเทศไทยภายใน 1 เดือน นับแต่วันสิ้นไตรมาสที่ต้องรายงานตามรูปแบบรายงานที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

ทั้งนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทย อาจประเมินวิธีการและผลของการสอบทานเงินให้สินเชื่อของสถาบันการเงินตามที่กล่าวข้างต้นในการตรวจสอบประจำปี

วันที่ใช้บังคับ : งดการบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2541

7. การประเมินมูลค่าหลักประกัน

ให้สถาบันการเงินใช้วิธีการเกี่ยวกับการนับหลักประกันในการจัดชั้นและการกันเงินสำรองฯ ดังนี้

7.1 การจัดชั้น ไม่ต้องพิจารณามูลค่าของหลักประกันเป็นเกณฑ์ในการจัดชั้นลูกหนี้

7.2 การกันเงินสำรองฯ สามารถนำมูลค่าของหลักประกันซึ่งได้มีการประเมินราคาตลาดอย่างเหมาะสมแล้วมาหักออกจากเงินให้สินเชื่อที่ต้องกันเงินสำรองฯ เฉพาะลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน ลูกหนี้จัดชั้นสงสัย และลูกหนี้จัดชั้นสูง

7.3 มูลค่าของหลักประกัน

- หลักประกันที่เป็นเงินสดหรือเงินฝากที่สถาบันการเงินนั้น นำมาหักได้ร้อยละ 100
- หลักประกันที่ใกล้เคียงเงินสดเช่น หลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด นำมาหักได้ไม่เกินร้อยละ 95 ของราคาตลาด
- หลักประกันที่ได้มีการประเมินราคาทุก 6 เดือน นำมาหักได้ไม่เกินร้อยละ 90 ของราคาตลาด
- หลักประกันอื่นนำมาหักได้ไม่เกินร้อยละ 50 ของราคาตลาด

7.4 วิธีการประเมินมูลค่าหลักประกัน สามารถประเมินโดยสถาบันการเงินหรือผู้ประเมินราคาอิสระภายใต้หลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

วันที่ใช้บังคับ : งดการบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2541

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประกาศ ธปท. เรื่อง สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้
และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้

(สำเนา)

26 สิงหาคม 2547

เรียน ผู้จัดการบริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ทุกบริษัท

ที่ สนส.(21) ว.126 / 2547 เรื่อง นำส่งประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ของบริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์

ธนาคารแห่งประเทศไทยขอส่งประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ของบริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ลงวันที่ 23 สิงหาคม 2547 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 26 สิงหาคม 2547 และได้ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษาฉบับประกาศทั่วไป เล่ม 121 ตอนพิเศษ 93 ง ลงวันที่ 25 สิงหาคม 2547 แล้ว

สาระสำคัญของประกาศฉบับนี้ คือ

1. ยกเลิกประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ของบริษัทเงินทุน บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2546

2. ในประกาศฉบับนี้ ได้ปรับปรุงสาระสำคัญของประกาศฉบับเดิมดังนี้

2.1 ปรับปรุงหลักเกณฑ์การกันเงินสำรองสำหรับสินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญของบริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์กรณีที่ยังไม่ได้ดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างหนี้หรือฟ้องร้องดำเนินคดีทางกฎหมาย โดยให้บริษัทกันเงินสำรองเพิ่มสำหรับยอดคงค้างหลังหักเงินสำรองที่บริษัทได้กันไว้แล้ว ซึ่งอัตราส่วนการกันเงินสำรองขึ้นอยู่กับระยะเวลาการค้างชำระหนี้

2.2 ยกเลิกหลักเกณฑ์การประเมินมูลค่าหลักประกันสำหรับสินทรัพย์ที่มีการประเมินราคาหรือตีราคาไว้เกินกว่า 12 เดือน ที่เดิมกำหนดให้สามารถนำมาหักจากยอดคงค้างก่อนการกันเงินสำรองได้ไม่เกินร้อยละ 50 ของมูลค่าที่ได้จากการประเมินราคาหรือการตีราคา

2.3 ยกเลิกหลักเกณฑ์การห้ามบริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์โอนเงินสำรอง ฟังกัณฑ์ส่วนที่เกินจากงวดการบัญชีหลังของปี 2544 เป็นรายได้

2.4 ปรับปรุงในกรณีที่มีข้อผิดพลาดในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ โดยให้ ธปท. มีอำนาจ สั่งการให้บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์เปลี่ยนแปลงการจัดชั้น และการกัณฑ์เงินสำรอง สำหรับลูกหนี้ในแต่ละรายได้

จึงเรียนมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

(นายสามารถ นุรณวัฒนาโชค)

ผู้อำนวยการอาวุโส สายนโยบายสถาบันการเงิน

ผู้ว่าการ แทน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ของบริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ลงวันที่ 23 สิงหาคม 2547

ฝ่ายนโยบายความเสี่ยงและวิเคราะห์ สายนโยบายสถาบันการเงิน

โทร. 0-2283-5304, 0-2283-5303

หมายเหตุ [] ธนาคารแห่งประเทศไทยจะจัดให้มีการประชุมชี้แจงในวันที่.....ณ

.....

[X] ไม่มีการจัดประชุมชี้แจง

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย
เรื่อง สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ และสินทรัพย์
ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้
ของบริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์

1. เหตุผลในการออกประกาศ

แม้ปัจจุบันบริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์จะได้มีการกันสำรองในระดับที่เพียงพอสอดคล้องกับแนวทางของมาตรฐานการบัญชีไทย ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยพิจารณาว่าการดำเนินการดังกล่าวมีผลลัพธ์เป็นที่น่าพอใจในระดับหนึ่งแล้ว แต่เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในฐานะการเงินและศักยภาพของบริษัทให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น และส่งเสริมให้บริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์เร่งดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ให้สำเร็จโดยเร็ว ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้ปรับปรุงประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย

2. อำนาจตามกฎหมาย

อาศัยอำนาจตามมาตรา 23 ทวิ วรรคหนึ่ง และมาตรา 56 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ธนาคารแห่งประเทศไทยออกข้อกำหนดเกี่ยวกับสินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ของบริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ตามที่กำหนดในประกาศฉบับนี้

3. ขอบเขตการบังคับใช้

ประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับกับบริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ทุกบริษัท

4. เนื้อหา

4.1 ให้ยกเลิกประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ของบริษัทเงินทุน บริษัทเงินทุน หลักทรัพย์และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2546

4.2 ในประกาศฉบับนี้

- (1) สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ หมายถึง สินทรัพย์จัดชั้นสูญ
- (2) สินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ หมายถึง
 - (ก) สินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญ
 - (ข) สินทรัพย์จัดชั้นสงสัย
 - (ค) สินทรัพย์จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน
 - (ง) สินทรัพย์จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษหรือสินทรัพย์จัดชั้นควรระวังเป็นพิเศษ
 - (จ) สินทรัพย์จัดชั้นปกติ
- (3) เงินสำรอง หมายถึง เงินสำรองที่กันไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สูญหรือหนี้สงสัยจะสูญค่าเผื่อการลดราคา ค่าเผื่อการด้อยค่า ค่าเผื่อการปรับมูลค่า สำหรับสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ ทั้งนี้ บริษัทจะต้องกันเงินสำรองสำหรับสินทรัพย์จัดชั้นแต่ละประเภทตามอัตราและหลักเกณฑ์ที่ระบุในประกาศฉบับนี้

4.3 สินทรัพย์จัดชั้นสูญดังต่อไปนี้ให้ตัดออกจากบัญชี

- (1) สิทธิเรียกร้องซึ่งได้ปฏิบัติการโดยสมควรเพื่อให้ได้รับชำระหนี้แต่ไม่มีทางที่จะได้รับชำระหนี้แล้ว โดยให้พิจารณาตามเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่ง ดังต่อไปนี้
 - (ก) ลูกหนี้ถึงแก่ความตาย เป็นคนสาบสูญ หรือมีหลักฐานว่าหายสาบสูญไป และไม่มีทรัพย์สินใด ๆ จะชำระหนี้ได้
 - (ข) ลูกหนี้เลิกกิจการ และมีหนี้ของเจ้าหนี้รายอื่นมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้อยู่ในลำดับก่อนเป็นจำนวนมากกว่าทรัพย์สินของลูกหนี้
 - (ค) บริษัทได้ฟ้องลูกหนี้หรือได้ยื่นคำขอเฉลี่ยทรัพย์ในคดีที่ลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้รายอื่นฟ้อง และในกรณีนั้น ๆ ได้มีคำสั่งบังคับหรือคำสั่งของศาลแล้ว แต่ลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินใด ๆ จะชำระหนี้ได้
 - (ง) บริษัทได้ฟ้องลูกหนี้ในคดีล้มละลายหรือได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีที่ลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้รายอื่นฟ้องในคดีล้มละลาย และในกรณีนั้น ๆ ได้มีการประนอมหนี้กับลูกหนี้ โดยศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยกับการประนอมหนี้ นั้น หรือลูกหนี้ถูกศาลพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลายและได้มีการแบ่งทรัพย์สินของลูกหนี้ครั้งแรกแล้ว

(2) สิทธิเรียกร้องซึ่งตามพฤติการณ์ไม่อาจเรียกให้ชำระหนี้ได้

(3) สินทรัพย์อื่นซึ่งชำรุด เสียหาย หรือหมดราคา

(4) ส่วนสูญเสียที่เกิดจากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

4.4 สินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญ ให้พิจารณาดำเนินการตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

4.4.1 สินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญตามเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้ ให้กันเงินสำรองในอัตรา ร้อยละ 100

(1) ลูกหนี้ที่ค้างชำระต้นเงินหรือดอกเบี้ยเป็นระยะเวลารวมกันเกินกว่า 12 เดือน นับแต่วันถึงกำหนดชำระ ไม่ว่าจะ เป็นไปตามเงื่อนไขหรือเงื่อนไขตามสัญญา หรือวันที่บริษัท ทวงถามหรือเรียกให้ชำระคืน แล้วแต่วันใดจะถึงก่อน ยกเว้นลูกหนี้ที่จัดชั้นสูญแล้ว

(2) อสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาจากการชำระหนี้ หรือซื้อจากการขายทอดตลาดเฉพาะ ส่วนที่เป็นผลต่างของราคาตามบัญชีที่สูงกว่ามูลค่าที่ได้จากการประเมินราคาหรือตีราคาไว้ไม่เกิน 12 เดือน โดยมูลค่าที่กล่าวให้หักด้วยประมาณการค่าใช้จ่ายในการขายก่อนนำไปเปรียบเทียบกับ ราคาตามบัญชี แต่หากบริษัทได้ทำการประเมินราคาหรือตีราคาไว้เกินกว่า 12 เดือน ให้นำมูลค่าที่ได้จากการประเมินราคาหรือตีราคามาใช้ได้เพียงร้อยละ 50 ทั้งนี้ ในการประเมินราคาหรือตีราคา อสังหาริมทรัพย์ที่กล่าวให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประเมินมูลค่าหลักประกันของสถาบัน การเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ยกเว้นเกณฑ์การเลือกใช้การประเมินราคาหรือการ ตีราคา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักเกณฑ์ดังกล่าว มิให้นำมาใช้บังคับในเรื่องนี้ และให้บริษัทถือ ปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

(ก) อสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาจากการชำระหนี้หรือซื้อจากการขายทอดตลาด แต่ละแปลงมีราคาตามบัญชีตั้งแต่ 50 ล้านบาท ขึ้นไป ให้ใช้การประเมิน ราคา

(ข) อสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาจากการชำระหนี้หรือซื้อจากการขายทอดตลาด แต่ละแปลงมีราคาตามบัญชีต่ำกว่า 50 ล้านบาท บริษัทจะใช้การตีราคา หรือการประเมินราคาก็ได้

(ค) อสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาจากการชำระหนี้หรือซื้อจากการขายทอดตลาดหลายแปลง ที่ไม่สามารถแยกจำหน่ายจากกันได้ หากมีราคาตามบัญชีรวมกันตั้งแต่ 50 ล้านบาทขึ้นไปให้ใช้การประเมินราคาเช่นเดียวกับข้อ (2)(ก)

(3) สินทรัพย์อื่นเฉพาะส่วนที่เป็นผลต่างของราคาตามบัญชีที่สูงกว่ามูลค่ายุติธรรมหรือมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืน ทั้งนี้ บริษัทต้องกำหนดมูลค่ายุติธรรมหรือมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในมาตรฐานการบัญชี

(4) ลูกหนี้เงินให้กู้ยืมเพื่อซื้อหลักทรัพย์เฉพาะส่วนที่เป็นผลต่างของยอดหนี้ที่สูงกว่ามูลค่าหลักประกัน

(5) สินทรัพย์หรือสิทธิเรียกร้องที่คาดว่าจะเรียกคืนไม่ได้ทั้งจำนวน

(6) ส่วนสูญเสียที่เกิดจากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

(7) มีเหตุประการอื่นที่แสดงว่าสินทรัพย์หรือสิทธิเรียกร้องนั้นจะเรียกคืนไม่ได้ทั้งจำนวนตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยสั่ง

4.4.2 สินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญตามข้อ 4.4.1 (1) ที่บริษัทยังไม่ได้ดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ หรือฟ้องร้องดำเนินคดีทางกฎหมายให้บริษัทกันเงินสำรอง ดังนี้

(1) ลูกหนี้ที่มีระยะเวลาการค้างชำระเกินกว่า 12 เดือน แต่ไม่เกิน 24 เดือนให้บริษัทนำมูลค่าของหลักประกันซึ่งได้ประเมินราคาตามหลักเกณฑ์การประเมินมูลค่าหลักประกันของสถาบันการเงินตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดมาหักออกจากราคาตามบัญชีของลูกหนี้ตามเกณฑ์ใน ข้อ 4.13 และให้กันเงินสำรองในอัตราร้อยละ 100

(2) ลูกหนี้ที่มีระยะเวลาการค้างชำระเกินกว่า 24 เดือน แต่ไม่เกิน 36 เดือนให้บริษัทพิจารณากันเงินสำรองเพิ่มจากที่กำหนดใน (1) ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25 ของยอดคงค้างหลังหักเงินสำรองที่บริษัทได้กันไว้แล้วสำหรับลูกหนี้รายนั้นๆ ตาม (1)

(3) ลูกหนี้ที่มีระยะเวลาการค้างชำระเกินกว่า 36 เดือน แต่ไม่เกิน 48 เดือนให้บริษัทพิจารณากันเงินสำรองเพิ่มจากที่กำหนดใน (1) ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของยอดคงค้างหลังหักเงินสำรองที่บริษัทได้กันไว้แล้วสำหรับลูกหนี้รายนั้นๆ ตาม (1)

(4) ลูกหนี้ที่มีระยะเวลาการค้างชำระเกินกว่า 48 เดือน ให้บริษัทพิจารณากันเงินสำรองเพิ่มจากที่กำหนดใน (1) เพิ่มจำนวนของยอดคงค้างหลังหักเงินสำรองที่บริษัทได้กันไว้แล้ว สำหรับลูกหนี้รายนั้นๆตาม (1)

ในกรณีที่บริษัทได้ดำเนินการกันเงินสำรองครบเต็มจำนวนตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด และมีส่วนที่เกินกว่าจำนวนเงินสำรองพียงกันแล้ว สามารถนำส่วนเกินดังกล่าวมาหักออกจากจำนวนเงินที่ต้องพิจารณากันเงินสำรองเพิ่มเติมตาม (2) (3) และ (4) ได้

การกันเงินสำรองตาม (2) (3) และ (4) ให้ถือปฏิบัติตั้งแต่ช่วงการบัญชีในรอบระยะเวลาหกเดือนหลังของปี 2547 เป็นต้นไป

สำหรับลูกหนี้ที่ต้องกันเงินสำรองเพิ่มตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดข้างต้นตามข้อ 4.4.2 (2) (3) และ (4) บริษัทไม่จำเป็นต้องพิจารณาประเมินราคาหรือตีราคามูลค่าของหลักประกันใหม่ เว้นแต่กรณีที่ธนาคารแห่งประเทศไทยจะสั่งการเป็นอย่างอื่น

4.4.3 ในกรณีที่บริษัทได้ดำเนินการกันเงินสำรองสำหรับสินทรัพย์สงสัยจะสูญตามข้อ 4.4.2 แล้ว หากบริษัทได้ดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ตามหลักเกณฑ์การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธนาคารแห่งประเทศไทยหรือฟ้องร้องดำเนินคดีทางกฎหมายในภายหลังบริษัทนั้นก็ไม่ต้องกันเงินสำรองเพิ่มตาม ข้อ 4.4.2 (2) (3) และ (4) อีก และให้บริษัทดำเนินการเกี่ยวกับการโอนเงินสำรองพียงกันดังนี้

(1) กรณีที่บริษัทได้ดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ตามหลักเกณฑ์การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธนาคารแห่งประเทศไทยภายหลังจากที่ได้ดำเนินการกันเงินสำรองสำหรับสินทรัพย์สงสัยจะสูญตามข้อ 4.4.2 แล้ว บริษัทจะต้องถือปฏิบัติตามข้อ 4.12 และสามารถโอนเงินสำรองส่วนเกินกว่าจำนวนเงินสำรองพียงกันกลับเป็นรายได้ได้

(2) กรณีที่มีการฟ้องร้องดำเนินคดีตามกฎหมาย ภายหลังจากที่ได้ดำเนินการกันเงินสำรองสำหรับสินทรัพย์สงสัยจะสูญตามข้อ 4.4.2 แล้ว ให้บริษัทคงเงินสำรองที่กันไว้แล้วตามข้อ 4.4.2 (1) สำหรับลูกหนี้รายนั้นๆ ไว้ในบัญชีต่อไป ส่วนเงินสำรองที่กันไว้เพิ่มขึ้นตามข้อ 4.4.2 (2) (3) และ (4) ห้ามโอนกลับ เป็นรายได้ แต่สามารถโอนไปใช้เป็นเงินสำรองสำหรับลูกหนี้รายอื่นได้

4.5 สินทรัพย์จัดชั้นสงสัยตามเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้ ให้กันเงินสำรองในอัตราไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50

(1) ลูกหนี้ที่ค้างชำระต้นเงินหรือดอกเบี้ยเป็นระยะเวลารวมกันเกินกว่า 6 เดือน นับแต่วันถึงกำหนดชำระ ไม่ว่าจะ เป็นไปตามเงื่อนไขหรือเงื่อนไขตามสัญญา หรือวันที่บริษัท ทวงถาม หรือเรียกให้ชำระคืน แล้วแต่วันใดจะถึงก่อน ยกเว้นลูกหนี้ที่จัดชั้นสูญหรือสงสัยจะสูญ แล้ว

(2) ลูกหนี้ที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้ว

(3) ลูกหนี้ที่หยุดดำเนินกิจการหรือเลิกกิจการ หรือกิจการของลูกหนี้อยู่ระหว่าง ชำระบัญชี

(4) ลูกหนี้ที่ประวิงการชำระหนี้ หรือกระทำการใด ๆ เพื่อมิให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ เช่น ออกไปเสียนอกราชอาณาจักร หรือยกย้ายถ่ายเททรัพย์สิน

(5) ลูกหนี้ที่บริษัทติดต่อไม่ได้ หรือตามตัวลูกหนี้ไม่พบ หรือลูกหนี้ไปเสียจาก ภูมิภาคที่ปรากฏตามสัญญาโดยไม่แจ้งให้บริษัททราบ

(6) ลูกหนี้ที่ไม่ปรากฏธุรกิจแน่ชัด หรือไม่ได้ประกอบธุรกิจจริงจัง หรือนำเงินไปใช้ ผิดวัตถุประสงค์

(7) บริษัทได้ยื่นคำขอเจดีย์ทรัพย์ในคดีที่ลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้อื่นฟ้อง

(8) สินทรัพย์หรือสิทธิเรียกร้องที่คาดว่าจะเรียกให้ชำระคืนไม่ได้ครบถ้วน

(9) มีเหตุประการอื่นที่แสดงว่าสินทรัพย์หรือสิทธิเรียกร้องนั้นคาดว่าจะเรียกคืน ไม่ได้ครบถ้วนตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยสั่ง

4.6 สินทรัพย์จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐานตามเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้ ให้กันเงินสำรอง ในอัตราไม่ต่ำกว่าร้อยละ 20

(1) ลูกหนี้ที่ค้างชำระต้นเงินหรือดอกเบี้ยเป็นระยะเวลารวมกันเกินกว่า 3 เดือน นับแต่วันถึงกำหนดชำระ ไม่ว่าจะ เป็นไปตามเงื่อนไขหรือเงื่อนไขตามสัญญา หรือวันที่บริษัท ทวงถามหรือเรียกให้ชำระคืน แล้วแต่วันใดจะถึงก่อน ยกเว้นลูกหนี้ที่จัดชั้นสูญ สงสัยจะสูญ หรือ สงสัยแล้ว

(2) มีเหตุประการอื่นที่แสดงว่าสินทรัพย์หรือสิทธิเรียกร้องนั้นมีปัญหาในการเรียกให้ ชำระคืนหรือไม่ก่อให้เกิดรายได้ตามปกติตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยสั่ง

4.7 สินทรัพย์จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษหรือสินทรัพย์จัดชั้นควรระวังเป็นพิเศษตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้ ให้กันเงินสำรองในอัตราไม่ต่ำกว่าร้อยละ 2 หรืออัตราที่ต่ำกว่าซึ่งคำนวณได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด โดยใช้ยอดคงค้างของต้นเงินที่ไม่รวมดอกเบี่ยค้างรับเป็นฐานในการคำนวณเงินสำรอง

ลูกหนี้ที่ค้างชำระต้นเงินหรือดอกเบี้ยเป็นระยะเวลารวมกันเกินกว่า 1 เดือนนับแต่วันถึงกำหนดชำระ ไม่ว่าจะปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือเงื่อนไขตามสัญญา หรือวันที่บริษัททวงถามหรือเรียกให้ชำระคืน แล้วแต่วันใดจะถึงก่อน ยกเว้นลูกหนี้ที่จัดชั้นสูญ สงสัยจะสูญ สงสัย หรือต่ำกว่ามาตรฐานแล้ว

4.8 สินทรัพย์จัดชั้นปกติตามเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้ ให้กันเงินสำรองในอัตราไม่ต่ำกว่าร้อยละ 1 หรืออัตราที่ต่ำกว่าซึ่งคำนวณได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด โดยใช้ยอดคงค้างของต้นเงินที่ไม่รวมดอกเบี่ยค้างรับเป็นฐานในการคำนวณเงินสำรอง

(1) ลูกหนี้ที่ไม่ผิดนัดชำระหนี้

(2) ลูกหนี้อื่นที่ไม่เข้าข่ายเป็นลูกหนี้จัดชั้นสูญ สงสัยจะสูญ สงสัย ต่ำกว่ามาตรฐานหรือกล่าวถึงเป็นพิเศษ (หรือควรระวังเป็นพิเศษ)

4.9 ให้บริษัทจัดชั้นเงินให้สินเชื่อโดยพิจารณาเป็นรายบัญชี ไม่ต้องพิจารณาจัดชั้นเป็นกลุ่มลูกหนี้ หรือจัดชั้นลูกหนี้ในเครือเดียวกันไว้ที่ชั้นเดียวกัน

4.10 ลูกหนี้ที่มีหนังสือยืนยันการตรวจรับงานจากหน่วยราชการตามระเบียบของหน่วยราชการนั้นที่มีระยะเวลาไม่เกิน 6 เดือนนับแต่วันตรวจรับงาน เงินให้สินเชื่อส่วนที่มีหนังสือยืนยันนั้นให้ถือเป็นสินทรัพย์จัดชั้นปกติ

4.11 ลูกหนี้เงินให้กู้ยืมเพื่อซื้อหลักทรัพย์ ให้ถือเป็นลูกหนี้ที่ไม่ต้องจัดชั้น และไม่ต้องกันเงินสำรอง เว้นแต่เป็นกรณีตามข้อ 4.4.1 (4)

4.12 ในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ตามหลักเกณฑ์การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของสถาบันการเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ให้บริษัทถือปฏิบัติดังต่อไปนี้

(1) ตัดส่วนสูญเสียออกจากบัญชี หรือกั้นเงินสำรองดังต่อไปนี้

- (ก) ในกรณีที่บริษัทยินยอมลดต้นเงินหรือดอกเบี้ยที่ค้างชำระก่อนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ให้แก่ลูกหนี้ หรือรับชำระหนี้โดยการรับโอนสินทรัพย์ ตราสารการเงิน หรือรับทุนของลูกหนี้ที่เกิดจากการแปลงหนี้เป็นทุน ให้บริษัทตัดจำหน่ายบัญชีลูกหนี้และบันทึกส่วนสูญเสียที่เกิดขึ้นพร้อมกับโอนกลับรายการเงินสำรองส่วนเกินที่กั้นไว้เฉพาะสำหรับลูกหนี้รายนั้นทั้งจำนวนได้
- (ข) ในกรณีที่บริษัทยินยอมผ่อนปรนเงื่อนไขในการชำระหนี้ให้แก่ลูกหนี้ โดยไม่มีการลดต้นเงินและดอกเบี้ยที่ค้างชำระก่อนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ซึ่งมีผลทำให้มูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนของหนี้ที่มีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่ได้คำนวณตามวิธีการที่กำหนดไว้ตามหลักเกณฑ์การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของสถาบันการเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดต่ำกว่าราคาตามบัญชีเดิมรวมดอกเบี้ยค้างรับที่บันทึกในบัญชีของลูกหนี้ก่อนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ให้บริษัทบันทึกเงินสำรองสำหรับส่วนสูญเสียที่เกิดขึ้นดังกล่าวทั้งจำนวน ทั้งนี้ บริษัทสามารถโอนกลับรายการเงินสำรองที่กั้นไว้แล้วเดิมก่อนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้สำหรับลูกหนี้รายนั้นได้เฉพาะจำนวนที่กั้นไว้แล้วสูงกว่าจำนวนส่วนสูญเสียที่ต้องกันและหากเงินสำรองที่กั้นไว้แล้วต่ำกว่าจำนวนส่วนสูญเสียที่ต้องกันก็ให้กันเงินสำรองเพิ่มขึ้นให้ครบจำนวนส่วนสูญเสียที่ต้องกันดังกล่าว
- (ค) ในกรณีที่บริษัทยินยอมลดต้นเงินหรือดอกเบี้ยที่ค้างชำระก่อนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ให้แก่ลูกหนี้ หรือรับชำระหนี้บางส่วนโดยการรับโอนสินทรัพย์ ตราสารการเงิน หรือรับทุนของลูกหนี้ที่เกิดจากการแปลงหนี้เป็นทุน และผ่อนปรนเงื่อนไขในการชำระหนี้ในส่วนที่เหลือให้แก่ลูกหนี้

ให้บริษัทปฏิบัติตาม (ก) สำหรับกรณีการลดต้นเงินหรือดอกเบี้ย หรือการรับชำระหนี้ดังกล่าว และปฏิบัติตาม(ข) ในส่วนการผ่อนปรนเงื่อนไขในการชำระหนี้

(2) ในระหว่างติดตามผลการปฏิบัติตามเงื่อนไขการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ซึ่งลูกหนี้ต้องชำระเงินตามสัญญาการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ใหม่ติดต่อกันไม่น้อยกว่า 3 เดือน หรือ 3 งวด การชำระเงินแล้วแต่ระยะเวลาใดจะนานกว่า ให้ดำเนินการดังนี้

(ก) ลูกหนี้ที่ถูกจัดชั้นเป็นสงสัยจะสูญเสียหรือสงสัยให้จัดชั้นเป็นต่ำกว่ามาตรฐาน

(ข) ลูกหนี้ที่ถูกจัดชั้นเป็นต่ำกว่ามาตรฐาน หรือกล่าวถึงเป็นพิเศษ (หรือควรระวังเป็นพิเศษ) ให้คงจัดชั้นเช่นเดิม

ทั้งนี้ บริษัทจะต้องกันเงินสำรองสำหรับลูกหนี้ตามสถานการณ์จัดชั้นหลังการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ หากเงินสำรองตาม (2) นี้มีจำนวนสูงกว่าเงินสำรองสำหรับส่วนสูญเสียจากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ตาม (1)(ข) และ (ค)

เมื่อลูกหนี้สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้โดยชำระเงินตามสัญญาปรับปรุงโครงสร้างหนี้ใหม่ติดต่อกันไม่น้อยกว่า 3 เดือน หรือ 3 งวดการชำระเงินแล้วให้ถือเป็นลูกหนี้จัดชั้นปกติ

ในกรณีที่ลูกหนี้ไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขการชำระหนี้ใหม่ ให้นับระยะเวลาการค้างชำระรวมกับระยะเวลาการค้างชำระก่อนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ แล้วพิจารณาจัดชั้นตามหลักเกณฑ์การจัดชั้นเพื่อการกันเงินสำรองตามเกณฑ์ในประกาศฉบับนี้ต่อไป

(3) สำหรับลูกหนี้ที่ปรับปรุงโครงสร้างหนี้ตามหลักเกณฑ์การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของสถาบันการเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด และเข้าเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้ให้บริษัทจัดชั้นลูกหนี้ดังกล่าวเป็นชั้นปกติได้ทันทีโดยไม่ต้องรอติดตามผลการปฏิบัติตามเงื่อนไขการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

(ก) ลูกหนี้ที่สามารถชำระดอกเบี้ยได้ไม่ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยในตลาด (Market interest rate) โดยไม่มีช่วงปลอดการชำระดอกเบี้ย แต่อาจมีช่วงปลอดชำระเงินต้นได้

(ข) ลูกหนี้ที่มีส่วนสูญเสียจากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 20 ของยอดหนี้ตามบัญชีก่อนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ซึ่งได้มีการตัดออกจากรายบัญชีแล้ว หรือได้มีการกันเงินสำรองในอัตราดังกล่าวครบถ้วนแล้ว

โดยหนี้ส่วนที่เหลือได้มีการวิเคราะห์ฐานะและกิจการของลูกหนี้ ตลอดจนกระแสเงินสดอย่างมีหลักเกณฑ์ สมเหตุสมผล และมีหลักฐานประกอบจนเชื่อได้แน่นอนว่า ลูกหนี้สามารถปฏิบัติตามสัญญาการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้

(ค) ลูกหนี้ในลักษณะ Loan Syndication หรือมีเจ้าหนี้หลายราย ซึ่งบรรดาเจ้าหนี้ได้ตกลงปรับปรุงโครงสร้างหนี้ร่วมกันได้ และสามารถแสดงหลักฐานการวิเคราะห์ฐานะและกิจการของลูกหนี้ตลอดจนกระแสเงินสดอย่างมีหลักเกณฑ์ สมเหตุสมผล และมีความเป็นไปได้แน่นอนที่ลูกหนี้จะปฏิบัติตามสัญญาการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้

(ง) กรณีที่บริษัทได้ฟ้องร้องลูกหนี้ต่อมาได้มีการตกลงทำสัญญาประนีประนอมยอมความและศาลได้มีคำพิพากษาตามยอมแล้วและกรณีที่บริษัทได้ฟ้องร้องลูกหนี้ตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลายและศาลได้มีคำสั่งเห็นชอบตามคำขอประนอมหนี้หรือแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้

(4) กรณีที่บริษัทได้ทำการปรับปรุงโครงสร้างหนี้โดยได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทยหรือคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ให้บริษัทจัดชั้นลูกหนี้ดังกล่าวเป็นชั้นปกติได้ทันทีโดยไม่ต้องรอติดตามผลการปฏิบัติตามเงื่อนไขการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

(5) ในกรณีที่เห็นว่ามีข้อผิดพลาดในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจสั่งการให้มีการแก้ไข หรือให้บริษัทหาผู้เชี่ยวชาญอิสระมาประเมินหรือทบทวนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ หรือสั่งการให้เปลี่ยนแปลงการจัดชั้นและการกันเงินสำรองสำหรับลูกหนี้ในแต่ละรายได้

4.13 ในการกันเงินสำรองสำหรับสินทรัพย์จัดชั้นทุกประเภท เว้นแต่สินทรัพย์จัดชั้นสงสัย จะปฏิบัติตามข้อ 4.4.1 (2) (3) (4) และ (6)ให้นำมูลค่าของหลักประกันซึ่งได้ประเมินราคาตามหลักเกณฑ์การประเมินมูลค่าหลักประกันของสถาบันการเงินตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดมาหักออกจากราคาตามบัญชีของลูกหนี้ก่อนการกันเงินสำรอง โดยบริษัทสามารถเลือกที่จะนำหลักประกันมาหักออกจากบัญชีใดของลูกหนี้ก่อนก็ได้ ทั้งนี้ มูลค่าของหลักประกันที่นำมาหักได้จะต้องไม่สูงเกิน กว่าวงเงินที่ระบุในสัญญาจำนำสัญญาจำนอง หรือสัญญาประกันแล้วแต่กรณี ดังนี้

(1) หลักประกันที่เป็นสิทธิในตัวสัญญาใช้เงิน หรือบัตรเงินฝากที่บริษัทนั้น นำมาหักได้ร้อยละ 100

(2) หลักประกันประเภทหนังสือค้ำประกันที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์ทั้งในประเทศและต่างประเทศกรณีที่เป็น Standby Letter of Credit (SBLC)ให้นำมาหักได้ร้อยละ 100 ของวงเงินที่ระบุใน SBLC และกรณีที่เป็น Letter of Guarantee (LG)ให้นำมาหักได้ร้อยละ 95 ของวงเงินที่ระบุใน LG

(3) หลักประกันที่ใกล้เคียงเงินสด เช่น หลักทรัพย์ในความต้องการของตลาดนำมาหักได้ไม่เกินร้อยละ 95 ของราคาตลาด

(4) หลักประกันอื่นนอกจาก (1) (2) และ (3)ให้นำมาหักได้ไม่เกินร้อยละ 90 ของมูลค่าที่ได้จากการประเมินราคาหรือการตีราคา

(5) ลูกหนี้จัดชั้นรายได้ที่กระทรวงการคลังค้ำประกัน หรือที่รัฐบาลจะจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อชำระหนี้ให้ หรือที่มีหลักฐานว่าจะได้รับชำระเงินจากหน่วยราชการโดยแน่นอนให้นำวงเงินที่ได้รับการค้ำประกันหรือที่จะได้รับชำระนั้นมาหักออกจากราคาตามบัญชีของลูกหนี้ก่อนคำนวณเงินสำรอง

สำหรับสินทรัพย์จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษหรือสินทรัพย์จัดชั้นควรระวังเป็นพิเศษตามข้อ 4.7 และสินทรัพย์จัดชั้นปกติตามข้อ 4.8 บริษัทจะนำมูลค่าของหลักประกันมาหักออกจากราคาตามบัญชีของลูกหนี้ก่อนการกันเงินสำรองหรือไม่ก็ได้ ในกรณีที่บริษัทเลือกที่จะนำมูลค่าหลักประกันมาหักออกจากราคาตามบัญชีของลูกหนี้ก่อนการกันเงินสำรอง มูลค่าของหลักประกันที่จะนำมาหักได้ให้เป็นไปตามข้อ (1) ถึง (5)

4.14 ลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญรายได้ที่ได้กันเงินสำรองครบถ้วนแล้ว และบริษัทได้ตัดจำหน่ายลูกหนี้รายดังกล่าวออกจากบัญชีแล้วตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดให้บริษัทเงินทุน บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ปฏิบัติเกี่ยวกับการตัดจำหน่าย ลูกหนี้ออกจากบัญชี ลงวันที่ 21 กันยายน 2542 และประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ ลงวันที่ 8 มกราคม 2545 ก่อนวันที่ประกาศฉบับนี้มีผลบังคับใช้ ให้บริษัทบันทึกลูกหนี้ดังกล่าวรายที่มีหลักประกันกลับเข้ามาในบัญชี โดยให้บันทึกบัญชีกลับรายการบัญชีที่ได้เคยบันทึกไว้เมื่อมีการตัดจำหน่ายลูกหนี้รายดังกล่าวออกจากบัญชี ส่วนลูกหนี้รายที่ไม่มี

หลักประกัน ถ้าบริษัทจะบันทึกลูกหนี้กลับเข้ามาในบัญชี ให้บริษัทบันทึกบัญชีโดยกลับรายการบัญชีที่ได้เคยบันทึกไว้เมื่อมีการตัดจำหน่ายลูกหนี้รายดังกล่าวออกจากบัญชีด้วยเช่นกัน

4.15 ในการกันเงินสำรองสำหรับสินทรัพย์จัดชั้นดังกล่าวถึงเป็นพิเศษ (หรือควรระวังเป็นพิเศษ) ตามข้อ 4.7 และสินทรัพย์จัดชั้นปกติตามข้อ 4.8 หากธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นว่าอัตราที่คำนวณได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดไม่เพียงพอที่จะรองรับความเสี่ยงสำหรับบริษัทใด ธนาคารแห่งประเทศไทยมีสิทธิสั่งการให้บริษัทนั้นกันเงินสำรองสำหรับสินทรัพย์จัดชั้นดังกล่าวในอัตราที่เห็นสมควรได้ แต่ต้องไม่เกินร้อยละ 2 หรือ ร้อยละ 1 แล้วแต่กรณี

4.16 ในระหว่างเวลาที่บริษัทยังไม่ได้ตัดสินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ออกจากบัญชี หรือยังกันเงินสำรองสำหรับสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ครบจำนวน บริษัทจะจ่ายเงินปันผลหรือเงินตอบแทนอื่นใดแก่ผู้ถือหุ้นมิได้

4.17 ในกรณีที่บริษัทประสงค์จะจัดชั้นสินทรัพย์หรือสิทธิเรียกร้องและกันเงินสำรองโดยใช้เกณฑ์ที่เข้มงวดกว่าข้อกำหนดตามประกาศฉบับนี้ ให้บริษัทสามารถกระทำได้

4.18 ให้บริษัทจัดทำรายงานการสอบทานเงินให้สินเชื่อและภาวะผูกพันส่งไปยังธนาคารแห่งประเทศไทยตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบรายงานที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด

5. วันเริ่มต้นบังคับใช้

ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 23 สิงหาคม 2547

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(ม.ร.ว. ปรีดียาธร เทวกุล)

ผู้ว่าการ

ธนาคารแห่งประเทศไทย

หลักเกณฑ์ วิธีการคำนวณอัตราการเปลี่ยนแปลงสถานะของสินทรัพย์จัดชั้นปกติ และสินทรัพย์จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษ

1. อนุญาตให้สถาบันการเงินกันเงินสำรองสำหรับสินทรัพย์จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษและสินทรัพย์จัดชั้นปกติ ในอัตราร้อยละ 2 และร้อยละ 1 ตามลำดับ หรืออัตราที่ต่ำกว่าซึ่งคำนวณจากอัตราการเปลี่ยนแปลงสถานะของสินทรัพย์จัดชั้นปกติ หรือสินทรัพย์จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษไปเป็นสินทรัพย์จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน สงสัย สงสัยจะสูญ และสูญที่เกิดขึ้นจริงเฉลี่ยของ 4 ไตรมาสก่อนหน้า โดยมีวิธีการคำนวณ ดังนี้

1.1 อัตราการเปลี่ยนแปลงสถานะในแต่ละไตรมาสนั้น ให้คำนวณจากสัดส่วนยอดสินทรัพย์จัดชั้นปกติ หรือสินทรัพย์จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษ ณ ต้นไตรมาสที่เปลี่ยนแปลงสถานะเป็นสินทรัพย์จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐานขึ้นไป ณ สิ้นไตรมาสนั้นๆ ทั้งนี้ ไม่ต้องนำลูกหนี้รายใหม่ที่เกิดขึ้นระหว่างไตรมาส และลูกหนี้ที่ผ่านการปรับปรุงโครงสร้างหนี้มารวมในการคำนวณด้วย

1.2 อัตราส่วนการเปลี่ยนแปลงสถานะ 4 ไตรมาสก่อนหน้า หมายถึง อัตราส่วนเฉลี่ยของไตรมาสปัจจุบันและ 3 ไตรมาস্য้อนหลัง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างวิธีการคำนวณอัตราการเปลี่ยนแปลงสถานะของสินทรัพย์จัดชั้นปกติ

การคำนวณหาอัตราการเปลี่ยนแปลงสถานะเพื่อใช้ในการคำนวณเงินกันสำรอง ณ สิ้นงวดการบัญชีแรกของปี 2545 (30 มิถุนายน 2545) ให้สถาบันการเงินคำนวณอัตราการเปลี่ยนแปลงสถานะเฉลี่ยตั้งแต่ไตรมาส 3 ของปี 2544 ถึง ไตรมาสที่ 2 ของปี 2545

ตารางที่ ผ. 1 การคำนวณอัตราการเปลี่ยนแปลงสถานะของสินทรัพย์จัดชั้นปกติ

	สินทรัพย์จัดชั้นปกติ ณ เริ่มไตรมาส (A)	สินทรัพย์ (A) ที่เปลี่ยนแปลงสถานะ ณ วันสิ้นสุดไตรมาส*	อัตราการเปลี่ยนแปลง สถานะ (C)=(B)/(A)*100
ไตรมาส 3 ปี 2544	1,000,000	12,000	1.20
ไตรมาส 4 ปี 2544	1,200,000	13,000	1.08
ไตรมาส 1 ปี 2545	1,100,000	7,000	0.64
ไตรมาส 2 ปี 2545	1,300,000	6,000	0.46
อัตราการเปลี่ยนแปลงสถานะเฉลี่ย			0.85

เมื่อสถาบันการเงินได้อัตราการเปลี่ยนแปลงสถานะเฉลี่ยของสินทรัพย์จัดชั้นปกติซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.85 แล้ว ให้คำนวณจำนวนเงินกันสำรอง โดยนำอัตราดังกล่าวมาคูณกับยอดสินทรัพย์จัดชั้นปกติทั้งสิ้น (รวมลูกหนี้รายใหม่ที่เกิดขึ้นระหว่างงวดและลูกหนี้ที่ผ่านการปรับปรุงโครงสร้างหนี้) ณ วันสิ้นงวดการบัญชีแรกของปี 2545 ทั้งนี้ สำหรับการคำนวณการกันเงินสำรองสำหรับสินทรัพย์จัดชั้นกล่าวถึงเป็น พิเศษให้สถาบันการเงินดำเนินการตามตัวอย่างข้างต้นเช่นกัน

* หมายถึง สินทรัพย์จัดชั้นปกติ ณ วันเริ่มไตรมาส ที่เปลี่ยนแปลงสถานะเป็นสินทรัพย์จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐานสงสัย และสงสัยจะสูญ ณ วันสิ้นไตรมาส

หมายเหตุ สถาบันการเงินไม่ต้องนำลูกหนี้รายใหม่ที่เกิดขึ้นระหว่างไตรมาส และลูกหนี้ที่ผ่านการปรับปรุงโครงสร้างหนี้มารวมในการคำนวณ

ตัวอย่างการกันเงินสำรองสำหรับลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญ

กรณีลูกหนี้ไม่มีหลักประกัน

ตัวอย่างที่ 1 ลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญทั้งหมดของสถาบันการเงินแบ่งเป็นกลุ่มตามระยะเวลาการค้างชำระ ณ 31 ธ.ค. 47 ดังนี้

ตารางที่ ผ. 2 การกันเงินสำรองสำหรับลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญ กรณีลูกหนี้ไม่มีหลักประกัน

	ระยะเวลาค้างชำระ ณ 31 ธ.ค. 47			รวม
	(I) 24 เดือน < X ≤ 36 เดือน	(II) 36 เดือน < X ≤ 48 เดือน	(III) มากกว่า 48 เดือน	
ยอดคงค้าง (1)	100.0 ลบ.	200.0 ลบ.	300.0 ลบ.	600.0 ลบ.
มูลค่าหลักประกันที่นำมาหักก่อน กันเงินสำรอง (2)	-	-	-	-
เงินสำรองที่กันตามเกณฑ์เดิม (3) = (1) - (2)	100.0 ลบ.	200.0 ลบ.	300.0 ลบ.	600.0 ลบ.
ยอดคงค้างหลังหักเงินสำรองที่ สถาบันการเงิน ได้กันไว้สำหรับ ลูกหนี้รายนั้น (4) = (1) - (3)	-	-	-	-
เงินสำรองที่ต้องทยอยกันเพิ่มตาม เกณฑ์ใหม่ ณ 31 ธ.ค. 47	-	-	-	-

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรณีลูกหนี้มีหลักประกัน

ตัวอย่างที่ 2 สถาบันการเงินได้มีการประเมินราคาหรือตีราคาหลักประกันตามหลักเกณฑ์การประเมินมูลค่าหลักประกันของสถาบันการเงินตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดไว้ และนำมูลค่าของหลักประกันมาหักออกจากราคาตามบัญชีของลูกหนี้ก่อนการกันเงินสำรอง ลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญทั้งหมดของสถาบันการเงินแบ่งเป็นกลุ่มตามระยะเวลาค้างชำระ ดังนี้

ตารางที่ ผ. 3 การกันเงินสำรองสำหรับลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญ กรณีลูกหนี้มีหลักประกัน

	ระยะเวลาค้างชำระ ณ 31 ธ.ค. 47			รวม
	(I) 24 เดือน < X ≤ 36 เดือน	(II) 36 เดือน < X ≤ 48 เดือน	(III) มากกว่า 48 เดือน	
ยอดคงค้าง (1)	100.0 ลบ.	200.0 ลบ.	300.0 ลบ.	600.0 ลบ.
มูลค่าหลักประกันที่นำมาหักก่อน กันเงินสำรอง (2)	90.0 ลบ.	160.0 ลบ.	300.0 ลบ.	550.0 ลบ.
เงินสำรองที่กันตามเกณฑ์เดิม (3) = (1) - (2)	10.0 ลบ.	40.0 ลบ.	-	50.0 ลบ.
ยอดคงค้างหลังหักเงินสำรองที่ สถาบันการเงินได้กันไว้สำหรับ ลูกหนี้รายนั้น (4) = (1) - (3)	90.0 ลบ.	160.0 ลบ.	300.0 ลบ.	550.0 ลบ.

หากสถาบันการเงินไม่มีการฟ้องร้องดำเนินคดีกับลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญเลย สถาบันการเงิน ต้องกันเงินสำรองตามหลักเกณฑ์ใหม่ ณ 31 ธันวาคม 2547, 31 ธันวาคม 2548 และ 31 ธันวาคม 2549 ดังนี้

ตารางที่ ผ. 4 การกันเงินสำรองสำหรับลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญ กรณีที่สถาบันการเงินไม่มีการฟ้องร้องดำเนินคดีกับลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญ

เงินสำรองที่กันตามหลักเกณฑ์ใหม่	ระยะเวลาค้างชำระ ณ 31 ธ.ค. 47			รวม
	(I) 24 เดือน < X ≤ 36 เดือน	(II) 36 เดือน < X ≤ 48 เดือน	(III) มากกว่า 48 เดือน	
ณ 31 ธ.ค. 47 (5)	32.5 ลบ. 10+(90*25%)	120.0 ลบ. 40+(160*50%)	300.0 ลบ. 0+(300*100%)	452.5 ลบ.
ณ 31 ธ.ค. 48 (6)	55.0 ลบ. 10+(90*50%)	200.0 ลบ. 40+(160*100%)	300.0 ลบ.	555.0 ลบ.
ณ 31 ธ.ค. 49 (7)	100.0 ลบ. 10+(90*100%)	200.0 ลบ.	300.0 ลบ.	600.0 ลบ.

ตัวอย่างที่ 3 จากตัวอย่างที่ 2 กำหนดให้สถาบันการเงินมีการฟ้องร้องดำเนินคดีกับลูกหนี้ จัดชั้นสงสัยจะสูญเฉพาะกลุ่มลูกหนี้ที่มีระยะเวลาดำเนินการเกินกว่า 36 เดือน [กลุ่ม (II) และ (III)] ภายในปี 2548 และลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญกลุ่มที่มีระยะเวลาดำเนินการเกินกว่า 24 เดือน [กลุ่ม (I)] ในปี 2549

ตารางที่ ผ. 5 การกันเงินสำรองสำหรับลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญ กรณีที่สถาบันการเงินฟ้องร้องดำเนินคดีกับลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญที่ค้างชำระเกินกว่า 24 เดือน

	ระยะเวลาค้างชำระ ณ 31 ธ.ค. 47			รวม
	(I) 24 เดือน < X ≤ 36 เดือน	(II) 36 เดือน < X ≤ 48 เดือน	(III) มากกว่า 48 เดือน	
ยอดคงค้าง (1)	100.0 ลบ.	200.0 ลบ.	300.0 ลบ.	600.0 ลบ.
มูลค่าหลักประกันที่นำมาหักก่อนกันเงินสำรอง (2)	90.0 ลบ.	160.0 ลบ.	300.0 ลบ.	550.0 ลบ.
เงินสำรองที่กันตามเกณฑ์เดิม (3) = (1) - (2)	10.0 ลบ.	40.0 ลบ.	-	50.0 ลบ.
ยอดคงค้างหลังหักเงินสำรองที่สถาบันการเงินได้กันไว้สำหรับลูกหนี้รายนั้น (4) = (1) - (3)	90.0 ลบ.	160.0 ลบ.	300.0 ลบ.	550.0 ลบ.

หากในปี 2548 สถาบันการเงินมีการฟ้องร้องดำเนินคดีกับลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญที่มีระยะเวลาดำเนินคดีเกินกว่า 36 เดือน [กลุ่ม (II) และ (III)] และในปี 2549 สถาบันการเงินมีการฟ้องร้องดำเนินคดีกับลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญกลุ่มที่มีระยะเวลาดำเนินคดีเกินกว่า 24 เดือน [กลุ่ม (I)] สถาบันการเงินต้องกันเงินสำรองตามหลักเกณฑ์ใหม่ ณ 31 ธันวาคม 2547, 31 ธันวาคม 2548 และ 31 ธันวาคม 2549 ดังนี้

ตารางที่ ผ. 6 การกันเงินสำรองสำหรับลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญ กรณีที่สถาบันการเงินฟ้องร้องดำเนินคดีกับลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญที่ค้างชำระเกินกว่า 36 เดือน

เงินสำรองพึงกันตามหลักเกณฑ์ใหม่	ระยะเวลาดำเนินคดี ณ 31 ธ.ค. 47			รวม
	(I) 24 เดือน < X ≤ 36 เดือน	(II) 36 เดือน < X ≤ 48 เดือน	(III) มากกว่า 48 เดือน	
ณ 31 ธ.ค. 47 (5)	32.5 ลบ. 10+(90*25%)	120.0 ลบ. 40+(160*50%)	300.0 ลบ. 0+(300*100%)	452.5 ลบ.
ณ 31 ธ.ค. 48 (6)	55.0 ลบ. 10+(90*50%)	120.0 ลบ.	300.0 ลบ.	475.0 ลบ.
ณ 31 ธ.ค. 49 (7)	55.0 ลบ.	120.0 ลบ.	300.0 ลบ.	475.0 ลบ.

ทั้งนี้ เมื่อสถาบันการเงินได้มีการฟ้องร้องดำเนินคดีกับลูกหนี้ที่ได้กันเงินสำรองตามหลักเกณฑ์ใหม่แล้ว ให้สถาบันการเงินคงจำนวนเงินสำรองที่กันไว้แล้วสำหรับลูกหนี้ดังกล่าวไว้ในบัญชีต่อไป โดยไม่สามารถโอนกลับมาเป็นรายได้ แต่สามารถโอนส่วนเงินสำรองที่กันไว้เพิ่มตามหลักเกณฑ์ใหม่ไปใช้กับลูกหนี้รายอื่นได้ และไม่ต้องกันเงินสำรองเพิ่มเติมตามเงื่อนไขอีก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างที่ 4 กำหนดให้สถาบันการเงินมีลูกหนี้ โดยแบ่งเป็นกลุ่มตามระยะเวลาค้างชำระ ดังนี้

ตารางที่ ผ. 7 การแบ่งกลุ่มลูกหนี้ตามระยะเวลาค้างชำระ

	ระยะเวลาค้างชำระ ณ 31 ธ.ค. 47				รวม
	(I) 6 เดือน<X ≤12 เดือน	(II) 12 เดือน<X ≤24 เดือน	(III) 24 เดือน<X ≤36 เดือน	(IV) 36 เดือน<X ≤48 เดือน	
ยอดคงค้าง (1)	100.0 ลบ.	100.0 ลบ.	200.0 ลบ.	300.0 ลบ.	700.0 ลบ.
มูลค่าหลักประกันที่นำมาหักก่อนกันเงินสำรอง (2)	70.0 ลบ.	90.0 ลบ.	160.0 ลบ.	300.0 ลบ.	620.0 ลบ.
เงินสำรองเพิ่มตามเกณฑ์เดิม (3)	15.0 ลบ.	10.0 ลบ.	40.0 ลบ.	-	65.0 ลบ.
ยอดคงค้างหลังหักเงินสำรองที่สถาบันการเงินได้กันไว้สำหรับลูกหนี้รายนั้น (4) = (1) - (3)	85.0 ลบ.	90.0 ลบ.	160.0 ลบ.	300.0 ลบ.	635.0 ลบ.

หากสถาบันการเงินไม่มีการฟ้องร้องดำเนินคดีกับลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญเลย สถาบันการเงิน ต้องกันสำรองเพิ่มตามเกณฑ์ใหม่ ณ 31 ธันวาคม 2547, 31 ธันวาคม 2548 และ 31 ธันวาคม 2549 และ 31 ธันวาคม 2550 ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ผ. 8 การแบ่งกลุ่มลูกหนี้ตามระยะเวลาค้างชำระ กรณีฟ้องร้องดำเนินคดี
กับลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญ

เงินสำรองพียงกันตาม หลักเกณฑ์ใหม่	ระยะเวลาดำเนินการ 31 ธ.ค. 47				รวม
	(I) 6 เดือน<X ≤12 เดือน	(II) 12 เดือน<X ≤24 เดือน	(III) 24 เดือน<X ≤36 เดือน	(IV) 36 เดือน<X ≤48 เดือน	
ณ 31 ธ.ค. 47 (5)	15.0 ลบ.	10.0 ลบ.	80.0 ลบ. 40+(160*25%)	150.0 ลบ. 0+(300*50%)	255.0 ลบ.
ณ 31 ธ.ค. 48 (6)	30.0 ลบ.	32.5 ลบ. 10+(90*25%)	120.0 ลบ. 40+(160*50%)	300.0 ลบ. (300*100%)	482.5 ลบ.
ณ 31 ธ.ค. 49 (7)	47.5 ลบ. 30+(70*25%)	55.0 ลบ. 10+(90*50%)	200.0 ลบ. 40+(160*100%)	300.0 ลบ.	602.5 ลบ.
ณ 31 ธ.ค. 50 (8)	65.0 ลบ. 30+(70*50%)	100.0 ลบ. 10+(90*100%)	200.0 ลบ.	300.0 ลบ.	665.0 ลบ.
ณ 31 ธ.ค. 51 (9)	100.0 ลบ. 30+(70*100%)	100.0 ลบ.	200.0 ลบ.	300.0 ลบ.	700.0 ลบ.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประกาศ ธปท. เรื่องการดำรงเงินกองทุนเป็นอัตราส่วนกับ
สินทรัพย์และภาระผูกพัน

(สำเนา)

3 สิงหาคม 2547

เรียน ผู้จัดการ

ธนาคารพาณิชย์จดทะเบียนในประเทศทุกธนาคาร

ที่ ธปท.สนส.(31)ว.1339/2547 เรื่อง การกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียน
ในประเทศดำรงเงินกองทุน

ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ขอนำส่งประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย
เรื่อง การกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศดำรงเงินกองทุน ซึ่งได้ลงประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม 121 ตอนพิเศษ 86 ง ลงวันที่ 30 กรกฎาคม 2547 และมีผล
บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 30 กรกฎาคม 2547 เป็นต้นไป

สาระสำคัญของประกาศฉบับดังกล่าว มีดังนี้

- ยกเลิกประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ที่
จดทะเบียนในประเทศดำรงเงินกองทุน ลงวันที่ 25 เมษายน 2546
- เพิ่มเติมน้ำหนักความเสี่ยงของสินทรัพย์เสี่ยงประเภทเงินลงทุนในหน่วยลงทุนของ
กองทุนวายุภักษ์ หนึ่ง และหน่วยลงทุนอื่นที่มีลักษณะเดียวกันให้เท่ากับ 0.2

จึงเรียนมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

สถาบันวิทยบริการ

(นายเกริก วณิชกุล)

ผู้ช่วยผู้จัดการ สายนโยบายสถาบันการเงิน

ผู้ว่าการ^{แทน}

สิ่งที่ส่งมาด้วย ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศ
ดำรงเงินกองทุน

ฝ่ายนโยบายเงินกองทุน

โทร. 0-2283-5874, 0-2283-5877

หมายเหตุ ธนาคารจะจัดให้มีการประชุมชี้แจงในวันที่.....ณ.....

ไม่มีการจัดประชุมชี้แจง

งท 300

วันที่ 3 ส.ค.47

สนสว11-งท30001-25470804ค

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย
เรื่อง การกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศ
ดำรงเงินกองทุน

1. เหตุผลในการออกประกาศ

เงินกองทุนย่อมแสดงถึงความสามารถของสถาบันการเงินในการรองรับหรือชดเชยผลขาดทุนที่ไม่คาดไว้ล่วงหน้า (unexpected losses) สถาบันการเงินที่ดำรงเงินกองทุนในอัตราส่วนที่สูงเพียงพอต่อความเสี่ยงของแต่ละสถาบันการเงินจะสร้างความมั่นใจแก่ผู้ฝากเงินและเจ้าหน้าที่ว่าสถาบันการเงินมีความสามารถที่จะปฏิบัติตามข้อตกลงที่ทำได้ และส่งผลให้เกิดความมั่นคงและเสถียรภาพแก่ระบบสถาบันการเงิน ดังนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงกำหนดให้สถาบันการเงินดำรงอัตราส่วนกับสินทรัพย์และภาระผูกพัน

การปรับปรุงประกาศว่าด้วยการกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศดำรงเงินกองทุน เพื่อกำหนดน้ำหนักความเสี่ยงของสินทรัพย์เสี่ยงประเภทเงินลงทุนในหน่วยลงทุนของกองทุนวอยกัณฑ์ หนึ่ง และหน่วยลงทุนอื่นที่มีลักษณะเดียวกัน

2. อำนาจตามกฎหมาย

ธนาคารแห่งประเทศไทยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 และมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 ออกข้อกำหนดด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ให้ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศดำรงเงินกองทุนตามที่กำหนดในประกาศนี้

3. ขอบเขตการบังคับใช้

ประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับกับธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคาร

4. หลักเกณฑ์การดำรงเงินกองทุน

4.1 ให้ยกเลิกประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศดำรงเงินกองทุน ลงวันที่ 25 เมษายน 2546

4.2 เงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศ ได้แก่

(1) ทุนชำระแล้ว ซึ่งรวมทั้งส่วนล้ามูลค่าหุ้นที่ธนาคารพาณิชย์ได้รับ เงินที่ธนาคารพาณิชย์ได้รับจากการออกไปสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นของธนาคารพาณิชย์นั้น

งท 300

วันที่ 21 ก.ค.47

- (2) ทูลสำรองตามกฎหมาย
- (3) เงินสำรองที่ได้จัดสรรจากกำไรสุทธิเมื่อสิ้นงวดการบัญชีตามมติที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น หรือตามข้อบังคับของธนาคารพาณิชย์ แต่ไม่รวมเงินสำรองสำหรับการลดค่าของสินทรัพย์ และเงินสำรองเพื่อการชำระหนี้
- (4) กำไรสุทธิคงเหลือหลังจากการจัดสรร
- (5) เงินสำรองจากมูลค่าส่วนที่เพิ่มขึ้นจากการตีราคาที่ดินและอาคาร ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด
- (6) เงินสำรองสำหรับสินทรัพย์จัดชั้นปกติ ซึ่งได้กั้นไว้ตามนโยบายธนาคารแห่งประเทศไทย ว่าด้วยสินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ ทั้งนี้ ธนาคารพาณิชย์จะนับเงินสำรองสำหรับสินทรัพย์จัดชั้นปกติเข้าเป็นเงินกองทุนได้ไม่เกินร้อยละ 1.25 ของยอดสินทรัพย์เสี่ยง
- (7) เงินสำรองจากการตีราคาตราสารทุนประเภทเพื่อขายตามมาตรฐานการบัญชีเรื่อง การบัญชีสำหรับเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุนและที่จะได้แก้ไขเพิ่มเติม ทั้งนี้ให้ธนาคารพาณิชย์ถือปฏิบัติดังนี้
- (ก) ในกรณีที่มูลค่าสุทธิจากการตีราคาเป็นส่วนเกินทุน ให้ธนาคารพาณิชย์นับส่วนเกินทุนดังกล่าวเป็นเงินกองทุนของงวดการบัญชีรอบระยะเวลาหกเดือนของธนาคารพาณิชย์นั้นได้ไม่เกินร้อยละ 45 ของยอดมูลค่าสุทธิส่วนเกินทุนดังกล่าว
- (ข) ในกรณีที่มูลค่าสุทธิจากการตีราคาเป็นส่วนขาดทุน ให้ธนาคารพาณิชย์หักส่วนที่ขาดทุนดังกล่าวออกจากเงินกองทุนทั้งสิ้นของงวดการบัญชีรอบระยะเวลาหกเดือนของธนาคารพาณิชย์นั้น
- (8) เงินที่ธนาคารพาณิชย์ได้รับจากการออกตราสารแสดงสิทธิในหนี้ระยะยาวเกินห้าปีที่มีสิทธิคือยกกว่าเจ้าหนี้สามัญตามประเภท จำนวนเงิน หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

เงินกองทุนส่วนที่ระบุใน (1) (2) (3) และ (4) ให้หักผลขาดทุนที่เกิดขึ้นในทุกงวดการบัญชีออกก่อน และให้หักค่าแห่งกู้ดวิลล์ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด และให้หักมูลค่าของหุ้นที่ธนาคารพาณิชย์ได้ซื้อคืนตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด ออกจากเงินกองทุนใน (1) และ (4) ด้วยวิธีราคาตามมูลค่าตามแนวปฏิบัติทางการบัญชีเกี่ยวกับหุ้นซื้อคืนของกิจการและที่จะแก้ไขเพิ่มเติม หรือตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

เงินกองทุนที่ระบุใน (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7) และ (8) ให้หักเงินตามหลักเกณฑ์

ดังนี้

(ก) ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ได้ออตราสารแสดงสิทธิในหนี้ระยะยาวเกินห้าปี ที่มีสิทธิค้ำประกันที่สามัญตาม (8) ของบริษัทเงินทุนหรือธนาคารพาณิชย์อื่น ให้ธนาคารพาณิชย์นั้นหักเงินตามตราสารดังกล่าวตามมูลค่าที่บริษัทเงินทุนหรือธนาคารพาณิชย์ผู้ออกตราสารนั้นได้รับอนุญาตให้นับเป็นเงินกองทุนตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยตราสารที่ให้นับเข้าเป็นเงินกองทุนสำหรับบริษัทเงินทุน หรือประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยตราสารที่ให้นับเข้าเป็นเงินกองทุนสำหรับธนาคารพาณิชย์แล้วแต่กรณี

(ข) ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ใดเป็นผู้ลงทุนในตราสารประเภท Credit Linked Notes ที่มีสินทรัพย์อ้างอิงเป็นตราสารแสดงสิทธิในหนี้ระยะยาวเกินห้าปีที่มีสิทธิค้ำประกันที่สามัญตาม (8) ของบริษัทเงินทุนและธนาคารพาณิชย์อื่น ให้ธนาคารพาณิชย์นั้นหักเงินตามตราสารที่เป็นสินทรัพย์อ้างอิงดังกล่าวตามมูลค่าที่บริษัทเงินทุนหรือธนาคารพาณิชย์ผู้ออกตราสารนั้นได้รับอนุญาตให้นับเป็นเงินกองทุนตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยตราสารที่ให้นับเข้าเป็นเงินกองทุนสำหรับบริษัทเงินทุน หรือประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยตราสารที่ให้นับเข้าเป็นเงินกองทุนสำหรับธนาคารพาณิชย์แล้วแต่กรณี

(ค) ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ได้ออตราสารแสดงสิทธิในหนี้ระยะยาวเกินห้าปีที่มีสิทธิค้ำประกันที่สามัญตาม (8) ของบริษัทเงินทุนหรือธนาคารพาณิชย์อื่น และธนาคารพาณิชย์นั้นได้ออกและขายตราสารประเภท Credit Linked Notes ให้กับบริษัทเงินทุนและธนาคารพาณิชย์อื่น โดยมีตราสารดังกล่าวเป็นสินทรัพย์อ้างอิง ธนาคารพาณิชย์นั้นไม่ต้องหักเงินตามตราสารที่เป็นสินทรัพย์อ้างอิงดังกล่าวครบเท่าอายุของตราสารประเภท Credit Linked Notes นั้น

เงินกองทุนที่ระบุใน (1) ถึง (4) ยกเว้นเงินที่ได้รับจากการออกหุ้นบุริมสิทธิชนิดสะสมเงินปันผล ให้รวมเรียกว่า เงินกองทุนชั้นที่ 1 ส่วนเงินกองทุนที่ระบุใน (5) ถึง (8) และเงินที่ได้รับจากการออกหุ้นบุริมสิทธิชนิดสะสมเงินปันผล ให้รวมเรียกว่า เงินกองทุนชั้นที่ 2 ทั้งนี้ เงินกองทุนชั้นที่ 2 ต้องมีจำนวนสูงสุดไม่เกินเงินกองทุนชั้นที่ 1 และการออกหุ้นบุริมสิทธิชนิดสะสมเงินปันผลจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

4.3 ให้ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศดำรงเงินกองทุนเมื่อสิ้นวันหนึ่งๆ เป็นอัตราส่วนกับสินทรัพย์และภาระผูกพันไม่ต่ำกว่าร้อยละ 8.5 โดยมีเงื่อนไขว่าเงินกองทุนชั้นที่ 1 ต้องเป็นอัตราส่วนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 4.25 ของสินทรัพย์และภาระผูกพันดังกล่าว

ทั้งนี้ การดำรงเงินกองทุนตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อ 4.4 ถึง 4.6

4.4 ในการดำรงเงินกองทุนเป็นอัตราส่วนกับสินทรัพย์และภาระผูกพันตาม 4.3 ให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังต่อไปนี้

(1) นำรายการในงบการเงินทางด้านสินทรัพย์ทุกรายการ และภาระผูกพันทุกรายการ ทั้งนี้ ให้รวมทุกสำนักงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยใช้มูลค่าตามบัญชี ณ วันที่รายงานมาคำนวณกับน้ำหนักความเสี่ยง ส่วนสินทรัพย์และภาระผูกพันที่เป็นเงินตราต่างประเทศให้แปลงค่าเป็นเงินบาทก่อน โดยใช้อัตราแลกเปลี่ยนอ้างอิง ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง อัตราแลกเปลี่ยนถัวเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งจะประกาศทุกเช้าวันทำการถัดไปของวันจัดทำรายงาน ทั้งนี้ ให้ใช้อัตราเฉลี่ยระหว่างอัตราซื้อถัวเฉลี่ยขั้นต่ำสุดและอัตราขายถัวเฉลี่ย สำหรับสกุลเงินซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยมิได้ประกาศอัตราแลกเปลี่ยนอ้างอิงไว้ ให้ใช้วิธีคำนวณจากอัตราไขว้ (Cross Rate)

(2) คำนวณสินทรัพย์แต่ละรายการด้วยน้ำหนักความเสี่ยงตามที่กำหนดไว้ใน 4.5

(3) คำนวณภาระผูกพันแต่ละรายการด้วยค่าแปลงสภาพ (Credit Conversion Factor) ตามที่กำหนดไว้ใน 4.6 แล้วนำค่าที่ได้คูณกับน้ำหนักความเสี่ยงของสินทรัพย์แต่ละประเภทตามที่กำหนดไว้ใน 4.5 อีกครั้งหนึ่ง

(4) รวมผลคูณของสินทรัพย์ตาม (2) และภาระผูกพันตาม (3) ทุกรายการและนำเงินกองทุนมาคำนวณอัตราส่วนกับผลลัพธ์ที่ได้ โดยเงินกองทุนต้องเป็นอัตราส่วนกับผลลัพธ์ดังกล่าว ไม่ต่ำกว่าที่กำหนดใน 4.3

(5) ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ให้สินเชื่อ หรือลงทุนในตราสารแสดงสิทธิในหนี้ โดยมีสัญญาับความเสี่ยงกำหนดให้การชำระหนี้คืนดังกล่าวอิงกับเหตุการณ์ที่กำหนดขึ้นเกี่ยวกับความสามารถในการชำระหนี้ (credit event) ของสินทรัพย์อ้างอิง (reference asset) และธนาคารพาณิชย์ตกลงรับความเสี่ยงด้านเครดิต (credit risk) ของสินทรัพย์อ้างอิงนั้น ให้ธนาคารพาณิชย์นำผลคูณน้ำหนักความเสี่ยงของเงินให้สินเชื่อหรือเงินลงทุนในตราสารดังกล่าวเปรียบเทียบกับผลคูณน้ำหนักความเสี่ยงของสัญญาับความเสี่ยง และใช้เฉพาะผลคูณที่สูงกว่าในการคำนวณผลลัพธ์ตาม (4)

4.5 น้ำหนักความเสี่ยงของสินทรัพย์แต่ละประเภท

ก. น้ำหนักความเสี่ยง 0

(1) เงินสดที่เป็นเงินบาทและเงินตราต่างประเทศ

(2) เงินฝากที่ธนาคารแห่งประเทศไทย

(3) เงินลงทุนในตลาดซื้อขายพันธบัตร โดยมีสัญญาว่าจะซื้อคืน หรือขายคืน

ซึ่งดำเนินการโดยธนาคารแห่งประเทศไทย รวมดอกเบี้ยค้างรับ

(4) เงินลงทุนในหลักทรัพย์รัฐบาลไทย หรือหลักทรัพย์ ที่กระทรวงการคลัง
ค้ำประกันต้นเงินและ ดอกเบี้ย หรือหลักทรัพย์ธนาคารแห่งประเทศไทย หรือเงินให้สินเชื่อที่มี
หลักทรัพย์ข้างต้นเป็นประกัน รวมทั้งดอกเบี้ยค้างรับ

(5) เงินให้สินเชื่อที่กระทรวงการคลังค้ำประกันต้นเงินและดอกเบี้ย หรือ
เงินให้สินเชื่อใด ที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้จัดสรรเงินงบประมาณเพื่อชำระหนี้ให้

(6) เงินให้สินเชื่อ หรือเงินลงทุนในหลักทรัพย์รัฐบาลหรือธนาคารกลางของ
ประเทศในกลุ่มประเทศ OECD¹ หรือเงินให้สินเชื่อหรือเงินลงทุนในหลักทรัพย์ที่รัฐบาลหรือธนาคาร
กลางดังกล่าวค้ำประกัน โดยปราศจากเงื่อนไข หรือที่มีหลักทรัพย์รัฐบาลหรือธนาคารกลางดังกล่าว
เป็นประกัน รวมทั้งดอกเบี้ยค้างรับ

(7) เงินให้สินเชื่อ หรือเงินลงทุนในหลักทรัพย์รัฐบาลหรือธนาคารกลางของ
ประเทศนอกกลุ่มประเทศ OECD หรือเงินให้สินเชื่อหรือเงินลงทุนในหลักทรัพย์ที่รัฐบาลหรือธนาคาร
กลางดังกล่าวค้ำประกัน โดยปราศจากเงื่อนไข รวมทั้งดอกเบี้ยค้างรับ ทั้งนี้ ต้องเป็นสกุลเงินของ
ประเทศนั้น และไม่เกินกว่าหนี้สินที่ธนาคารพาณิชย์มีอยู่ในเงินสกุลนั้น

(8) เงินฝาก เงินให้สินเชื่อ หรือเงินลงทุนในหลักทรัพย์กองทุนเพื่อการฟื้นฟู
และพัฒนาระบบสถาบันการเงิน หรือนิติบุคคลที่กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน
ถือหุ้นเต็มจำนวน รวมถึงเงินให้สินเชื่อหรือเงินลงทุนในหลักทรัพย์ซึ่งนิติบุคคลดังกล่าว รับรอง
รับอวัล หรือค้ำประกัน หรือเงินให้สินเชื่อที่มีตราสารที่ออกโดยนิติบุคคลดังกล่าวเป็นประกัน รวมทั้ง
ดอกเบี้ยค้างรับ

(9) เงินให้สินเชื่อที่มีสิทธิ ซึ่งมีตราสารการฝากเงินซึ่งออกโดยธนาคาร
พาณิชย์นั้น หรือมีเงินสดที่ธนาคารพาณิชย์นั้นยึดถือไว้ เป็นประกัน ทั้งนี้ เฉพาะส่วนที่ไม่เกินมูลค่าตาม
ตราสาร หรือจำนวนเงินตามเงินสด นั้น

(10) ยอดเหลือมบัญชีระหว่างสำนักงานของธนาคารพาณิชย์นั้น

(11) ภาษีเงินได้รอตัดบัญชี

(12) เงินให้สินเชื่อเฉพาะ ส่วนซึ่งเท่ากับจำนวนที่ได้กั้นไว้เพื่อหนี้สงสัยจะสูญ

(13) ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า

(14) เงินสระหว่างเรียกเก็บเพื่อประโยชน์ของลูกค้า

(15) ครัวสัญญาใช้เงินที่ออกโดยบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์กรุงเทพธนกิจ จำกัด

¹ กลุ่มประเทศ OECD ในประกาศฉบับนี้ หมายถึง ประเทศสมาชิกของ Organization for Economic Co-operation and Development และประเทศที่มีฐานะการ
เงินเทียบเท่า ได้แก่ ออสเตรเลีย ออสเตรีย เบลเยียม แคนาดา สาธารณรัฐเช็ก เดนมาร์ก ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส เยอรมนี กรีซ ฮังการี ไอซ์แลนด์ ไอร์แลนด์ อิตาลี ญี่ปุ่น
เกาหลีใต้ สกอตแลนด์ เม็กซิโก เนเธอร์แลนด์ นิวซีแลนด์ นอร์เวย์ โปแลนด์ โปรตุเกส สาธารณรัฐสโลวาเกีย สเปน สวีเดน สวิตเซอร์แลนด์ ตุรกี อังกฤษ สหรัฐอเมริกา
ชาลส์อาร์เบีย

(มหาชน) และบัตรเงินฝากที่ออกโดยธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ตามโครงการรับแลกเปลี่ยนตัว 56 บริษัทเงินทุนที่ถูกระงับการดำเนินกิจการ ในส่วนที่เป็นต้นเงินตามหน้าตั๋วและดอกเบี้ยค้างรับ

(16) เงินให้สินเชื่อในส่วนที่มีตัวสัญญาใช้เงินที่ออกโดยบริษัทเงินทุน

หลักทรัพย์กรุงไทยชนกิจ จำกัด (มหาชน) หรือบัตรเงินฝากที่ออกโดยธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ตามโครงการรับแลกเปลี่ยนตัว 56 บริษัทเงินทุนที่ถูกระงับการดำเนินกิจการ จำนำเป็นประกัน รวมทั้งดอกเบี้ยค้างรับ

(17) เงินให้สินเชื่อหรือเงินลงทุนในตราสารแสดงสิทธิในหนี้ โดยมีบุคคลอื่น

ทำสัญญากับธนาคารพาณิชย์นั้นตกลงว่า บุคคลอื่นจะ รับผิดชอบต่อความเสี่ยงด้านเครดิต (credit risk) ในเงินให้สินเชื่อหรือตราสารดังกล่าว ทั้งนี้ เฉพาะส่วนที่ไม่เกินกว่าจำนวนเงินที่ผู้รับความเสี่ยงวางไว้เป็นประกัน หรือจำนวนเงินที่ธนาคารพาณิชย์นั้นมีสิทธิหักกลบลบหนี้กับผู้รับความเสี่ยง

ข. นำหนักความเสี่ยง 0.2

(1) เงินฝาก เงินให้สินเชื่อ หรือเงินลงทุนในหลักทรัพย์ซึ่งออกโดยธนาคารพาณิชย์ หรือเงินให้สินเชื่อหรือเงินลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีธนาคารพาณิชย์รับรอง รับอวัล ค่าประกัน หรือตกลงรับประกันความเสี่ยงด้านเครดิต รวมทั้งเงินให้สินเชื่อที่มีตราสารซึ่งออกโดยธนาคารพาณิชย์เป็นประกัน รวมทั้งดอกเบี้ยค้างรับ

(2) เงินฝาก เงินให้สินเชื่อ หรือเงินลงทุนในหลักทรัพย์ซึ่งออกโดย

ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หรือธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย หรือเงินให้สินเชื่อหรือเงินลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีธนาคารดังกล่าวรับรอง รับอวัล ค่าประกัน หรือตกลงรับประกันความเสี่ยงด้านเครดิต รวมทั้งเงินให้สินเชื่อที่มีตราสารซึ่งออกโดยธนาคารดังกล่าวเป็นประกัน รวมทั้งดอกเบี้ยค้างรับ

(3) เงินฝาก เงินให้สินเชื่อ หรือเงินลงทุนในหลักทรัพย์ซึ่งออกโดย

บริษัทเงินทุน บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ หรือบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หรือเงินให้สินเชื่อหรือเงินลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีสถาบันดังกล่าวรับรอง รับอวัล ค่าประกัน หรือตกลงรับประกันความเสี่ยงด้านเครดิต รวมทั้งเงินให้สินเชื่อซึ่งมีตราสารที่ออกโดยสถาบันดังกล่าวเป็นประกัน รวมทั้งดอกเบี้ยค้างรับ

(4) เงินให้สินเชื่อ หรือเงินลงทุนในหลักทรัพย์ซึ่งออกโดยองค์การของรัฐ

หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเงินให้สินเชื่อหรือเงินลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีสถาบันดังกล่าวรับรอง รับอวัล ค่าประกัน หรือตกลงรับประกันความเสี่ยงด้านเครดิต รวมทั้งเงินให้สินเชื่อ ที่มีตราสารซึ่งออกโดยสถาบันดังกล่าวเป็นประกัน รวมทั้งดอกเบี้ยค้างรับ

(5) เงินฝาก เงินให้สินเชื่อ หรือเงินลงทุนในหลักทรัพย์ซึ่งออกโดยธนาคาร

พาณิชย์ที่จดทะเบียนในกลุ่มประเทศ OECD หรือเงินให้สินเชื่อหรือเงินลงทุนในหลักทรัพย์ ที่มีธนาคารพาณิชย์ดังกล่าว รับรอง รับอวัล คำประกัน หรือตกลงรับประกันความเสี่ยงด้านเครดิต รวมทั้งเงินให้สินเชื่อที่มีตราสารซึ่งออกโดยธนาคารพาณิชย์ดังกล่าว เป็นประกัน รวมทั้งดอกเบี้ยค้างรับ

(6) เงินให้สินเชื่อ หรือเงินลงทุนในหลักทรัพย์ซึ่งออกโดยองค์การของรัฐ

ในกลุ่มประเทศ OECD หรือเงินให้สินเชื่อหรือเงินลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีสถาบันดังกล่าวรับรอง รับอวัล หรือคำประกัน รวมทั้งเงินให้สินเชื่อที่มีตราสาร ซึ่งออกโดยสถาบันดังกล่าวเป็นประกัน รวมทั้งดอกเบี้ยค้างรับ

(7) เงินให้สินเชื่อ หรือเงินลงทุนในหลักทรัพย์ซึ่งออกโดยองค์การระหว่างประเทศ² หรือเงินให้สินเชื่อหรือเงินลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีองค์การดังกล่าวรับรอง รับอวัล หรือคำประกัน รวมทั้งเงินให้สินเชื่อ ที่มีตราสารซึ่งออกโดยองค์การดังกล่าว เป็นประกัน รวมทั้งดอกเบี้ยค้างรับ

(8) เงินฝาก เงินให้สินเชื่อ หรือเงินลงทุนในหลักทรัพย์ซึ่งออกโดยธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนนอกกลุ่มประเทศ OECD หรือเงินให้สินเชื่อหรือเงินลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีธนาคารพาณิชย์ดังกล่าวรับรอง รับอวัล คำประกัน หรือตกลงรับประกันความเสี่ยงด้านเครดิต รวมทั้งเงินให้สินเชื่อที่มีตราสารซึ่งออกโดยธนาคารพาณิชย์ดังกล่าวเป็นประกัน รวมทั้งดอกเบี้ยค้างรับ ทั้งนี้ ต้องมีระยะเวลาคงเหลือไม่เกิน 1 ปี

(9) เงินให้สินเชื่อเพื่อการส่งออกตามเล็ดเตอร์ออฟเครดิต หรือเงินให้สินเชื่อเพื่อการส่งออกตามเอกสารประเภทอื่น ที่ธนาคารพาณิชย์ในต่างประเทศรับผิดชอบในการชำระค่าสินค้าแทนผู้ซื้อ แต่ในกรณีผู้ออกเล็ดเตอร์ออฟเครดิตหรือธนาคารพาณิชย์ที่รับผิดชอบในการชำระค่าสินค้าเป็นธนาคารจดทะเบียนนอกกลุ่มประเทศ OECD จะต้องมีระยะเวลาคงเหลือของเล็ดเตอร์ออฟเครดิต หรือระยะเวลาที่ธนาคารพาณิชย์จะต้องชำระค่าสินค้าไม่เกิน 1 ปี

(10) เงินให้สินเชื่อใดที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้จัดสรรเงินงบประมาณเพื่อชำระหนี้แต่สำนักงบประมาณมิได้จัดสรรเงินชำระหนี้ให้จนล่วงพ้นระยะเวลาที่กำหนดชำระเกินกว่า 2 ปีขึ้นไป

(11) เงินให้สินเชื่อเพื่อการส่งออกที่มีธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทยรับประกัน ทั้งนี้ เฉพาะในส่วนที่ได้มีการโอนสิทธิเรียกร้องตามกรมธรรม์ให้ธนาคารพาณิชย์แล้ว

² องค์การระหว่างประเทศ หมายถึง European Investment Bank (EIB) European Bank for Reconstruction and Development (EBRD) International Bank for Reconstruction and Development (IBRD) including International Finance Corporation (IFC) Inter-American Development Bank (IADB) African Development Bank (AfDB) Asian Development Bank (AsDB) Caribbean Development Bank (CDB)

(12) เงินลงทุนในหลักทรัพย์ หรือหน่วยลงทุน รวมทั้งผลตอบแทนค้างรับ ทั้งนี้ เฉพาะจำนวนเงินที่กระทรวงการคลังทำสัญญาให้ความคุ้มครองหรือตกลงเป็นผู้รับความเสี่ยง

ค. นำหนักความเสี่ยง 0.5

(1) เงินให้สินเชื่อ หรือเงินลงทุนในหลักทรัพย์ซึ่งออกโดยเทศบาล หรือเงินให้สินเชื่อหรือเงินลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีเทศบาลรับรอง รับอาวัล หรือค้ำประกัน รวมทั้งเงินให้สินเชื่อที่มีตราสารซึ่งออกโดยเทศบาลเป็นประกัน

(2) เงินให้สินเชื่อเพื่อการจัดหาที่อยู่อาศัยแก่นักอุตสาหกรรม โดยธนาคารพาณิชย์รับจำนองที่ดินและ/หรือสิ่งปลูกสร้างนั้นลำดับหนึ่งเป็นประกัน ทั้งนี้ ที่ดินและสิ่งปลูกสร้างดังกล่าวต้องมีมูลค่าไม่ต่ำกว่ายอดเงินให้สินเชื่อคงค้าง รวมทั้งดอกเบี้ยค้างรับ

(3) ภาระผูกพันที่เป็นสัญญาเกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยน หรืออัตราดอกเบี้ยซึ่งได้คูณด้วยค่าแปลงสภาพ (Credit Conversion Factor) ตามที่กำหนดไว้ใน 4.6 แล้ว เว้นแต่สัญญาจะถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มที่มีน้ำหนักความเสี่ยงต่ำกว่า 0.5

ง. นำหนักความเสี่ยง 1.0

(1) เงินให้สินเชื่อแก่ภาคเอกชนและ ดอกเบี้ยค้างรับ

(2) เงินฝาก เงินให้สินเชื่อ หรือเงินลงทุนในหลักทรัพย์ซึ่งออกโดยธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนนอกกลุ่มประเทศ OECD หรือเงินให้สินเชื่อหรือเงินลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีธนาคารพาณิชย์ดังกล่าวรับรอง รับอาวัล หรือค้ำประกัน รวมทั้งเงินให้สินเชื่อที่มีตราสารซึ่งออกโดยธนาคารพาณิชย์ดังกล่าวเป็นประกัน รวมทั้งดอกเบี้ยค้างรับ ทั้งนี้ ต้องมีระยะเวลาคงเหลือเกิน 1 ปี

(3) เงินให้สินเชื่อ หรือเงินลงทุนในหลักทรัพย์รัฐบาล หรือธนาคารกลางนอกกลุ่มประเทศ OECD หรือเงินให้สินเชื่อหรือเงินลงทุนในหลักทรัพย์ที่รัฐบาล หรือธนาคารกลางดังกล่าวค้ำประกันโดยปราศจากเงื่อนไข รวมทั้งดอกเบี้ยค้างรับซึ่งมิใช่เงินสกุลของประเทศนั้น หรือมีจำนวนเกินกว่าหนี้สินที่ธนาคารพาณิชย์มีอยู่ในเงินสกุลนั้น

(4) ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์ สิทธิประโยชน์อื่น ๆ และทรัพย์สินรอการขาย

(5) สิทธิประโยชน์อื่น ๆ ที่มีได้ระบุนำหนักความเสี่ยงไว้ใน 4.5 นี้

ทั้งนี้ เงินฝาก หรือเงินให้สินเชื่อ ในแต่ละรายการข้างต้น ให้หมายความรวมถึงลูกหนี้อื่น ๆ (สิทธิเรียกร้องในทางกฎหมาย) ที่เกิดจากรูกระบบการซื้อหรือขายตราสาร โดยมีสัญญาว่าจะขายหรือจะซื้อคืน (Repo) และรูกระบบการยืมและให้ยืมหลักทรัพย์ (Securities Borrowing and Lending) เช่น ลูกหนี้ตามสัญญาซื้อคืน ลูกหนี้ตามสัญญาให้ยืมหลักทรัพย์ ลูกหนี้มาร์จิ้นที่โอน และลูกหนี้วางเงินสดเป็นประกัน เป็นต้น

4.6 ค่าแปลงสภาพ (Credit Conversion Factor) ของภาระผูกพันแต่ละประเภท

ก. ค่าแปลงสภาพ (Credit Conversion Factor) 1.0

- (1) การรับอวัลต์⁺ตัวเงิน รับรอง⁺ตัวเงิน คำประกันการกู้ยืมเงิน และคำประกันการขาย ขายลด หรือขายช่วงลด⁺ตัวเงิน
- (2) การสลักหลัง⁺ตัวเงินแบบผู้รับสลักหลังมีสิทธิไล่เบี้ย (With Recourse)
- (3) สัญญาการซื้อสินทรัพย์ ซึ่งธนาคารพาณิชย์ต้องปฏิบัติตามโดยปราศจากเงื่อนไข
- (4) การคำประกัน การรับประกัน หรือการก่อภาระผูกพันในรูปแบบใด ๆ ของธนาคารพาณิชย์ อันเนื่องมาจากการขายสินทรัพย์
- (5) ภาระผูกพันตามสัญญาขายตราสาร โดยมีเงื่อนไขจะซื้อคืนตามวิธีการคำนวณที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด
- (6) ภาระผูกพันตามสัญญายืมและให้ยืมหลักทรัพย์ (Securities Borrowing and Lending) ตามวิธีการคำนวณที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด
- (7) ภาระผูกพันตามสัญญาหรือข้อตกลงการรับประกันความเสี่ยง ซึ่งได้แก่สัญญาที่ธนาคารพาณิชย์รับโอนความเสี่ยงด้านเครดิตหรือตกลงรับประกันความเสี่ยงด้านเครดิตจากคู่สัญญา โดยตกลงจะจ่ายเงินจำนวนหนึ่ง หรือรับความเสียหายเนื่องจากคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้รับคืนเงินให้สินเชื่อ หรือเงินลงทุนในตราสารแสดงสิทธิในหนี้ หรือมีเหตุการณ์เป็นไปตามเงื่อนไขของสัญญา (credit event) เกิดขึ้น

ข. ค่าแปลงสภาพ (Credit Conversion Factor) 0.5

- (1) ภาระผูกพันซึ่งขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานของลูกค้า เช่น คำประกันการรับเหมาก่อสร้าง คำประกันการยื่นซองประกวดราคา เป็นต้น
- (2) การประกันการจำหน่ายตราสารหรือหลักทรัพย์

ค. ค่าแปลงสภาพ (Credit Conversion Factor) 0.2

ภาระผูกพันเพื่อการนำสินค้าเข้าตามเล็ดเตอร์ออฟเครดิตทั้งที่มีเอกสารประกอบแล้ว และยังไม่ีเอกสารประกอบ

ง. ค่าแปลงสภาพ (Credit Conversion Factor) 0

- (1) ตัวเงินเพื่อเรียกเก็บ
- (2) วงเงินที่ลูกค้ายังมีได้ใช้
- (3) คำประกันการออกของ (Shipping Guarantee)
- (4) ภาระผูกพันที่ธนาคารพาณิชย์สามารถบอกยกเลิกเมื่อใดก็ได้

ใน 4.6 นี้

(5) ภาระผูกพันอื่น ๆ ที่มีได้ระบุค่าแปลงสภาพ (Credit Conversion Factor) ไว้

จ. ค่าแปลงสภาพ (Credit Conversion Factor) สำหรับสัญญาเกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยนและอัตราดอกเบี้ย

<u>อายุสัญญาที่เหลือ</u>	<u>สัญญาเกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยน</u>	<u>สัญญาเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ย</u>
ไม่เกิน 14 วัน	0	0
ไม่เกิน 1 ปี	0.02	0.005
ตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป	0.05	0.01

สัญญาเกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยน ได้แก่ สัญญาดังต่อไปนี้

Cross currency interest rate swaps

Forward foreign exchange contracts

Currency futures

Currency option purchase

สัญญาอื่น ๆ ในลักษณะเดียวกัน

สัญญาเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ย ได้แก่

Single currency interest rate swaps

Basis swaps

Forward rate agreements

Interest rate futures

Interest rate option purchase

สัญญาอื่น ๆ ในลักษณะเดียวกัน

ในกรณีที่ลูกค้ายรายเดียวกันทำสัญญาเกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยนหรือสัญญาเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ย ทั้งทางด้านซื้อและด้านขาย ให้คูณจำนวนเงินด้านซื้อและด้านขายด้วยค่าแปลงสภาพ (Credit Conversion Factor) ก่อน และนำค่าที่ได้มาหักกลับกัน แล้วจึงนำจำนวนสุทธิไปคูณกับน้ำหนักความเสี่ยงของสินทรัพย์แต่ละประเภทตามที่กำหนดใน 4.5

5. วันเริ่มต้นบังคับใช้

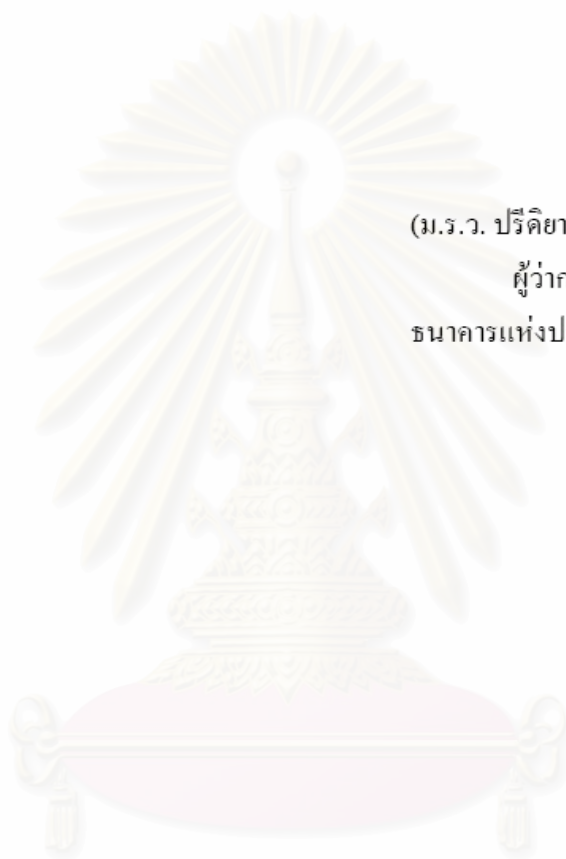
ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 21 กรกฎาคม 2547

(ม.ร.ว. ปรีดิยาธร เทวกุล)

ผู้ว่าการ

ธนาคารแห่งประเทศไทย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิธีการคำนวณการดำรงเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง

ขั้นตอนที่ 1 นำมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์ทุกรายการ ณ วันที่รายงานคุณด้วยน้ำหนักความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ 2 นำมูลค่าตามบัญชีของภาระผูกพันทุกรายการ ณ วันที่รายงานคุณด้วยค่าแปลงสภาพ (Credit Conversion Factor)

ขั้นตอนที่ 3 นำผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 มาคูณกับน้ำหนักความเสี่ยง

หากสินทรัพย์และภาระผูกพันที่เป็นเงินตราต่างประเทศให้แปลงค่าเป็นเงินบาทก่อน โดยใช้อัตราแลกเปลี่ยนอ้างอิงตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งจะประกาศทุกเช้าวันทำการถัดไปของวันจัดทำรายงาน ทั้งนี้ให้ใช้อัตราเฉลี่ยระหว่างอัตราซื้อถัวเฉลี่ยแลกเปลี่ยนอ้างอิงไว้ ให้ใช้วิธีคำนวณจากอัตราไขว้ (Cross Rate)

ตารางที่ ผ. 9 ตัวอย่างน้ำหนักความเสี่ยงของสินทรัพย์และภาระผูกพัน

สินทรัพย์	น้ำหนักความเสี่ยง
<ul style="list-style-type: none"> เงินสดที่เป็นเงินบาทและเงินตราต่างประเทศ เงินฝากที่ธนาคารแห่งประเทศไทย เงินให้สินเชื่อที่มีรัฐบาลเป็นผู้ค้ำประกัน 	น้ำหนักความเสี่ยง 0 (ไม่มีความเสี่ยงเลย)
<ul style="list-style-type: none"> เงินฝาก เงินให้สินเชื่อหรือเงินลงทุนในหลักทรัพย์ซึ่งออกโดยธนาคารพาณิชย์ เงินฝาก เงินให้สินเชื่อหรือเงินลงทุนในหลักทรัพย์ซึ่งออกโดยธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารออมสิน 	น้ำหนักความเสี่ยง 0.2
<ul style="list-style-type: none"> เงินให้สินเชื่อหรือเงินลงทุนในหลักทรัพย์ซึ่งออกโดยเทศบาลหรือเงินให้สินเชื่อที่มีเทศบาลรับรองหรือค้ำประกัน 	น้ำหนักความเสี่ยง 0.5
<ul style="list-style-type: none"> เงินให้สินเชื่อแก่ภาคเอกชนโดยทั่วไปและดอกเบี้ยค้างรับ 	น้ำหนักความเสี่ยง 1

ขั้นตอนที่ 4 นำผลคูณของสินทรัพย์และภาระผูกพันที่ได้ตามขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 3 มารวมกันแล้วคำนวณว่าน้ำหนักความเสี่ยงที่ได้เมื่อเปรียบเทียบกับเงินกองทุนตามกฎหมายแล้วได้ในอัตราส่วนเงินกองทุน 8.5 ส่วนต่อสินทรัพย์ 100 หรือไม่ หากบริษัทมีระดับเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงไม่ถึงระดับ 8.5 จะเป็นสัญญาณที่แสดงให้เห็นว่าฐานะการดำเนินงานของบริษัท

เริ่มจะลดลง ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากการที่บริษัทประสบผลขาดทุนในการดำเนินงานซึ่งอาจเกิดจากไม่สามารถเรียกคืนเงินให้สินเชื่อได้หรือเรียกคืนได้ไม่ครบส่งผลให้ระดับเงินกองทุนตามกฎหมายลดต่ำลงไปและหากบริษัทมีระดับเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงต่ำลงไปเรื่อย ๆ เมื่อถึงระดับหนึ่งบริษัทอาจจะต้องถูกทางการเข้าไปแทรกแซงการดำเนินงานเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของผู้ฝากเงิน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวนงลักษณ์ เกศสระ เกิดเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2523 ที่จังหวัดนราธิวาส สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพจากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคใต้ ในปีการศึกษา 2542 และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ได้รับประกาศนียบัตรบริหารธุรกิจ บัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี(เกียรตินิยมอันดับ 1) จากคณะบริหารธุรกิจ ศูนย์กลางสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ในปีการศึกษา 2545 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี การศึกษา 2546 ปัจจุบันทำงานที่ฝ่ายบริหารสินเชื่อพิเศษรายกลาง (SAM-C) ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย